

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 8,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Vsem naročnikom,
bralcem, sodelavcem
in prijateljem

»SLOVENSKEGA JADRANA«

iskreno čestita
k našemu velikemu
prazniku

29. novembu

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

NE KOŠČEK - KOS KRUHA!

V najkrajšem času lahko dvakrat povečamo kmetijsko proizvodnjo, kar nam nalaga velike dolžnosti

Prejšnjo soboto je vodstvo Zadrugne poslovne zveze v Kopru sklicalo na konferenco predstavnikov kmetijskih zadrug, poslovnih zvez, občin, kmetijske strokovnjake, zastopnike Glavne zadrugne zveze iz Ljubljane, agronomске fakultete in zastopnike družbenih organizacij, da bi se pomenili o petletnem načrtu za obnovo kmetijstva predvsem v obalnem pasu slovenske Istre kakor tudi v višinskih predelih koprškega okraja.

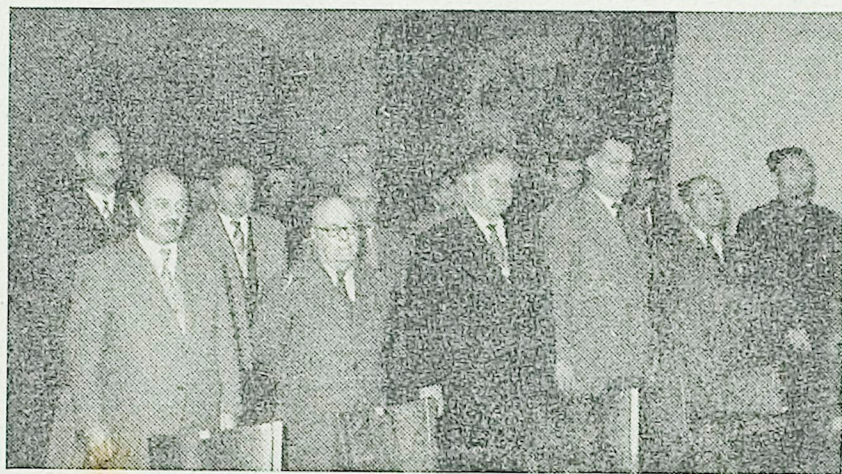
Že uvodoma lahko zatrdimo, da je bilo to posvetovanje ne samo zelo plodno, temveč tudi najbolj konkretno od vseh dosedanjih posvetovanj, ki so obravnavala dvig našega kmetijstva. Čeprav je konferenco sklicalo vodstvo Zadrugne poslovne zveze Koper, se je ta sestanek že v samem začetku pretvoril v obširno diskusijo splošne obnove kmetijstva ne samo v obalnem pasu, temveč v vsem okraju. To nam dokazujejo tudi sprejeti sklepi kot rezultat tega posvetovanja in ki jih objavljamo v tej številki. Še več: sprejeti sklepi ne zadevajo samo koprski okraj, temveč so vsklajeni z republiškim in zveznim načrtom za obnovo našega kmetijstva v nadaljnjih petih letih.

Vodstvo ZPZ Koper je navzočim predstavnikom predložilo precej podroben načrt kmetijske obnove v obalnem pasu. Že v uvodu je poudarilo, da zadruga poslovna zveza v Kopru pristopa k široki obnovi vinogradov in sadovnjakov kakor tudi k ureditvi velikih vrtnarskih površin. Petletni načrt obnove predvideva nič manj kot ureditev 4300 ha

sedaj slabo izkoriščenih površin, ki so skoraj 90% last optantov in splošne ljudske imovine. Ta načrt pa ne smemo gledati samo z vidika površin, ki se jih misli obnoviti, temveč predvsem z vidika kultur, ki so pogojene v zvezi z podnebnimi in talnimi razmerami, v zvezi z domačim in inozemskim tržiščem, mehanizacijo,

delovno silo, kadri in drugimi agrotehničnimi možnostmi. Predvsem je težišče tega načrta, da bi obnovili čimveč površin za gojitev namiznih in vinskih sort grozdja. Zelo veliko površin bo urejenih za nasade breskev in hrušk, oljk in marelic ter vrtnarij. Pri tem načrtu moramo pou-

(Nadaljevanje na 11. strani)

S prvega zasedanja našega Okrajnega ljudskega odbora Koper minuli teden: odborniki in gosti med zapirajo

NAJLEPŠA PROSLAVITEV DNEVA REPUBLIKE

Izpolnitev plana

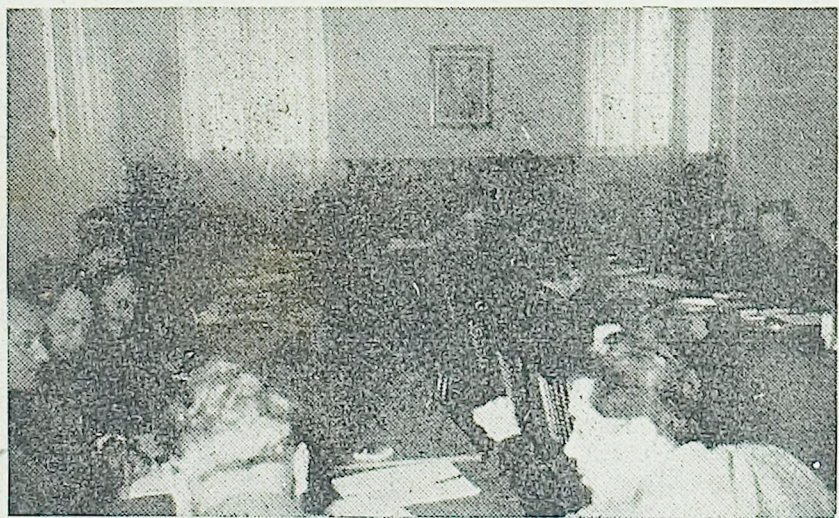
Številna podjetja v piranski občini bodo letos praznovala Dan republike v znaku izpolnitve letnega plana. To velja tudi za vso občino kot celoto. Po te dni dopolnjenih podatkih je piranska občina že več kot dva meseca pred rokom izpolnila svoj letošnji plan gospodarske realizacije. Po izračunih za stanje na dan 31. oktobra je bil tega dne plan celotne občine presežen že za 8%.

Najboljši uspeh je bil v prvih desetih mesecih dosežen v prometu (131% izpolnitve letnega plana) in gostinstvu (120%), najslabši pa v obrti (81%). V novembru so te številke seveda še močno porasle. Ko spomladi ne bi bilo nesreče v sečoveljskem rudniku in bi ta lahko obratoval z do tedaj pokazano storilnostjo, bi bil letni plan občine prekoračen gotovo že za 20%.

Nekatere zanimive številke, ki lahko marsikomu služijo za vzgled: podjetje »Ribič« je do konca oktobra izpolnilo svoj letni plan s 112%. Vrsta činiteljev predvsem internega značaja je pripomogla, da se je to podjetje v letu dni tako povzpelo. O »Splošni plovbi« niti ni treba izgubljati besed. Dosegla je visok presežek (131%) in tudi najvišjo realizacijo (nad 2 milijardi din). Tudi avtobusno podjetje »Primorje« je kljub pasivnosti svoje tovarne službe izpolnilo plan že za 120% (vsi podatki računani za stanje na dan 31. oktobra).

Visoki presežki v prometu, posebno pa v trgovini in gostinstvu kažejo (posebno če jih primerjamo z nedoseženimi plani lanske sezone, ko je zaradi epidemije izpadel turizem) velik prispevek, ki ga občutijo vse go-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Med sejo o perspektivnem planu razvoja kmetijstva v koprskem okraju. Seje je predsedoval podpredsednik OLO Franc Klobučar

VSEM PREBIVALCEM OKRAJA KOPER OB VELIKEM PRAZNIKU NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE JUGOSLAVIJE

29. NOVEMBRU

ISKRENE ČESTITKE IN NAJBOLJŠE ŽELJE ZA URESNIČITEV VSEH NAŠIH PRIZADEVANJ ZA IZGRADNJO BOLJŠEGA ŽIVLJENJA!

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR
OKRAJNI KOMITE ZKS
OKRAJNI ODBOR SZDL

Ob Dnevu republike

Pred 14 leti, v noči od 29. na 30. november 1943, se je sredi srditih vojnih dogodkov rodila nova Jugoslavija, nova ljudska država. Tisto noč so bili položeni osnovni državnopravni temelji naše socialistične družbene ureditve, ki so omogočili ne samo popolno vojaško in politično zmago nad vsemi zunanjimi in notranjimi sovražniki, temveč tudi ves naš nadaljnji družbeni razvoj, vse do danes. V tej noči je nova Jugoslavija dobila tudi svojo sedanjo federativno ureditev.

Naša narodnoosvobodilna borba in ljudska revolucija sta bili možni in uspešni le, ker sta sloneli na najširši revolucio-

narni pobudi in sodelovanju naših delovnih ljudi in zato so bili tudi sklepi drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu popolno zrcalo tistega, kar je hotelo in za kar se je borilo in dalo ogromne žrtve vse naše ljudstvo. Tako je od vsega začetka bilo vodilo naše revolucije, našega boja za socializem, spoznanje, da so za socializem potrebni razen visoko razvitega in naprednega gospodarstva — torej industrije, kmetijstva, prometa itd. — razen visoke proizvodnosti dela, tudi takšni proizvodni in drugi odnosi med ljudmi, ki dajejo najširši okvir razmahu njihove ustvarjalne pobude in sodelovanja. In če je danes splošno priznano načelo, da so poti v socializem lahko različne, pač v skladu s posebnostmi te ali one dežele, potem je gotovo, da je vendar nekaj, kar daje socializmu njegovo kvaliteto in prednost pred kapitalizmom, da je nekaj bistvenega, brez česar socializma ni mogoče izgraditi in to je, kot so že večkrat poudarili naši vodilni tovariši, svoboden človek, svobodno osežno delo, svobodna osebna iniciativa na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev, kar edino omogoča socializmu tisti skok v razvoju proizvodnih sil, ki mu daje prednost pred kapitalizmom in ga napravlja za zgodovinsko družbeno nujnost. Skrb za socializem, za socialistični razvoj, je torej treba prepustiti tistim, ki so na tem najbolj neposredno in najbolj življenjsko zainteresirani — delavskemu razredu in vsem delovnim ljudem.

In prav zato, ker je bila naša revolucija od vsega začetka stvar naših delovnih ljudi, prav zato, ker smo se vedno v celoti zavedali pomembnosti in nujnosti najširšega sodelovanja delovnih ljudi pri graditvi socializma, smo, čim so za to bili dani potrebni gnetni in subjektivni pogoji, z zakonom o delavskem samoupravljanju iz junija 1950. leta smelo krenili po poti socialistične demokracije, delavskega in družbenega samoupravljanja.

Na tej osnovi je v kratki dobi sedmih let prišlo pri nas do velikih in globokih sprememb v našem družbenem življenju: sprostili smo gospodarske zakonitosti, spremenili celotni gospodarski, finančni, planski in plačni sistem; decentralizirali smo na demokratičen način našo oblast in upravo in spremenili naš ustavni sistem; razširili družbeno samopravo na vsa nova in nova področja družbenega življenja — v šolstvo, prosveto in kulturo, v socialno skrbstvo in zdravstvo, v trgovino in stanovanjsko upravo; formirali smo samoupravne občine — komune, pravkar pa se pripravljamo, da zlasti z novim zakonom o delitvi dohodka gospodarskih organizacij in z drugimi predpisi vsem tem samoupravnim organom damo še večjo ekonomsko osnovo in da tako družbeno samopravo, zlasti pa delavsko samoupravljanje, razširimo tudi na področje delitve viška dela.

Mi, državljani socialistične Jugoslavije, dobivamo tako vsak dan vse večje pravice in imamo sedaj takšne možnosti neposrednega vplivanja na upravljanje splošno-družbenih in državnih zadev, kakršnih nimajo državljani nobene druge države na svetu. Naše pravice in možnosti so tako obsežne in velike, da se jih masikdaj še niti ne zavedamo in se jih v celoti še ne znamo poslužiti. Seveda pa nimamo samo pravic, imamo tudi velikim pravicam ustrezne obveznosti in dolžnosti, ki so v tem, da je le od nas samih odvisno, ali bomo prej ali kasneje izgradili socializem, ali bo naš življenjski standard rastel hitreje ali počasneje, ali bo vloga Jugoslavije v njeni borbi za svetovni mir in aktivno koekzistenco z vsemi narodi in državami bolj ali manj pomembna.

Delovni ljudje Jugoslavije, pa tudi našega okraja, smo v preteklosti že neštokrat pokazali in dokazali svojo pripravljenost stvari socializma. nazaadnje s svojo polnoštevilno in aktivno udeležbo na poslednjih volitvah odbornikov v občinske ljudske odbore. Zato je gotovo, da bomo še povečali svoje napore za odpravo vseh tistih napak, ki še ovirajo naš hitrejši razvoj.

Ves naš notranji razvoj in naša dosledna socialistična zunanja politika pa sta pripomogli, da se je naša domovina, čeprav razmeroma majhna, uveljavila tudi kot važna progresivna socialistična sila izven blokov in kot eden najpomembnejših činiteljev mednarodnega sodelovanja, miru in napredka, kar nam Jugoslovanom daje še dodatno odgovornost pri izvrševanju naših nalog.

Ko torej praznujemo 29. november — praznik socialistične demokratične republike — se spominjamo hkrati vseh naporov in velikega trpljenja naših narodov od časov, ko so počile prve uporniške puške, praznujemo pa tudi vse uspehe in zmage, ki smo jih dosegli na temelju sklepov, sprejetih 29. novembra 1943. leta in potrjenih pred 12 leti.

Zaradi tega združimo s praznovanjem tega praznika tudi našo obljubo in obvezo, da se bomo potrudili, da bodo ti uspehi v bodoče še večji, naše zmage še veličastnejše, v našo lastno korist in v dobro vsega naprednega človeštva.

Dr. Svetozar Polič

Sprejem DO SVETU

Manifest miru

Delegacije komunističnih in delavskih partij iz 65 držav so objavile ob zaključku proslav na čast 40-letnici Oktobrske revolucije Manifest miru. Med podpisnicami manifesta je tudi jugoslovanska partijska in vladna delegacija. V manifestu pozivajo zastopniki partij 65 držav delavce, kmete, znanstvene in kulturne delavce vseh dežel, naj zahtevajo prenehanje oboroževalne tekme, prepoved proizvodnje in uporabe jedrskega orožja ter prenehanje politike vojaških blokov in ustvarjanja vojaških oporišč v drugih državah.

Hamarskjoeid odpotoval na Bližnji vzhod

Glavni tajnik Združenih narodov Hamarskjoeid je sredi tedna odpotoval na Bližnji vzhod, da bi posredoval v sporih, ki so nastali med Sirijo, Jordanom in Izraelom. Kakor je znano, je prišlo na sirijsko-izraelski in jordanjsko-izraelski meji do raznih incidentov, ki jih prizadete vlade po svoje tolmačijo in krivdo naprtejo drug na drugega.

Reorganizacija gospodarstva na Poljskem

Poljska vlada je sprejela načrt sprememb poljskega gospodarskega sistema. V prihodnje bodo tri vrste višjih gospodarskih organizacij, in sicer gospodarska podjetja, proizvodnih področij, gospodarska združenja na teritorialni razporeditvi ter koncerni,

v katerih bi bila združena podjetja, ki imajo v proizvodnem procesu skupne koristi. Novi načrt določa ustanovitev koncernov, kartelov in trustov. Vsako podjetje bo podružnica nekega trusta, vendar bo vodstva teh trustov in drugih združenj postavljala država. Ta sistem nameravajo izvesti že v začetku prihodnjega leta.

Trgovska pogajanja z Madžarsko

V Budimpešti so se začela v začetku tedna jugoslovansko-madžarska pogajanja o trgovinski menjavi blaga v prihodnjem letu. Na njih bodo proučili tudi možnosti, da bi sklenili dolgoročni sporazum. Vodja jugoslovanske delegacije na pogajanjih Vujica Gajković je izjavil novinarjem, da je bila letošnja menjava blaga uspešna in da pričakuje, da se bo gospodarsko sodelovanje z Madžarsko še razširilo.

Prihodnje leto volitve v Veliki Britaniji

Iz Velike Britanije prihajajo vesti, da bi utegnili priti do razpisa parlamentarnih volitev že prihodnjo pomlad, to je pred potekom štiriletnega mandata dobe. Čeprav vladni krogi take možnosti zanikajo, je vendar zmeraj več znakov, ki kažejo, da konservativna stranka in več v stanju držati položaja v rokah, ker so tudi znotraj nje nastopila resna trenja.

TUDI V KOPRU

CINEMASCOPE

V ponedeljek, 2. decembra 1957, prve predstave

Pred nekaj meseci smo objavili članek o stanju in razmerah v koprskem kinu ter o pripravah za uvedbo predvajanja po novjših sistemih, kot so CINEMASCOPE, SUPERSCOPE, VISTA VISION in podobno. Takrat smo napisali, da bodo v Kopru prve predstave po teh sistemih šele prihodnje poletje in to v prostorih letnega kina. Tokrat smo se pa zmotili in to v prid našim bralcem in kinoobiskovalcem.

Pred dobrim mesecem je namreč uprava koprškega kina povabila na ogled dvorane nekaj strokovnjakov iz Ljubljane, ki so ugotovili, da je mogoče filme predvajati po novih sistemih tudi v koprski dvorani. O tem so se lahko prepričali tudi sami kinoobiskovalci, saj se je pred dobrim tednom, kar čez noč, pojavilo v dvorani široko platno. Ker so projektor predelali za nov sistem že pred časom, smo izvedeli, da bo v Kopru prva predstava v CINEMASCOPI že v ponedeljek 2. decembra s filmom »Indijanski borec«. S to novo pridobitvijo se bo torej tudi Koper priključil ostalim okrajnim središčem, kjer so povečini že uvedli v dvorane predvajanja po novih sistemih.

Za to se moramo v prvi vrsti zahvaliti koprskemu občinskemu ljudskemu odboru in svetu za gospodarstvo, ki je pokazal veliko razumevanje in dal na razpolago upravi kina potrebna, in to ne

majhna finančna sredstva, in, seveda, tudi upravi kina, ki je vse te adaptacije opravila v rekordnem času.

JAVNI DELAVCI NA PODROČJU TELESNE KULTURE

nagrajeni in pohvaljeni

Svet za telesno kulturo Okrajnega ljudskega odbora Koper, je ob Dnevu republike — 29. novembru nagradil in pohvalil naslednje družbene delavce s področja telesne kulture:

Mirota Burjo iz Sežane, Ela Garzarollia iz Postojne, Draga Grija iz Ilirske Bistrice, Borisa Jurco iz Kopra, Črtomira Kolenca iz Kopra, Franca Kranjca iz Izole, Nedeljka Markezica iz Kopra, Mirota Martelanca iz Izole, Slavka Prijona iz Kopra, Leopolda Renerja iz Divače, Savino Slenc iz Ilirske Bistrice, Miloša Stergarja iz Kopra, Edvarda Velkavrha iz Sežane in Milutina Vesela iz Kopra.

Pohvalil pa je naslednje:

Milana Cirka iz Pirana, polkovnika Draga Čihaka iz Kopra, Eziya Jazbeca iz Kopra, Janeza Kramarja iz Kopra, Tadijo Kukiča iz Ilirske Bistrice, Franca Metljaka iz Sežane, Ljubana Omladiča iz Kopra, polkovnika Nedeljka Radčeno- vica iz Postojne, Marijo Seražin iz Divače, dr. Marjana Trtnika iz Planine, Nerino Šoba iz Ilirske Bistrice, dr. Viktorja Vovka iz Kopra, dr. Božidarja Zego iz Kopra in Lucijana Furlaniča iz Kopra.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Sodelovanje med demokrati in republikanci v ZDA

Vodja Demokratske stranke Adlai Stevenson ni ostal samo pri obljubi ameriškega zunanjemu ministru Dulle- su, da bo sodeloval z vlado v pripravah za izdelavo ameriškega stališča na prihodnjem, decembrskem zasedanju Sveta Atlantskega pakta, ki bo v Parizu in na katerem bodo prisotni tudi šefi atlantskih držav. Vodja demokratske opozicije je že zavzel svoje mesto v enem izmed prostorov vladne palače in se je tudi že sestal z Dulle- som. Kaže, da se bo zopet uveljavila dvotirna zunanja politika Washingtona in če morda res ne na področju vseh zunanjepolitičnih vprašanj, pa vsaj tam, kjer gre za vsklajevanje stališč ZDA in Zahodne Evrope glede na »ero nuklearnih raket«.

Stevensonov pristanek, da sodeluje z republikansko vlado, predstavlja možnost odstranjanja bistvenih razlik med stališči obeh ameriških strank do zunanje politike. Pa čeprav so bili cilji obeh najmočnejših ameriških političnih strank vedno slični, je bil način obravnavanja in vodenja zunanje politike čisto zelo različen. Republikanci so vedno težili po močnem ameriškem vodenju svetovne politike, medtem ko so demokrati dosledno zagovarjali kot prvenstveno čimbolj široko in čimbolj elastično podporo njihovim zaveznikom. Stevenson lahko danes ugotovi, da so demokrati v tem pogledu naredili marsikaj narobe. Vendar se je Stevenson takemu ugotavljanju vsaj zaenkrat odrekal. Pristal je raje, da nudi republikancem pomoč z nasveti pri izdelavi novih ame-

riških koncepcij o medsebojni odvisnosti atlantskih zaveznikov, kot pa da bi javno kritiziral.

ZDA stojijo sedaj pred enim izmed najvažnejših po- volnih preobratov v svoji zunanji politiki in prav zato menijo republikanci, da v takšnem položaju ne morejo nastopati sami. Demokrati pa so odločno proti temu, da bi republikanci s silo uveljavili svoja načela in bili v primeru, da zopet prevzamejo vlado v svoje roke, prisiljeni voditi takšno zunanjo politiko, ki ne odgovarja njihovim načelom. Morda lahko iščemo tolačenje za pri- pravilnost republikancev, da so sprejeli Stevensona za posebnega vladnega političnega zaveznika, prav v takšnih sedanjih okoliščinah.

Ko razmišljamo o tem, kakšne perspektive ima dvo- tirna politika v ZDA, ne smemo prezreti, da se ta poli- tika zaenkrat vrti le okoli dveh vprašanj: kako ostvariti osnovo za znanstveno sodelovanje članice Atlantskega pakta, da bi se postavili po robu Sovjetski zvezi, in kako izdelati novi atomski status atlantskih vojnih oporišč.

Eisenhowerjeva vlada bo brez dvoma v prihodnje na- stopila z večjo avtoriteto, saj se lahko naslanja na pod- poro Demokratske stranke. Očitno je, da je to zelo va- žen činitelj za bodočo ameriško zunanjo politiko. Pri tem pa je treba poudariti, da gledano s širšega, mednarodne- ga stališča, ni potrebno izključiti možnosti, da Stevenson- va oziroma demokratska pomoč vladi v bistvu pomeni krepitev medblokovske stisnjenosti brez zadostnih opra- vičljivih in objektivnih razlogov.

Francija v škripcih

ZDA ne bodo spremenile svoje- ga sklepa, podobno usodo pa je doživel tudi predsednik vlade Gaillard na sestanku z britan- skim predsednikom Macmillanom. Francija se je pač morala spo- prijazniti z dejstvi, vlada pa je javnost potolažila z obljubo, da bo o tem vprašanju govora še na decembrskem zasedanju Atlant- ske zveze.

Politični opazovalci so tak izid krize pričakovali. Praksa zadnjih let namreč jasno kaže, da so ZDA gonilna sila vseh zahodnih doga- janj. Najlepi primer smo imeli

ob napadu na Suez. Čeprav je šlo za izredno važne interese Ve- like Britanije in Francije, sta ti dve državi morali popustiti na vsej črti, ker so se ZDA njho- vemu avanturizmu uprele. Res je imela takrat odločilno vlogo OZN, toda če bi se Amerika po- stavila na stran napadalcev, bi se stvar dosti bolj zapletla in kdo ve, kako bi se končala. Suez, Tu- nizija in še vrsta drugih dogod- kov jasno kaže, da v Atlantski zvezi ni države, ki bi lahko vo- dila samostojno politiko, oziro- ma tako politiko, ki ni v skladu z ameriškimi interesi.

Francoska vlada je zdaj v ve- likih škripcih. Na eni strani so desničarji nezadovoljni, ker sta zahodna zaveznika postavila Francijo v vlogo »malega za- veznika«, na drugi strani pa zmeraj bolj nasprotujejo trmo- glavi politiki vlade v Alžiru. Na čelo tistih, ki se zavzemajo za politiko pomirjenja v Alžiru, je stopil radikalni prvak Mendès- France. Le-ta je na kongresu ra- dikalov predložil resolucijo za sprejem tunizijsko-maroške po- nudbe za posredovanje med Francijo in Alžirsko osvobodilno fronto in večina je to resolucijo odobrila. Kakor je znano, je francoska vlada tunizijsko-ma- roško posredovanje »ljubeznivo« zavrnila, češ da o kakšni podelitvi neodvisnosti Alžiru ne more biti govora.

Prihodnjih deset dni bo odlo- čilnih. Dne 29. novembra se bo začela razprava o Alžiru, dober teden pozneje pa bo v Parizu zasedala Atlantska zveza. Oba dogodka bosta odločala o usodi francoske Severne Afrike, zelo verjetno pa tudi o usodi sedanje francoske vlade.

REZULTATI

V četrtek in v nedeljo so bile v koprskem okraju volitve v vodstva osnovnih mladinskih orga- nizacij na vaseh, v podjetjih in ustanovah. Od skupnega števila članov 4884 se je volitev udele- žilo 4189 mladincev in mladink ali 85,7 %. Opravičeno je bilo od- sotnih 11,7 %, neopravičeno pa 2,6 %.

V občini Divača je volilo 81,1 odstotkov, Hrpolje 81,1 %, Ilirska Bistrica 88,2 %, Izola 93,2 %, Ko- per 84,3 %, Piran 81,1 %, Pivka 85,9 %, Postojna 82,3 % in Sežana 88,8 % vseh volilnih upravičen- cev. Odstotek neupravičeno od- sotnih je bil največji v Ilirski Bistrici, kjer je dosegel 3,5 %.

Volitve so bile v 76 vaških mla- dinskih organizacijah in v 38 mladinskih organizacijah v pod- jetjih ter ustanovah.

Izpolnit v planu

(Nadaljevanje s 1. strani)

spodarske veje zaradi uspešnega turizma v občini. »Delikatosa« je s svojima poslovalnicama v Por- torožu in Piranu dosegla najvišji presežek plana — 186 %! Trgovi- na je na splošno izpolnila plan s 115 %. Gostinstvo je še boljše: povprečni dosežek gostinskih obratov je 120 %. Med hoteli je pokazal najvišji dosežek (131 %) in najvišjo realizacijo (nad 70 milijonov din) hotel Palace, na drugem mestu hotel Metropol (127 %, 47 milj.); med gostišči pa je najvišji dosežek dosegel obrat »Pri treh vdovah« (129 %). Tudi podjetja »Meso« (120 %), »Pekar- na in slaščičarna« (102 %) in »Brivnica in česalnica« (134 %) kažejo v primerjavi s prejšnjim letom velik porast svojega pro- metu prav na račun turizma.

Se vrsta podjetij je v piranski občini, ki so že dosegla in pre- segla svoj letošnji plan. Te dni, ko bodo na internih proslavah Dneva republike proslavljali tudi uspehe svojega letošnjega dela, pa bodo njihovi delavci kolektivni prevzeli obveznost, da bodo na doseženi nivoi uspešnosti nadalje, marveč da bodo v prihodnje dali še več v korist skupnosti.

Jule

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Stane Škrabar — Odgovorni urednik Rastko Pradešček — Za tisk odgovarja Franc Zdešar

V nekaj vrstah

DAMASK: Iz Damaska poročajo, da pripravljajo osnutek statuta za fede- ralno zvezo Sirije in Egipta, načrt o združitvi sirske in egiptске vojske ter načrt o finančni in gospodarski povezavi obeh dežel.

ATENE: Ameriški načrt o zgraditvi atomskih oporišč na Kreti, ki naj bi služila potrebam Grčije, Turčije in Italije, je vzbudil nezadovoljstvo in zaskrbljenost v vrstah grške opozi- cije, ki vidi v uresničitvi tega na- črta veliko nevarnost za deželo.

PARIZ: Zaradi velikih poplav v Alžiriji so francoske čete prenehale z vojaškimi operacijami na vzhodnih bojiščih okrog mest Constant in Bon. Uporniške sile pa so iz svojih oporišč v gorah Kola napadale med seboj nepovezane francoske garnizije.

SIDNEY: V južnem Walesu v Av- straliji so imeli v nedeljo najtoplejši dan v zadnjih 77 letih, ko se je živo srebro dvignilo na 40 stopinj Celzija. Zaradi izredne vročine je bilo več požarov.

KAKO UPRAVLJAMO ★ KAKO UPRAVLJAMO ★ KAKO UPRAVLJAMO ★

PRVA SEJA NOVEGA OKRAJNEGA SVETA ZA BLAGOVNI PROMET IN TURIZEM

RESNE PRIPRAVE

V osnutku je investicijski plan za turizem

V petek se je v Kopru prvič sestel novoizvoljeni okrajni svet za blagovni promet in turizem. Na svoji razširjeni seji, ki so ji prisostvovali tudi šefi gospodarskih oddelkov občin, je razpravljala o predlogu plana najnujnejših investicij v turistični dejavnosti, da bi se turizem v našem okraju prihodnje leto še bolj okrepil.

Število turistov raste

Dejstvo, da iz leta v leto vedno bolj raste v našem okraju obisk domačih in tujih gostov ter da kaže, da bo njihovo število prihodnje leto še znatno večje kot je bilo letos, narekuje, da v zimskih mesecih povečamo turistično-gostinsko zmogljivost in naravne lepote okraja čim bolj izkoristimo za večanje okrajnega narodnega dohodka. Omembe vredne so naslednje številke: v letošnjih prvih desetih mesecih je imelo 18.993 tujcev 95.164 nočnin in 53.784 domačih gostov celo 234.555 nočnin; samo skozi obmejni blok v Fernetičih pri Sežani je prišlo v našo državo več kot četrt milijona oseb s propustnicami za maloobmejni promet in več kot 200.000 inozemskih turistov, ki so potovali skozi Sežano; Postojnsko jama si je ogledalo približno 198.000 oseb. Tako število ljudi pa tudi marsikaj zahteva in blagovni promet z njimi bi lahko bil mnogo večji, če bi gostinska, trgovinska in obrtno-uslužnostna dejavnost razširila svoje zmogljivosti.

Koper

V Kopru je vrsta gostinskih obratov, ki bodo morali preurediti svoje prostore tako, da bodo bolj privlačni za turiste; število ležišč v hotelih se mora do začetka prihodnje sezone znatno povečati; urediti bo treba Ankaran, nove počitniške domove, prostore za parkiranje avtomobilov, električno napeljava in kanalizacijo; prodajalne in še vrsto drugih objektov, ki naj vplivajo na večji dotok turistov. Seveda bi bilo za vse to potrebno približno 689 milijonov dinarjev. Medtem ko podjetja sama lahko prispevajo 210 milijonov din, bi morali razliko kriti s krediti, z investicijskim skladom in z dotacijami.

Postojna

Postojna slovi po svoji jami. In to je vse, kajti turisti se v tem mestu ne zadržujejo pač zato, ker pravzaprav nima Postojna nobenih primernih gostinskih obratov, namreč takšnih, da bi se število nočnin dvignilo vsaj na 15.000 letno in da bi se gosti dalj časa zadržali v mestu. Prvo, kar je treba najprej urediti, je povečanje števila ležišč v hotelu Javornik od dosedanjih 88 vsaj na 110 in števila ležišč v privatnih stavbah vsaj na 50. Dalje: urediti je treba kopališče, camping, prostor za postajanje avtomobilov in še vrsto drugih izboljšav predvsem v trgovini, da bo izbira blaga večja in privlačnejša. Vse to pa bi zaenkrat veljalo okrog 48 milijonov dinarjev. Predvidevajo, da bi del teh sredstev lahko zbrali in takoj izpolnili plan najnujnejših investicij, ki jih zahteva Postojna kot svetovno znani turistični kraj. Brez dvoma bi promet v Postojni znatno narasel, če bi se lotili ureditve tudi manjših gostišč in trgovinskih lokalov ne samo z izdatnimi denarnimi sredstvi, pač pa tudi z malo več dobre volje in smisla za tujski promet.

Sežana

Kako zelo lahko škoduje gospodarstvu nekega kraja pomanjkanje objektov, namenjenih povečanemu prometu domačih in tujih gostov, je najboljši dokaz v

našem okraju Sežana. Uvodoma smo že omenili, da je letos šlo skozi Sežano več kot pol milijona inozemcev in približno 150 tisoč domačih turistov, ki bi lahko povečali promet v gostinstvu za 20 %, v prodaji mesa in mesnih izdelkov za 30 % in v trgovinah z živili za 10 %, če bi imeli več gostinskih in trgovskih obratov ter mesnic. Najbolj žalostno za Sežano pa je bilo doslej to, da imajo v edinem hotelu le 42 ležišč (po pet do šest v eni sobi), da v njem ni urejena vodovodna napeljava in da ima še vrsto pomanjkljivosti, ki povzročajo, da hotel ni nikoli kljub velikemu prometu polno zaseden. Zato so se odločili za temeljito preureditev hotela in restavracije Mahorčič ter drugih gostišč, predvsem tistega pri kolodvoru, da gosti ne bodo negodovaje zapuščali mesto. Razen tega namestitev podjetje Tabor v kratkem odpreti novo sodobno urejeno trgovino z živili, ki bo lahko preskrbovala do 1000 oseb ter delikatesno trgovino, podjetje Preskrba bo podobno, vendar manjšo trgovino, odprlo prihodnjo pomlad, podjetje Gruda pa bo odprlo novo mesnico. Trenutno potrebujejo v Sežani približno 114 milijonov dinarjev, da bi rešili vrsto najnujnejših problemov v zvezi z izboljšanjem turizma, zaenkrat pa lahko računajo le z nekaj več kot pet in pol milijoni dinarjev lastnih sredstev podjetij ter s približno 26 milijoni dinarjev, ki jih bo dala na razpolago občina, ker mora le-ta prvenstveno poskrbeti za gradnjo nujno potrebne mesnice, ki bo, po stopoma dograjena, zahtevala 51 milijonov dinarjev investicij. Treba pa bo v bližnji bodočnosti misliti tudi na gradnjo nove pekarnice s prodajalno kruha in peciva in seveda tudi na ureditev obrtnih delavnic, ki bi lahko s svojimi uslugami znatno podprle povečanje tujkega prometa, pri tem pa imele lepe dohodke.

Izola

Prihodnje leto bo obiskalo Izolo po vsej verjetnosti že več kot 4700 gostov, saj nameravajo urediti camping in število ležišč v edinem izolskem hotelu povečati od 37 na 95. V campingu bodo tudi hišice, kjer bo prostora za približno 500 oseb. Približno 110 milijonov dinarjev, od katerih bi občina prispevala okrog 9 in pol milijona, gospodarske organizacije pa 30 milijonov din, bi veljalo povečanje števila prenočnih ino, ureditev razsvetljave

ve, kopališča, kino dvorane in drugih turističnih objektov v Izoli.

Divača in Škocjanske jame

Divača s svojimi Škocjanskimi jamami postaja iz leta v leto večja turistična privlačnost. Že letos, ko so začeli s sistematičnim urejevanjem jam, je obisk dosegel doslej rekordno število 18.000 oseb, za prihodnje leto pa predvidevajo, da si bo jame ogledalo približno 40.000 ljudi, leta 1960 pa celo okrog 60.000. K takemu velikemu povečanju števila obiskovalcev, domačih kot inozemskih, pa lahko pripomore le elektrifikacija jame, ureditev gostišča in parkirnega prostora ob njej ter povečanje števila ležišč, ki so letos zabeležila 951 nočnin. Za doseg tega smotra pa je potrebnih 66 milijonov dinarjev, ki se bodo formirali v višini 20 milijonov iz lastnih sredstev, 17 milijonov din bi krile dotacije, posojilo pa naj bi bilo v višini 29 milijonov dinarjev.

Ilirska Bistrica

V turističnem pogledu sta Ilirska Bistrica in Hrpelje na najnižji stopnici v okraju. Tako je v Ilirski Bistrici turistična dejavnost skoraj neznatna, saj ima tamkajšnji hotel Zmaga le 33 ležišč, ki so letos omogočila 1820 nočnin in kaže, da bo ta hotel prihodnje leto z nemajhnimi težavami uspel povečati število ležišč samo za 6. Treba bi bilo razmisliti, kako pritegniti turiste, da bi v večjem številu kot zadnja leta obiskovali Snežnik, ki je poln naravnih lepot. So predlogi, da bi postavili dve manjši koči za planince in za postavitve počitniških domov tistih podjetij, predvsem iz obalnega področja, ki želijo svojim delovnim kolektivom nuditi višinski in gorski zrak, ne da bi bilo potrebno iskati primernih področij v notranjosti Slovenije. Snežnik sam je bil že od nekdaj privlačna planinska točka, le žal, da smo jo v zadnjem času precej zanemarili. Če pa bo bodoča slovenska transverzala šla preko Snežnika, kar je vsekakor zeleno, potem velja resno razmisliti o zgraditvi planinskih postojank, ki bi privabile na to goro številne izletnike, da bi uživali nad prostranim razgledom proti morju in proti celinskemu predelom Slovenije.

IZ GOVORA PREDSEDNIKA ALBINA DUJCA NA PRVI SEJI OLO KOPER

O pravicah in dolžnostih odbornikov OLO

Odborniki imajo pravico in dolžnost udeleževati se sej predstavniškega telesa, ki mu pripadajo, in sodelovati pri njegovem delu; sodelovati pri delu odborniških komisij in svetov, v katere so izvoljeni, in opravljati vse druge dolžnosti in naloge, ki jim jih zaupa ljudski odbor.

Odborniki se smejo udeleževati tudi sej tistih odborniških komisij in svetov, katerih člani niso, smejo pa na teh sejah sodelovati pri obravnavanju brez glasovalne pravice.

Vsak odbornik ima pravico predlagati odloke, odredbe, navodila, odločbe in druge sklepe o vseh zadevah, ki spadajo v pristojnost okrajnega ljudskega odbora.

Odborniki imajo pravico na sejah okrajnega zbora in Zbora proizvajalcev postavljati vprašanja ustno ali pisмено.

Odborniki se morajo udeleževati zborov svojih volivcev; volivcem morajo poročati o svojem delu in o delu okrajnega ljudskega odbora.

Za svoje odborniško delo so odborniki odgovorni svojemu ljudskemu odboru.

Zbor lahko izreče odborniku, ki je prekršil svoje odborniške dolžnosti, opomin ali pa ga odveže od zaupanih mu dolžnosti.

Zbor, katerega član je odbornik, lahko predlaga, da se začne postopek za odprlikle odbornika, če se odbornik najmanj šest mesecev ni udeležil nobene seje zbora ali seje sveta ljudskega odbora in se za to ni opravičil.

Bilo bi prav . . .

... če bi likvidacijske komisije pri občinskih ljudskih odborih klicale na odgovor likvidatorje oziroma likvidacijske uprave tistih gospodarskih organizacij, kjer likvidacije še po enem letu in več niso zaključene;

... če bi organi samoupravljanja že sedaj proučili predpise o inventuri in ob letnem popisu delali po predpisih, da ne bi kasneje plačevali kazni zaradi nepravilno izkazanega stanja po bilancah;

... če bi v Kmetijski zadrugi v Materiji pristojni organi nekaj ukrenili zoper samovoljno gospodarjenje računovodje, ki pod zaščito sorodnikov-članov upravnega odbora, prezira vse predpise o zadržnem poslovanju, kar je povzročilo v tej zadrugi že v prvem polletju okoli milijon dinarjev poslovne izgube in je morala Zadruga hranilnica blokirati zadrugi vse kredite;

... če bi pri nekaterih občinah prisostvoval pri določanju nagrad uslužbenecem, kakor tudi pri nameščanju in odpuščenju upravnega osebja tudi zastopnik sindikalne organizacije.

... če bi poslovodje trgovin upoštevali predpise o obvezni označitvi cen blaga, namenjenega za prodajo;

... če bi pristojni organi pri občinskih ljudskih odborih poskrbeli, da bi kandidatom za strokovne izpite nudili potrebni material oziroma vsaj učne programe, da bi vedeli, kaj naj preštudirajo;

... če bi mesarji vendarle začeli upoštevati priporočila pristojnih organov o klasifikaciji mesa ter prenehali s prakso, da bi po lastni volji »dodeljevali«
kupcem meso, pri tem pa kupce opredeljevali v »boljše«
in v »navadne«.

Hrpelje = Kozina

Hrpelje in Kozina — pomembno železniško in cestno središče tik ob državni meji — ne more govoriti o kakršnikoli turistični dejavnosti. Kdor pride v ta dva kraja zvečer, bo zastoj iskal prenočišče. Zato trpi obisk znane kraške jame Dimnice, planinske postojanke na Slavniku; potnik preze značilnosti kraško-istrske pokrajine z izrednimi klimatičnimi razmerami in maloobmejni promet je okrnjen. Edino gostišče v Kozini, ki naj bi bilo reprezentančnega značaja, ne zadovoljuje. Preskrba s kruhom je skrajno pomanjkljiva, saj je zmogljivost sedanje pekarnice le okrog 300 kg kruha dnevno in še ta se peče v popolnoma iztrošeni peči. Vodovodna napeljava je potrebna temeljitega popravila. Posebno vprašanje je preskrba z mesom, ki je nezadovoljiva in tudi nehygienična. V tem kraju tudi ni trgovine s sadjem in zelenjavo. So pa možnosti, da bi vse te pomanjkljivosti odpravili, da bi uredili novo avtobusno in servisno postajo ob novi cesti v Kozini s pomočjo podjetja Istra-Benz in občine, dogradili cesto na Slavniki, uredili sprehajališče med Kozino in Hrpeljami, zaenkrat pripravili tujske sobe s petimi ležišči ter uredili restavracijo Jadran tako, da bi imela res turistični značaj. V tej zvezi pa je treba omeniti tudi nujnost elektrifikacije in turistične ureditve jame Dimnica, ki je pri vasi Markovščina — kilometer od glavne ceste Reka—Trst. Za vsa ta dela, ki naj bi bila temelj bodočemu turističnemu razvoju hrpeljske občine, bi potrebovali

približno 39 milijonov dinarjev. Občina bi lahko prispevala 3 milijone. Podjetja, kmetijska zadruga in okrajna ter republiška dotacija za ureditev komunalnih vprašanj ter za ureditev jame Dimnica pa bi mogli izpopolniti načrt investicij za turizem v hrpeljski občini, ki je šele v povojih.

Piran

Investicijski program za razvoj turizma v piranski občini temelji na dveh osnovnih potrebah: potreba povečanja hotelskih kapacitet za tretjino (na ca. 5000, vključno ležišča v počitniških domovih in privatnih stanovanjih) in potreba po sodobni oskrbi turistov in domačega prebivalstva s hrano, razvedrilom itd. Oboje se je v sezoni 1957 izkazalo kot močno pomanjkljivo, za sezono 1958 pa je nujno med drugim zaradi zahtevnejših gostov v času medsezone šahovskega turnirja.

Povečanje hotelskih kapacitet nameravajo doseči s primerno adaptacijo zgradb, ki so svojčas že bile hoteli. Za potrebe turnirja nameravajo preurediti sedanjo »Vesno«
tako, da bo imela na razpolago komfortne sobe za glavne udeležence turnirja, igralno dvorano, restavracijo s potrebnimi sosednimi prostori in nočni bar. Piran bo dobil novo pekarno, Kavarni »Tartini«
v Piranu in »Kekec«
v Portorožu bosta povečani in sodobno urejeni. Sodobneje bo urejenih tudi vrsta prodajaln za razna živila in drugo blago. Vrsta ličnih stojnic-kioskov naj bi jih razbremenila v največjem navalu. Kopališče bo dobilo nadaljnje kabine in igrišča. Končno bodo nabavili čolne za smučanje na vodi. Tudi izven kopališča bo uredenih več športnih igrišč. Asfaltirane bodo ceste, ki se stekajo na glavne ulice. Portorož bo dobil sodobno ulično razsvetljavo. Urejeni bodo novi parkirni prostori. Končno nameravajo začeti z generalnim urejanjem Fijese. Za boljše zveze s svetom pa bo služilo potniško letališče, ki je že v izgradnji. V ta dela bo predvidoma vloženih blizu 500 milijonov din. Približno četrtino bodo krila podjetja, ObLO in turistični društvi iz lastnih sredstev, za ostalo pa bo najet kredit pri Investicijski banki, oziroma zaprošeno za dotacijo.

Zaključek

Ob zaključku te zelo živahne razprave o potrebah, ki so jih navedli predstavniki posameznih občin, da bi prihodnje leto še bolj povečali turizem v koprskem okraju, so sklenili, da bo posebna komisija izdelala investicijski plan turizma za leto 1958. Plan, sestavljen na osnovi teh predlogov, bo ob doslednem izvajanju omogočil sistematičen razvoj turizma ter se oslanjal med drugim tudi na realnost izvršenih priprav predloženih programov in posebej še na čim hitrejšo rentabilnost objektov.

• KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA

RAZGOVOR Z DIREKTORJEM VIBA-FILMA

Film ni samo to, kar imenujemo „SEDMA UMETNOST“

Ob premieri domačega filma »Zakladi naše dežele« o koprskem okraju

Lepote naše dežele že dolgo privlačijo tuje filmske in televizijske producente. Večine takih filmov, ki so jih posneli pri nas, nismo niti videli, pač pa so nam pokazali nekatere koprodukcije tako imenovane umetniške filme, kjer so bile naše prirodne lepote okvir plažam cenejše vrste. Zato ni čuda, da smo se razveselili novice, da je podjetje Viba-film iz Ljubljane s sodelovanjem podjetij koprškega okraja posnelo letos poleti 650 m dolg turistično-propagandni film ZAKLADI NAŠE DEŽELE. Film ima namen popularizirati lepote in zgodovinske znamenitosti naših krajev in do neke mere tudi gospodarsko dejavnost naših podjetij.

Film »Zakladi naše dežele« so že predvajali v Ljubljani, pretekli teden pa je bil na sporedu tudi v Piranu, Kopru in Izoli. Povsod je doživel topel sprejem občinstva in priznanja.

Tovariša Gučka sem ujel po svečani premieri ravno v trenutku, ko jo je že hotel popihati nazaj v Ljubljano. Prosil sem ga, naj mi posveti le nekaj minut in pove nekaj zanimivih podatkov za naše bralce o filmu »Zakladi naše dežele«. Rade volje mi je ustregel in pogovor je tekkel nekako takole:

Od kod ste dobili pobudo, da ste izbrali prav lepote koprškega okraja za prikaz v filmu, saj ima

videli, je bil gledalcem zelo všeč. Kakšno pa je mnenje kolektiva Viba-filma?

S pomočjo te neprisiljene zgodbe nam je uspelo peljati gledalce od lepote do lepote. Čeprav je bil naš osnovni namen turistična propaganda, smo poleg naravnih lepot in turističnih privlačnosti upoštevali tudi gospodarstvo (gozdno bogastvo, industrijo, kmetijstvo, ribištvo, soline).

Slišati je bilo, da boste šli s tem filmom tudi v tujino?

Da. Film je izbran, da bo šel na mednarodni velesejem v Bruxelles (leta 1958). Tam ga bodo vrteli v jugoslovanskem paviljonu od aprila do novembra vsak dan. V ta namen bo seveda sinhroniziran v nemškem, francoskem in angleškem jeziku.

Ali ne bo za tujce tekst, ki ga ima film zdaj, malo preskromen, da bi jih dobro orientiral, kje je pravzaprav ta zaklad naše dežele?

Tega se zavedamo in zato bo tekst izpopolnjen. Turistična zveza ga bo po svoji uvidevnosti dopolnila, tako da bo film za vsakogar razumljiv. Naj povem še tole: film bomo kopirali tudi na ozki trak in ga bodo dobila vsa naša državna predstavništva v tujini in seveda tudi biroji za turistično propagando.

Po prijaznem stisku rok in zahvali sem mu želel, da bi ujela Viba še več tako posrečenih prikazov lepote po Sloveniji na celuloidni trak.

NOVE REVIE

SODOBNA POTA, ŠT. 9

Iz vsebine:

Dr. Stane Mikuz: Po potih slikarjev amaterjev, Crtomir Sinkovec: Epitaf, Vasko Popa: Soteskine oči, Janez Bitenc: Glasbena vzgoja predšolskega otroka, Josip Barkovič: Jabolko, Ciril Zlobec: Iz enega samega zrna, B. S. Načrti in njih uresničitve, P. D.: Na trdnih temeljih, Peter Dornik: Nepričakovana zmaga, Jelisava Čopić: Tehnike v likovni umetnosti.

POPRAVEK

V članku »Poslednji dnevi Sokrata« (S. J. št. 47) se mi je po nerodnosti vrinila smiselna napaka. Stavke: »Platon in Kriton ga nista napisala...« se pravilno glasi: »Platonov zagovor in Kriton nista bila napisana za uprizorjanje, marveč za namenom, da bi prikazala vzvišenost Sokrata nad krivičnimi sodniki in nad smrtjo.«

Jože Hočevar

Arheološke najdbe

Ob zaključku letošnjih raziskovanj

Številne slučajne najdbe, na katere naleti kmetovalec z motiko ali kakim drugim poljskim orodjem, pričajo o skritem bogastvu arheološkega terena v severnem predelu Istre. Upošteva-joč podatke, dobljene na ta način, se je Mestni muzej v Piranu tudi v letošnjem letu lotil izkopavanja in žel lepe uspehe.

Žgan grob, odkrit na jugovzhodnem pobočju Kaštelirja nad Kortami, predstavlja s svojo grobno konstrukcijo ter z najdenimi ostanki materialne kulture v njem, ne le redek, temveč za severni del Istre edinstven primer načina pokopa v zgodnjem obdobju rimske okupacije Istre. Grobna jama, katere tloris je domala kvadratne oblike, je vkopana v temeljno kamenino (lapor). Stene so bile obložene s kamnitimi ploščami. Nekaj teh plošč je ob izkopavanju že manjkalo ali pa so ležale bolj položno ob steni, kar potrjuje domnevo, da je bil grob v svojem zgornjem delu uničen, predno se ga je dotaknila arheološka lopata. Ostanke keramike, najdeni v vrhnjih plasteh groba, kakor tudi tisti, ki so ležali v plasti oglja na dnu grobne jame in ki spadajo v isto kulturno obdobje, so ohranjeni le fragmentarno, to pa zelo otežkoča tipološko opredelitev keramičnega materiala.

Drugo najdišče letošnjega leta, ki bo, kakor kaže, z raziskovanji

v naslednjih letih pridobilo na pomenu, je v Padni, prijazni mali vasi na obronku hriba, vzhodno od prej omenjenega najdišča v Kortah. Tu najdeni ostanki materialne kulture ter delno odkrit zid, grajen v suhozidni tehniki, ki je značilna za pozno obdobje rimske okupacije pri nas ter za zgodnji srednji vek, so jasen dokaz, da je tudi omenjeni predel služil določenim namenom človeka davne preteklosti.

Iz predzgodovinskega obdobja nimamo nikakršnih pisanih virov, ki bi nam na lažji in preprostejši način razsvetljevali marsikatero uganko iz življenja v preteklosti. Zato so predmeti iz kosti, kamena, žgane gline, brona ali železa, ki jih je uporabljal takratni človek in jih danes v največji meri hrani zemlja v sebi, edini pripomoček za raziskovanje in pojasnjevanje kulturnega, ekonomskega in družbenega življenja takratnih ljudi. Pisane vire pa, ki so pri nas že iz časov rimske okupacije, take in podobne najdbe potrjujejo in dopolnjujejo.

Sledove naših davnih prednikov še vedno skriva zemlja v različnih globinah pod površino. Posamezne slučajne najdbe, ki pridejo na površje pri obdelovanju polja, nam povedo, da je na tem mestu, ali vsaj v bližnji okolici nekdanj živl človek, ki je te predmete izdeloval ali uporab-

ljal. Pri odkrivanju neprecenljivih zgodovinskih vrednot na domnevno bogatem arheološkem terenu so lahko vaški učitelji in vsi vaščani, ki spremljajo dogajanje in življenje svojega kraja, arheologom v veliko pomoč. Z rednim poročanjem vaškim muzejskim zaupnikom ali najbližjemu muzeju o slučajnih najdbah bodo doprinesli bogat delež k odkrivanju in spoznavanju preteklosti svojega kraja in s tem mnogo koristili arheološki znanosti.

E. BOLTIN

Z OBČNIH ZBOROV SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Uspehi v težavnih pogojih

PD »BOŽIDAR KOLARIČ« HRVATINI

Prosvetno društvo v Hrvatinih obstaja šele drugo leto, zato se bori še s težavami, ki so lastne večji ali manjši meri vsem začetnikom. Na prvem mestu je vsekakor še vedno vprašanje dvorane. Osnovna organizacija SZDL je obljubila, da bo dvorana gotova do praznika Dneva republike in bo za to priložnost v novem prostoru slavnostna akademija. Tako je torej ta težava premagana.

O dosedanjem delu društvenih sekcij je govoril predsednik Jože Volmut. Najprej je začel z delom pevski zbor, ki šteje že zdaj 18 aktivnih članov. Prvo sezono so lepo delali, potem pa so ostali brez pevovodje, ob požaru pa so izgubili še harmonij in ves notni material. Taki dogodki so seveda delo zbora precej zavrlili, niso pa ga zatrli. Glasbilo jim je posodila osnovna šola iz Božičev, ni pa še rešeno vprašanje pevovodje.

Skoraj z istimi težavami, t. j. prostorom, se je borila dramska družina. Prva igra, ki so jo uprizorili, je bila drama Mire Miheličeve »Svet brez sovraštva«. Predstava je bila za praznik žena, 8. marec. Drugo delo, ki so se

ga lotili, je bila veseloigra »Vozel«. Skupaj s pevskim zborom pa so naštudirali Gotovčevu spevoigro »Vasovalci«. Vprašanje dvorane in odra še ni rešeno.

Najplodnejši med vsemi sekcijami je bil kino, ki je bil za društvo tudi edini vir dohodkov. V razpravi so člani društva omenili, da bi kazalo pritegniti v društvo še več mladine, predvsem so pa razpravljali o adaptaciji kulturnega doma.

Med sklepi društva velja poudariti zlasti večjo pozornost izobraževalnemu delu in ustanovitvi instrumentalnega sestava.

Novi upravni odbor društva je imel že tudi svojo prvo sejo. Na kateri je ugotovil, da so nekatere vprašanja društvene dejavnosti že rešena. Tako ima pevski zbor že redne tedenske vaje, pevovodja se vozi iz Kopra. V dvorani bodo uredili električno instalacijo in poskusili tudi čimprej dobiti zaveso za oder.

NOVE knjige

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je v zadnjem času izdala vrsto knjig, ki nudijo odraslim in mladim bralcem obilo razvedrila in zanimivega čtiva. Pozabili niso niti na

NAJMLAJŠE CICIBANE,

ki ne znajo niti brati in jim mora zato preprosto pripovedi ponazoriti živahna in pestra ilustracija. Med temi izdajami gre vsekakor prvo mesto priljubljenemu MIZKU FIGI, ki je že stari znanec naših otrok in katerega prva izdaja je bila že zdavnaj razprodana. Njegova popotovanja nam je popisala Mla Prunk-Utva, ilustriral pa jih je Dušan Petrič. Drugi dve knjižici z ilustracijami posreduje narodni pravljici SEDEM LET PRI BELI KACI in PRAVLJICO O DRAVI. Lepe ilustracije v obeh knjižicah je naslikal Gvido Birola.

Za naše nadobudne cicibane so tudi ljubke izrezanke, iz katerih si bodo lahko izrezali otroci, s pomočjo staršev seveda, vrtljak, otroško igrisče, letalo ali parnik.

V zbirki »Cebelica«, ki je namenjena že

SOLSKIM OTROKOM,

je noviteta pravljica ZAKLETI GRAD, ki jo je po ljudskem izročilu oblikoval in zapisal Fran Milčinski. Efektne ilustracije pri tej pravljici so delo akademske slikarke Tince Stegovec.

V raznovrstnih zbirkah založbe Mladinska knjiga pa najdemo razen Cicibanove knjižnice, Cebelice in Kondorja vnesno stopnjo do učnih in šolskih knjig. To je zbirka IGRA IN DELO. Njen namen je, da mlade bralce ob branju in zabavi navaja tudi k delu. Pred kratkim sta izšla dva nova zvezka, in sicer nas poučuje prvi, kako sestavimo zrnja, priljubljeno otroško igrisče, drugi pa posega že dalje in govori o jadralnem letalu. Obe knjižici bosta vzbudili zlasti zanimanje dečkov, ki se navdušujejo za tehniko.

V. BONČ-BRUJEVIČ:

NAŠ ILJIČ

Drobna, komaj 58 strani obsegajoča knjiga je namenjena mladini. Napisal jo je stari boljševik Vladimir Bonč-Brujevič, ki je že s šestnajstim letom stopil na pot revolucijske borbe. Dolga leta je sodeloval z Leninom in mu zato ni bilo težavno napisati spomine iz let, ko je sodeloval z njim. V knjižnici srečamo dogodke iz Leninovih otroških let, spoznamo ga v krogu njegove rodbine, kot soljarja in kasneje kot vedrega, prijetnega družabnika. Knjižico, v kateri so drobne anekdote, prežete z neposredno človeško toplino, bodo naši mladi bralci z veseljem sprejeli. Knjigo je izdala »Mladinska knjiga«, iz rusčine pa jo je prevedel Severin Sali.

Slovenija tudi drugod dosti prirodnih lepote. Ali je prišla morda pobuda za k filmu iz Kopra?

Ideja za ta dvajsetminutni barvni film je zrasla pri nas v Ljubljani. Da pa smo se odločili prav za ta predel Slovenije, je vzrok to, da je tukaj na daljavi 60 km od Snežnika do morja raztresenih polno naravnih lepote in zanimivosti, ki s svojo raznovrstnostjo pritegnejo vsakogar domačin in tujih turistov.

In s kakšnim namenom ste se lotili dela?

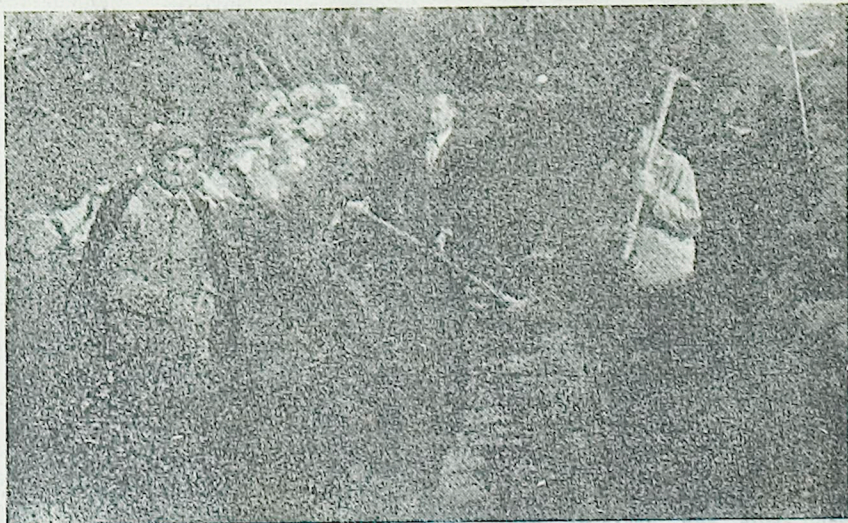
Namen izvira iz že povedanega. Osnovni namen je bil popularizirati te lepote doma in v tujini.

Torej turistična propaganda. Ali bi lahko povedali nekaj o vsebini in dali formalne podatke?

Po filmski zgodbi (napisal Fr. Prajs) je priredil scenarij in vodil režijo J. Bevc. Glasbo B. Lesjaka izvaja kompozitivni orkester. Kot zanimivost naj povem, da igra orglice A. Blumauer, ki je dobil prvo nagrado pri tekmovalstvu »Pokaži, kaj znaš«. Igrajo pa: Tone Terpin iz celjskega gledališča (oče), Mara Gerbec iz Kopra (mati), Mirko Udovič iz Ljubljane (sin). Film smo izdelali v laboratorijih Viba-filma, kamero je vodil Mile De Gleria.

Režiser Jože Bevc je v film vpletel zgodbo o fantiču, ki je pobegnil od doma, da bi poiskal zaklad, o katerem mu je pripovedovala babica. Na svoji poti po koprskem okraju sicer ne najde tistega zaklada, ki ga je iskal, odkrije pa lepote in zanimivosti naše dežele, kar je pa tudi naš najresničnejši zaklad.

Kolikor sem imel priložnost slišati mnenja tistih, ki so film

Med izkopavanji v Padni

1943 ★ NAŠ PRAZNIK ★ 1957

Letos praznujemo 14. obletnico zgodovinskega zasedanja AVNOJ. »Kot vrhovni zakonodajni in izvršni predstavnik narodov Jugoslavije je AVNOJ na svojem II. zasedanju dal jugoslovanskim narodom ter njihovi skupni državi Jugoslaviji vrhovne državne organe, ki so postali najvišji državni varuh demokratičnih in nacionalnih pravic slehernega jugoslovanskega naroda posebej in najvišji državni varuh državnih koristi Jugoslavije kot celote.« (B. Kidrič: O graditvi narodne oblasti in slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije.)

Vsa veličina tega zgodovinskega zasedanja je v tem, da so si jugoslovanski narodi postavili temelje nove federativne Jugoslavije v času, ko je Hitlerjevska Nemčija še vedno razpolagala z nad 400 divizijami, od katerih jih je bilo več kot 80 iz satelitskih držav (25 madžarskih, 24 rumunskih, 18 bolgarskih, 15 finskih). Od teh je imela »Vehrmacht« 206 divizij na vzhodni fronti, 28 v Italiji, 35 v Jugoslaviji, 7 v Grčiji, na Norveškem in Danskem 13, v zahodni Evropi 55, v strateški rezervi pa 14. II. zasedanje AVNOJ je bilo v časih, ko so najvišji predstavniki Združenih narodov Amerike, Velike Britanije in Sovjetske zveze na konferenci v Teheranu proklamirali trdno voljo, da se bodo borili za oblikovanje novega sveta.

V takih, za evropske podjarmljene narode vse prej kot ugodnih pogojih, so edino jugoslovanski narodi s svojo narodnoosvobodilno vojsko in partizanskimi odredi od znotraj »načeli« evropsko trdnjavo in z malimi izjemami osvobodili vso jadransko obalo in prostrano ozemlje od Soče do Djevdjelije s Slovenskim Primorjem, Istro in Dalmatinskimi otoki. Silen porast naše vojske, formiranje novih korpusov, oborožena vstaja jugoslovanskih narodov, osvoboditev več kot tri četrtine Jugoslavije, vse to je ustvarilo pogoje, da se je lahko na osvobojenem ozemlju v Jajcu vršilo zgodovinsko zasedanje AVNOJ, ki je izdalo 10 zgodovinskih odlokov, ki predstavljajo največkratnejšo zmago jugoslovanskih narodov.

Zgodovinski Odlok o priključitvi Slovenskega Primorja in vseh anektiranih delov Slovenije svobodni Sloveniji v Federativni Jugoslaviji je bil logična posledica s krvjo doseženih sadov dvestoletne krvave borbe primorskih partizanskih enot proti fašističnim zavojevalec. Ta zgodovinski odlok je bil mogoč, ker je samo sankcioniral dejansko stanje v Slovenskem Primorju in Istri, kjer se je ljudstvo izreklo s splošno ljudsko vstajo po zlomu Italije za osvoboditev in priključitev k Jugoslaviji.

Bilo bi krivično, če bi govorili o spontanosti ljudske vstaje v Slovenskem Primorju in Istri, ki je kot požar zajela vse Slovensko Primorje po zlomu Italije. Vstaja prve dni septembra 1943 je bila rezultat dolgoletnega organiziranega upora proti fašizmu med obema vojnima, je bila rezultat nenehnega in neugnanega dela Komunistične Partije, Osvobodilne fronte in vseh ostalih množičnih organizacij, je bila rezultat doseženih uspehov v dve leti trajajočem Osvobodilnem boju.

Pokrajinski komite KPS z dr. Alešem Beblerjem na čelu je imel v dneh pred kapitulacijo Italije vzpostavljene osnovne postojanke, ki so po vsem Slovenskem Primorju in Istri, pa tudi v severnih predelih Italije, izvajale maksimalno dejavnost. Te osnovne partijske Partije so postale resnični vodja primorskih ljudskih množic. One so vzpostavljale vojsko, partizanske tehnike, organizacije Osvobodilne fronte in druge množične organizacije; vzpostavljale so obveščevalno službo, ki je imela svoje predstavnike pri vseh okrajnih in rajonskih komitejih KP. Pokrajinsko partijsko vodstvo je vzpostavljalo partijske celice med proletariatom v Trstu, Trzinu, Gorici in drugih mestih ter industrijskih središčih. Te osnovne partijske postojanke so spremljale diferenciacijo v vrhovih primorskih meščanskih in malomeščanskih političnih skupin, spremljale razkroj v italijanskem aparatu in v političnih skupinah, spremljale so podtalno delo sredine.

Pokrajinsko partijsko vodstvo je vse svoje sile posvetilo izgradnji Osvobodilne fronte. POOF je bil podrejen IOOF kot vodstvu za vso

Slovenijo. Njegov sekretar je bil dr. Aleš Bebler. POOF se je v glavnem usmeril na izgradnjo OF, terenskih odborov kot političnih organov, ki pa so že pred kapitulacijo Italije začeli dobivati tudi elemente nove demokratske oblasti primorskega ljudstva. Na prehodu 1942/43 so terenski odbori v mestih in vaseh zajeli najvidnejše somišljenike NOG, člani terenskih odborov pa so vplivali na ustanavljanje odborov drugih množičnih organizacij (ZSM, SPZZ).

V pričakovanju zloma Italije je IOOF v Birkinih sklical v avgustu 1943 na sektorju Brezovo brdo—Kovčice sestanek, ki se ga je udeležilo 70 aktivistov OF. Sestanek sta vodila Rudi Brkin in Blaž (Darko Marušič). Iz Pregarja so se udeležili sestanka Janez Butinar, Viktor Tomažič in Jakob Male; iz Huj pa Janez Tomažič-Podružar; iz Gaberke Franciška Ludvik in Marija Frank. Na sestanku so govorili o skorajšnjem razpadu Italije in o ukrepih, ki jih je treba pripraviti za prevzem oblasti. (Poročilo iz Brkinov.)

Položaj v Slovenski Istri še nazorneje prikazuje sistematične in načrtne priprave za splošno vstajo. V juniju 1943 je bila izvedena v Kopru trosilna akcija, ki je presenetila ko-

morskega odreda 1. 9. 1943. (Izjava Jože Čerin.)

Ker je fašistična oblast z begom raznih »Toccacindijev« (Toccacindi je bil sekretar fašistične stranke v Stanjelu) in drugih prenehala, so vzeli vso oblast v svoje roke terenski odbori OF. To je bilo lahko, ker je bilo vse prebivalstvo organizirano v OF. Velika večina terenskih odborov je bila po zlomu reorganizirana oziroma ponovno izvoljena in povsod jih je narod priznaval. (Izjava Furlanič Marjana in aktivistov iz Dan pri Sežani, Skocjana pri Divači, Lokve itd.)

Po zlomu so številne partizanske enote in patrolje, člani terenskih odborov, stari in mladi, moški in žene začeli razoroževati bežečo italijansko vojsko. Tega ni mogla preprečiti 71. nemška divizija, ki je sicer uspešno v Postojni in v postojankah vzdolž železniške proge razorožiti nekaj italijanskih postojank.

Kurirske stanice na Krasu P-5, P-11, P-13 so razorožile v dneh po zlomu italijanske vojske in karabinjerske postojanke v Dutovljah, Komnu, Stanjelu, Koprivi in Kobdiju. Isto so napravile ostale kurirske stanice na svojem območju, pa tudi Kraška četa. V Pliskovici je oboro-

SLOVENSKA DELEGACIJA SE VRAČA IZ JAJCA 1943

prske fašiste in jih tako razjarila, da so zaprli okrog 80 ljudi italijanske narodnosti.

Partijska organizacija v Slovenski Istri je uspela vzpostaviti do 19. 6. 1943 deset celic z 31 člani (3 članice in 9 kandidatov). V Slovenski Istri je nadalje obstajal skojevski aktiv 7 članov (4 članice).

Okrožni odbor OF v Slovenski Istri je uspel vzpostaviti do prvih dni junija 1943 sedem rajonskih odborov: v Rižani, Čežarjih, Skofijah, Smarjah, Dolini, Gabrovici in Loporju. Mreža terenskih in rajonskih odborov je dvigala revolucionarni duh in pridobila ljudi, da so željno pričakovali aktiviste, jim izročali nabrano hrano, prispevke in posojilo za OF. Frontovska organizacija v Slovenski Istri je uspela do junija 1943 vzpostaviti tudi odbor SPZZ, ki je štel 4 članice, in aktiv ZSM, ki je imel v juniju 1943 8 članov.

Odbori Partije in Fronte so v začetku junija 1943 dvignili v Slovenski Istri revolucionarni duh ter z agitacijo za udeležbo v oboroženem uporu pridobili 4 prostovoljce za odhod v partizane, med njimi 2 Italijana. (Poročilo Okrožnega komiteja za Slov. Istro z dne 19. 6. 1943, Obris zgodovine NOB za Slov. Istro.)

Na Krasu je 1943. leto do zloma izpolnjeno s krepitvijo partijskih organizacij (pred zlomom je bilo 201 članov Partije v Slovenskem Primorju), izpolnjeno z ustanavljanjem novih terenskih odborov OF in z reorganizacijo že obstoječih. Ohranjen nam je dopis POOF županu v Vipavi, ki sporoča, da opravlja OF politično in vojaško oblast. Nadalje poziva župana, da repatriira v Italijo vse prebivalce italijanske narodnosti. »Samo slovenski kmet in delavec bosta gospodarka na slovenski zemlji. Nismo željni tujega ozemlja, a hočemo svojega...« Podpisani Rudi. To obdobje je izpolnjeno s silnim porastom partizanskih enot in z ustanovitvijo med drugim tudi Južnopri-

žena vaska zaščita jemala opremo in orožje italijanskim vojakom. (Izjava Edija Kodriča.)

V Brkinih je vse prebivalstvo pod vodstvom maloštevilnih partizanov in terenskih odborov začelo razoroževati italijanske kolone in postojanke. Ljudstvo brkinskih vasi je vdrla najprej v postojanke na Pregarju, Obrovem, Premu, Podgradu in Ilirski Bistrici. Iz vasi v zapadnih Brkinih so odšli vaščani v Materijo, kjer so razorožili karabinjersko postajo, nadalje so na cesti razorožili italijansko alpsko divizijo, ki se je umikala po cesti Reka—Trst. Zapolnjenorožje so organizirano odnašali v gozdove v skladišča, motorizacijo pa odvažali v logor pod Kovčicami. Z zaplenjenim orožjem se je oborožil Istrski odred, ki se je 10. 9. 1943 ustanovil na Celjah in ki je pristopil k razoroževanju sovražnih postojank na področju Brkin in Pivke ter kasneje prisilil k razorožitvi tudi močno italijansko postojanko v Ilirski Bistrici. (Izjava aktivistov v Brezovici, borcev Istrskega odreda.)

V Slovenski Istri je dal povelje za razoroževanje Okrožni odbor za Slovensko Istro. Ukazal je RO in TO, da začnejo z razoroževanjem karabinjerskih postoj. Kmalu so Gabrovčani razorožili karabinjersko postajo v Črnem kalu, frontovci iz Rižane, Čežarjev, Pobegov in Dekanov pa postajo v Dekanih. Razorožena je bila tudi karabinjerska postaja v Marezi-gah. Od okupatorskih postojank in postaj se je v Slovenski Istri obdržala edino na novo ustanovljena nemška postojanka v Piranu—Portorožu, (Srečko Vilhar: »Slovenci ob Jadranu«).

Pobuda za razoroževanje pa je prišla tudi od posameznikov. Tako je v Smokvici izvedel razorožitev italijanske posadke Jože Starc, ki je nato z zaplenjenim orožjem formalno vasko stražo, ki je razoroževala bežečo italijansko vojsko. Tudi v Kubežu so zbirali orožje.

Italijanska vojska je zbežala in pustila skladišča polna hrane, opreme in podobno. Ljudje so navalili na skladišča, jih izpraznili in blago oddali za partizane.

V Slovenski Istri je ljudstvo v sodelovanju s Hrvati prevažalo strelivo iz Movraža na položaje okoli Kopra. (Izjava aktivistov iz Rakitovca.)

V noči na 10. 9. 1943 so prebivalci brkinskih vasi, zlasti pa prebivalci Kozine in Hrpej odvažali vojaški in drugi material iz polnih vlakov na železniški postaji v Kozini proti Brkinom. Prevoz je bil dobro organiziran, saj je obstajal pri Kovčicah v Brkinih poseben avtopark. (Izjava Čebihin.)

Iz Šole pri Skocjanu so odpeljali zaloge sanitetnega materiala.

Po zlomu se je začel nepopisen dotok v partizane. Prihajali so Primorci, ki so bili v italijanski vojski, v zaporih, v koncentracijskih taboriščih. (Izjava Edo Kodrič.) Odhajali so mladeniči v enote in na položaje (Izjava aktivistov iz Pliskovice) ter takoj zagrabilo za orožje.

Iz vasi Brezovice je odšlo po zlomu 39 vaščanov (izjava aktivistov iz Brezovice). Podobno je bilo v Brkinih. Iz Prelože je odšlo 10 vaščanov v partizane. Prvi prostovoljci v Slovenski Istri so bili v Črnem kalu, kjer sta kot prva odšla v partizane Jože Sever in Danilo Petrinja.

Ta množični odhod je imel za posledico številčno okrepitev obstoječih partizanskih enot in ustanavljanje novih bataljonov in brigad.

Vodstvo nad oboroženimi partizanskimi enotami je imel takrat na področju Slovenskega Primorja Štab III. Alpske cone s poveljnikom Francem Primožičem na čelu. V Slovenski Istri pa je imel vodstvo novo ustanovljeni Operativni štab za Slovensko Primorje s poveljnikom Brankom Babičem. Ta štab je najtesneje sodeloval s hrvaškim Operativnim štabom za Istro.

Ze sredi septembra 1943 so bili na Krasu »Braniški«, »Štjaški« in »Prvi Kraški bataljon« v Stanjelu, iz katerih se je 24. septembra 1943 ustanovila brigada Srečka Kosovele. (Izjava Edo Kodrič.) Brigada je imela takoj po ustanovitvi težke boje z nemškimi oklepni kolonami, ki so začele ofenzivo proti primorskim partizanskim enotam. II. SS tankovski korpus je začel z ofenzivo proti primorskim partizanom iz področja Gorice. Na področju Brkinov je bila 10. septembra 1943 ustanovljen Istrski odred iz dveh bataljonov, ki sta kmalu narasla na preko tisoč mož.

Iz Istrskega odreda se je nato na Mašunu ustanovila Snežniška brigada, ustanovljeni pa sta bili tudi Brkinska in Tržaška brigada, zadnja iz tržaškega proletariata.

V Slovenski Istri se je ustanovil Operativni štab za Slovensko Istro, ki je imel pod seboj preko 400 borcev.

Položaj v Slovenskem Primorju je terjgal ustanovitev Narodnoosvobodilnega Sveta, ki je postal najvišji organ OF in ki je pod vodstvom IOOF prevzel oblast v Slovenskem Primorju. NOS je izdal 11. septembra 1943 odlok o mobilizaciji, štiri dni nato odlok o volitvah v krajevne narodnoosvobodilne odbore in 19. 9. 1943 odlok o ustanovitvi okrožnih narodnoosvobodilnih odborov. Okrožni in rajonski odbori OF so te odloke sprojavali in uresničevali na svojih področjih.

Nastanek velikega svobodnega ozemlja v Slovenskem Primorju in Istri in dejstvo, da so terenski odbori postali tudi organi oblasti, je bilo v popolnem skladu in soglasju z ljudsko oblastjo, ki je že od 1941 z ustanovitvijo Slovenskega Narodnoosvobodilnega odbora (SNOO) rasla v ostalih predelih Slovenije, bila je v skladu z rastojo nove jugoslovanske in narodne državne oblasti. Ljudstvo se je tej oblasti pokoravalo in izvrševalo njene ukaze in odloke. V dneh po zlomu so prebivalci Kozine, Hrpej, Brkinov izvrševali ukaz RO OF Križište V. ter prepeljali ogromno množino živil, vojaške opreme itd. iz Kozine v Brkine. (Izjava Cvetko Cergonja.) Prebivalci vasi Klanec so na ukaz TO OF postavljali tankovske ovire in podobno.

Takšna ljudska oblast v Slovenskem Primorju ni mogla mimo naj-

višjega organa oblasti v Sloveniji. Povsem upravičeno je Vrhovni plenar OF 16. septembra 1943 proglasil priključitev Slovenskega Primorja k Sloveniji in pozval organe oblasti v Slovenskem Primorju, da izvolijo delegate za zbor odposlancev v Kočevju.

Zaradi sovražne ofenzive, ki se je začela 22. septembra, sta izvedla po dosedanjih ugotovitvah volitve delegatov za Kočevski zbor samo Brkinsko in Istrsko okrožje.

V Brkinskem okrožju so bili izvoljeni za Kočevski zbor Pepi Uršič, Anton Grk, Jože Mahne iz Tater, Marija Smolnikar, roj. Tul, Henrik Strnad iz Materije in še neki tovariši iz Hrušice. Istrski Slovenci pa so odpodslali na Zbor odposlancev Stanka Ulčnika iz Smarij, Nazarija Bordona iz Čežarjev, Josipa Miklavčiča iz Plavja, Atilija Kavrečiča iz Rižane, Avgusta Starca iz Loporja ter Vincenca Babiča iz Vanganela (Srečko Vilhar: »Slovenci ob Jadranu«.) Odposlanci brkinskega okrožja so hodili peš do Mašuna, nato pa so jih v Livold pri Kočevju, kjer so prenočevali, prepeljali s kamioni. Odposlancem Slovenskega Primorja so posvetili v Kočevju največjo pozornost. Z njimi se je razgovarjal Edvard Kardelj. (Izjava Marije Smolnikar.)

Za časa Kočevskega zbora so odposlanci Slovenskega Primorja in Istre slišali o grozodejstvih, ki so jih počenjale nemške divizije v Istri. Po predhodnih vdorih posameznih nemških kolon n. pr. v Materijo dne 15. septembra, kjer je v spopadu z Nemci padlo 13 borcev, po celodnevni borbi pri Ilirski Bistrici, kjer se je Istrski odred spopadel z nemškim inženirskim bataljonom, po obrambnih bojih okoli Kopra, so 2. oktobra 1943 vdrlje v Slovensko Istro nemške kolone ter začele s požiganjem slovenskih vasi in streljanjem talcev. Požigali so v Smarjah, Marezi-gah, Kubežu, Čežarjih, pobijali v Smarjah, Čežarjih, Grožnjanju. V Brkinih so se pri Artvižah spopadli Nemci s Sercejevo brigado, ki jim je zadala težke izgube.

Pri Koprivi na Krasu je utrpela izgube brigada Srečka Kosovele.

Delegati Slovenskega Primorja in Istre so s svojo udeležbo na Kočevskem zboru skupno z ostalimi odposlanci predstavljali prvi slovenski parlament, ki je bil v tistih časih mogoč, ker so se priključile Osvobodilni fronti slovenske ljudske množice in ker so le-te izpolnjevale navodila OF in njenega vodstva, sabotirale pa navodila in ukaze okupatorjev. Udeležba primorskih odposlancev je bila zatrdilo Primorcev in Istranov, da ostajajo zvesti Osvobodilnemu boju in da vidijo v obstoječi ureditvi resnično ljudsko oblast.

Te velike uspehe ljudske vstaje je najlepše orisal tovariš Tito v govoru na II. zasedanju AVNOJ, kjer je dejal:

»Eden najlepših uspehov naše ljudske vstaje, ki ima velik zgodovinski pomen, je osvoboditev Istre in Slovenskega Primorja po kapitulaciji Italije. Dvajsetletno suženstvo slovenskega in hrvaškega naroda ni moglo kljub vsem naporom fašistov vzeti zaslužnjem bratom njihovo narodnost, ne oslabil njihove težnje po združitvi z njihovimi brati in ostalimi narodi Jugoslavije.«

Na II. zasedanju AVNOJ, katerega 14. obletnico praznujemo danes, je bil med ostalimi zgodovinskimi odloki potrjen tudi izredno pomemben zgodovinski akt — priključitev Slovenskega Primorja k združeni Sloveniji v demokratični in federativni Jugoslaviji — ki ga je izrekel Vrhovni plenar OF še pred Kočevskim zborom.

Po II. zasedanju AVNOJ smo doživeli v Slovenskem Primorju in Istri mogočen pohod avnojske kampanje, ki je na mitingih, shodih, političnih sestankih, domenkih po hišah, zajela vse slovensko prebivalstvo, da ni bilo na Primorskem človeka, ki ne bi vedel, kaj je AVNOJ, ki ne bi poznal zgodovinskega odloka o priključitvi Slovenskega Primorja, Beneške Slovenije, Istre ter hrvaških jadranskih otokov k Jugoslaviji. (Iz okrožnice Pokrajinskega odbora SPZZ z dne 8. 2. 1944.)

JANEZ KRAMAR

ODLOMEK IZ KNJIGE IVANA BRATKA »POMLAD V FEBRUARJU«, KI BO IZŠLA V REDNI IZDAJI PREŠERNOVE DRUŽBE ZA L. 1958

Na bojišču padajo tudi nedolžni. Likvidator pa izvršuje sodbo samo nad resničnim, najhujšim sovražnikom.

Stojan in Andrej sta že pred četrto prispela na Ajdovščino; bila je takšna kakor prejšnji dan, samo še več patrolj v zelenih uniformah je križarilo v vseh smereh. Sprehajala sta se na tisti strani pločnika, kjer je bilo največ ljudi in postajala pred velikimi izloženimi okni. Nazadnje sta se ustavila pri tramvajski postaji. V Dalmatinovo ulico nista marala, ker ura še ni odbila štiri. Ozirala sta se po ulici in opazovala zelene uniforme. Ene so se oddaljevale, druge približevale. Gibale so se brez zastojanja in v vrsti, ki ni imela vrzeli. »Nič čudnega, če je Lovšin pogumen,« je pomislil Andrej.

Vtem je prihitel Čepon. Sel je mimo njiju, kakor mimo sto in sto drugih pešcev; niti pogledal ju ni. Samo nekaj je tiho in neopazno izgovoril. Stojan je pogledal Andreja, nato pa sta se oba obrnila in z razširjenimi očmi gledala v smer, od koder bi moral priti tramvaj. Kakor da sta naveličana tega čakanja, sta z zložnim korakom zavila v Dalmatinovo. Počasi sta se bližala številki pet. V nasprotju z Ajdovščino je bila ta ulica kot izumrla. Skoraj nikjer nikogar, ne pešca ne kolesarja. Zdaj zdaj bosta pred vrati, za katerimi stoji Frane. Zdaj bi bil pravi trenutek! Toda od parka sem ni nikogar. Pač: dva šolarčka in starček z velikim cekarjem. Počasi sta nadaljevala pot do konca ulice. In spet neprisljeno nazaj do Ajdovščine. Vendar sta zaman iskala z očmi prvič, drugič in tretjič. Živo sta si predstavljala včerajšnji prizor. Do nadrobnotosti sta izračunala vsak gib, udarec, skok, a prizor se noče ponoviti.

Nepričakovano se je pojavil pred njima Jane: »Pri Ruffiniju v Tavčarjevi so, v delikatesni trgovini!« To je bilo prav tam, kjer je Jane čuval izhod k avtu.

»Jane, veš zanesljivo?« ga vpraša Stojan.

»Prepričajta se!«

Pohiteli so po Franeta in odšli proti Tavčarjevi. Stojan — visok, v elegantnem temnosivem plašču in s temnim klobukom, je prvi. Tik ob njem — Andrej v svojem temnozelenem hubertusu. Frane in Jane sta nekoliko zaostajala.

»Frane!« se je obrnil Stojan.

Frane je pohitel bliže.

»Kupi liter vina! Poglej, če so res oni!«

»Bom!«

»Pa ga dobro poznaš?«

»Bolje ga ne bi mogel!« je odgovoril samozavestno.

Bili so že v Tavčarjevi pri sodniji, ki so jo stražili grenadirji s puškami v rokah. Zavili so na levo in pokazali stražarjem hrbet. Frane je pohitel naprej proti trgovini. Ostale pa nenaadno prestreže visok moški z dolgimi brki in naočniki. Vznemirjeno jih vpraša:

»Kaj zdaj?«

Stojan se ni takoj znašel. Toliko je bil ves v ognju zaradi nujnih odločitev, da brkača prvi hip sploh ni spoznal. Šele nasmeh na obrazu neznanca, ki ga je izživala Stojanova zadrega, je končal ugibanje: »Saj to je Gato!«

Gato se je skrbno zakrinkal, ker je bil edini v petorki, ki še ni bil ilegalce.

»Kaj naj napravim?« Gato ju je spraševal z nemirnimi očmi.

»Tu bomo udarili!« V Stojanovem glasu je bil mir, ki je razkrival, da je odločitev že dozorela in da Stojan ne izbira več.

»Nemogoče!« je oporekal Gato.

»Zakaj?«

»Naj vas zapeljem naravnost pred puške?«

Stojan je ob srečanju z grenadirji pred sodnijo že sam pomislil, kako neki se bodo pretolkli mimo njiju. »Če bi zapokalo v Dalmatinovi, ki ni pred očmi stražarjev, bi se varno odpeljali po Tavčarjevi mimo sodnije. Nihče ne bi posumil, da se peljejo napadatelci. Še pomahal bi grenadirjem v slovo, kakor brezskrbni izletniki. Toda zdaj je drugače: počilo bo pred nosom teh straž, najbližji grenadir bo celo videl, kako skočimo v avto! Potem pa naj avto zapelje pred nje!«

»Na levo bi zavili, proč od sodnije!« je predlagal Gato.

Ko so s Stefanom delali načrt, so se hoteli prav temu izogniti. Pot na levo pripelje namreč na Ajdovščino, kjer mrgoli ljudi in se križajo trami-

vaji. Lahko bi se zgodilo, da bi prišli prav med tramvajske vozove; po sredini ceste zato ne bi mogli voziti, a prehod ob straneh bi jim preprečili nagrmadeni kupi snega. Tega so se bali. A zdaj je drugače: izmed obeh sovražnikov je desni gotov, levi pa samo možen. Tudi nevarnejši so grenadirji, kakor sneg. »Gato ima prav: raje v sneg kakor pred puške!«

»Prav. Na levo! Bolje bo!« je pritrdil Gato.

»Zdaj je pa še drug hudič! Na levi ne smem parkirati! Trgovina je pa na levi! To je spet!«

Gato si je pomagal z rokama, da bi jima razložil, v čem je težava: Chevrolet 38 bo zdaj privozil iz nasprotnih smeri: od sodnije sem. Po cestnih predpisih mora parkirati na desni, toda trgovina, kjer se mudi

saj ni bil domisel v teh stvarih, sam vonj po alkoholu pa mu tudi ni mogel razgrati domišljije in razvezati jezika.

Dekle se je glasno zasmajalo. Niso ji zaigrale samo oči in obraz. Vse telo se je zazibalo v sproščenem smehu.

Zdaj se je Frane obrnil: na videz malomarno je preletel ves prostor, kot da bi hotel brati z obrazov, da li ga je kdo ujel, ko je dvoril prodajalki. V ozadju so stali: Lovšin, mlada neznana lepotica in stari Drufovka. Stari se je očitno čutil počaščenega, saj je bil živahen in sladek in je venomer ponavljal:

»Tako visokega obiska še ni bilo v moji trgovini!«

Zvone je vedel za starega Drufovko iz pripovedovanja. Drufovka je

Obraza jima spet dobila trde poteze.

Stojan plane v trgovino, Andrej tik za njim. Ze na vratih opazi značilni, beli obraz. Takoj pomeri vanj. Zasliši se nenaden pok. Steklenice na policah zazvenijo. Kroglja je šla tik nad Lovšinovo glavo v steklenice z vini in z žganji. »Iz prevelike razdalje sem streljal!« prešine Stojana. Požene se proti Lovšinu.

Brž ko je Gato zatrobil, ko so se odprla vrata v trgovino in je počilo, je Jane nastavljal pištolo na grenadirja v Tavčarjevi. Jane se je postavil tako, da ga grenadirji v ozadju pred poslopjem sodnije niso mogli videti.

V trgovini se je Andrej vrgel na Angela varuha. Bil je kakor ajd, ki se je lotil pritlikavca. Udaril ga je z močno, trdo pestjo, ki bi vola omamila. Klep je bil v trenutku na tleh.

Trgovina je bila videti v hipu prazna. Zgrešeni strel je izzval grozo in strah. Prodajalka je pokleknila na tla za točilno klop. Drufovki se je nenaadno povrnila gibčnost iz mladostnih dni. Naenkrat je bil med zaboji na dnu trgovine.

Lovšina je strel tako prestrašil, da so mu skoraj odpovedale noge. Zgrabila ga je stara groza. Prikazni, ki jih je prej videval v domišljiji, so bile zdaj resnica. Vrgel se je na tla in se krčevito oklenil Olginih nog. Z glavo se je zaril mednje. Samo da zaščiti glavo! Da ne vidi teh groznih prikazni in da one ne gledajo vanj!

Sredi trgovine je stala le še Olga. Bila je mirna, z dražetimi močnimi prsmi in z očmi, ki so same po sebi izživala. Ljubica, ki bi mu lahko bila hčerka.

»Vam ta sodba ne velja!« ji je zakričal mladenič v temnem plašču.

Rahlo se je zganila.

Mladenič pa se je sklanjal nad Lovšinom. Krogle so sikale in se izgubljale v Lovšinovem telesu. Ves se ni mogel skriti med Olgine noge. Svinčenko so padale najprej v višini srca.

»Tega ne bom samo oplazil!«

»Moram docela opraviti z njim! Glavo je skril, srca pa ni mogel! A morda ga je s čim zavaroval? Da bom gotov!«

Oddal je dva strela nize.

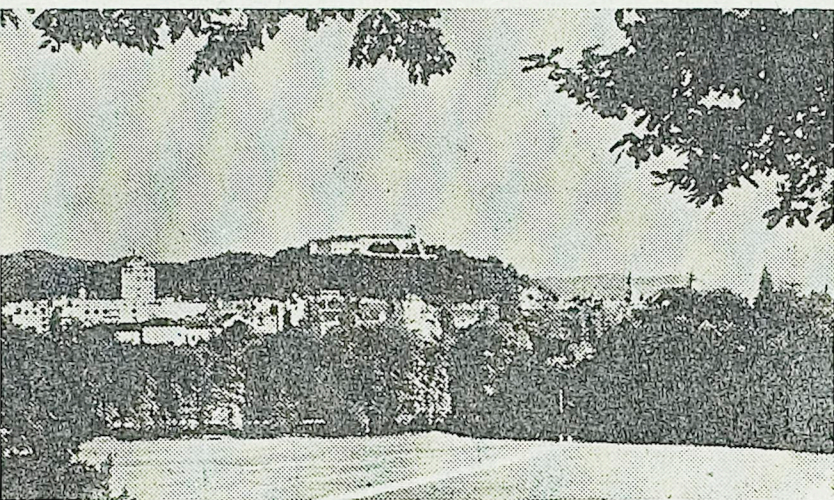
Olga se ni zganila. Če bi bila na njenem mestu Maja, bi gotovo z nohti planila nad Stojana. Branila bi ljubimca kakor volkulja. Olga je bila drugačna. Ni bila strahopetna, pa tudi bojevita ne. Take stvari so ji bile tuje. V življenju se ni morala pehati za obstoj. Mik njene lepote je premagoval tekme in želje so se ji uresničevale, ne da bi se morala podajati zanje v boj. Z ničemer se ni skušala zavzeti za tistega, ki zdaj v njenem krilu išče rešitve, niti ga ni skušala maščevati vsaj z enim samim sovražnim pogledom v strelca.

Pri zadnjem strelu se je Lovšin sunkovito stresel. Olgino nogo je kar vrglo naprej. Tedaj jo je pod kolegom po nesreči oplazil zadnji strel. Presunljivo je zajela in se zgrabila za ranjeno nogo. Lovšin pa je ležal negiben. Biserna ogrlica ji je padla na tla.

»Ven!« je zavpil Stojan Andreju in z razjarjenimi očmi zadnjič ošinil trgovino. Andrej se je sklanjal nad negibnim Angelom varuhom. V

LJUBLJANA V ZIMI

LJUBLJANA — ZIBELKA NARODNOOSVODILNEGA BOJA

Lovšin, je na levi. Fantje, ki bodo pritekli iz trgovine, bodo morali čez cesto do avta.

Zdaj sta Stojan in Andrej doumela novo oviro. Cesta je široka! Stojanov načrt, ki se je naglo oblikoval, jo mora upoštevati. Grenadirji pred sodnijo so najnevarnejši sovražniki: trije so za ovinkom, prvi pa celo vidi, kaj se godi pred trgovino, ker je že v Tavčarjevi. Bliskovito jim morajo izpred oči, tudi za ceno drugih pomanjkljivosti. Precej dalj so ko včerajšnja patrolja, a vendarle blizu.

»Gato, zahupaj iz sosednje ulice! To bo znamenje! Nato pripelji počasi pred trgovino na levo! Ne ustavlja se! Med vožnjo bomo poskakali v avto. Zatrobil čez pet minut!« je naročil Stojan, ki je že do pišice razčlenil in izdelal novi pojelek bliskovite akcije.

Gato je naglo sedel za volan. Chevrolet 38 je odbrzel.

Stojan in Andrej sta se sprehajala po Tavčarjevi. Stražarji pred sodnijo so se vedli kot po navadi.

»Jane, najbližji stražar v Tavčarjevi je tvoj. Znamenje: ko zatrobil Gato!« je dal Stojan zadnje naročilo.

Zdaj je bilo vse pripravljeno. Stojan je bil gotov, da ni nihesar pozabil. Gato čaka. Jane se že spreha v bližini stražarja. Frane mora vsak čas priti ven! Vse je nared. Zatrobil, Gato!

Medtem ko so na ulici delali novi načrt za umik, je Frane stopil v trgovino...

Vse oči so se nenaadno obrnile proti njemu, kakor da bi vpraševale in zasliševale. Toda na njem ni bilo nihesar, kar bi vzbujalo sum. Pištoli sta bili skriti globoko pod velikim plaščem, vedel se je skromno in prijazno. Stopil je k prodajalki, ki jo je že moral nekje videti.

»Prosim, liter vina! Boljšega!«

Prodajalka ga je prijazno pogledala s svojimi sinjimi očmi.

»Ste šele prišli v trgovino, kajne?« je vprašal v zadregi.

»O ne, že dolgo sem tu!«

»Prej pa ste bili...?«

»Zmeraj tu!« je rekla tiše.

Nalivala mu je vina. Bila je malce visoka, vitka in svetlih las. Gotovo jo je že videl tu, a je pozabil. Ni se še upal pogledati po trgovini.

»Popravili ste se...«

»Res? ... Ne vem...«

»Poprej ste bili najlepši v život, a zdaj v noge!« ji je šepnil na uho.

»A vedno v oči!« je dodal glasno. Sam ni vedel, od kod je to jemal,

ozadju je ležal preresetani Lovšin. Nad njim se je od bolečine lomila Olga. Kri ji je brizgala iz noge. Za sodi, zaboji in za točilno mizo je vladala popolna tihota. Stojan in Andrej sta ščitila na ulico. Z naglico sta se ščitila in onesposabljal sovražnika.

Gato je medtem zaključeval svoj krog, ki ga je bil pričel pred trgovino. Ko je začelo pokati, je obračal na ovinku pred sodnijo. V Tavčarjevi na srečo ni bilo nobenega drugega avta. Chevrolet 38 je v nasprotju s cestnimi predpisi zavil na levo stran ulice. Nekaj metrov pred trgovino je zavozil na sam pločnik. Iz trgovine je še vedno odmevalo divje streljanje. Gato je mirno odprl zadnja vrata avtomobila. Hip nato sta Stojan in Andrej zaplavala v voz. Frane je obšel avto in se z druge strani zavabil na mehki sedež, Gato sploh ni ustavil voza, le s prvo prestavo je vozil.

Ko je Jane videl, da se vsi trije že peljejo, je stekel na moč naglo. Kakor blisk je preletel metre med vozom in grenadirjem. Skočil je na sedež k soferju. Gato mu je že bil odprl prednja vrata. Vse to se je zgodilo v hipu. Okameneli grenadir je zgrabil za puško in se umaknil za vogal proti sodniji.

Gato je menjal prestavo in pritisnil na pedal. Motor je zapel. Avto je pohitel kakor isker konjič. Gato je bil hladnokrven. Vsak gib, ki ga je dolepel napravil, je bil premišljen in nujen. Nihesar ni opustil; odpiral je vrata, skrbel za motor in do metra natančno vskladal njihovo akcijo z gibanjem avta. Ko je še pred šestimi minutami stal pred Stojanom in ga vprašal: »Naj vas zapeljem pred puške!« je bil videti nemiren, skoraj zhegan, a zdaj je delal kakor ura. Zagnali so se proti Ajdovščini.

Tako je bilo v kratki minuti opravljeno vse, na kar so se pripravljali in čakali milijon minut, čeprav se je Stojanu in Andreju zdelo, da je bila večnost.

Nenaadno se je oglasil strel. Nato drugi, tretji, četrti. V hipu so divje streljali vsevpred. Ko je streljal Stojan, je bila vsepovsod napeta tihota. Njegovi strelji so bili enakomerni in edini. Zdaj pa je pokalo vsevpred iz pištol in pušk. Grenadir, na katerega ni več delovala Janetova hipnoza, je izza vogala pri sodniji nabijal proti trgovini. Samo puškino cev je bilo videti in sikanje krogel nad vhodom v trgovino. Strelca ni nihče videl, kdor je bil v ulici dogodka. Brž ko sta Stojan in Andrej izginila v avtu, se je Angel varuh pobral in skočil za njima. Oddal je salvo strelcev za drvečim Chevroletom. Streljal je previsoko, a da bi se zavaroval pred očitki Italijanov, so mu bili strelki krvavo potrebni. Streljal bi še, a pregnal ga je nenaadno oživel grenadir. Grenadirji pred sodnijo so tudi streljali.

Krogla je prebila Chevroletov blatnik. »Detektivov pozdrav!« je pomislil Gato. »Ne bo si upal!« se mu je posvetilo. »Stefan namreč pozna znamko njegove pištole!« Vse do ovinka so svinčenko iz globine Tavčarjeve ulice nadežno obletavale Chevrolet 38 in mu žvižgale v slovo.

Na ovinku je Gato urno zavil na desno. Na srečo je bila pot prosta. Zeleni tramvaj se je gugal nekje daleč. Zavili so v široko glavno ulico, ki drži iz središča mesta. Gato je z vso silo pritisnil na izplinjač. Ravna cesta je omogočala veliko hitrost.

Fantje so bili na preži. V vsaki roki so držali po eno nabito pištolo s cevjo na naslonu. Niso prav sedeli. Na pol so sedeli, a na pol stali, vsak čas pripravljeni na skok. Jane je držal pištoli v višini okenskega stekla. Gato ga je brez besed krenil po roki, da jo je brž malce povesil, saj bi sicer lahko vsakdo od zunaj opazil orožje. Ko je Chevrolet oživel in poskočil na veliki, skoraj prazni cesti, jim je odleglo. Začutili so, da je glavna nevarnost mimo. Tudi streljanje se je oddaljevalo.

Prav tisti hip je v bližini odjeknil nov strel. Alpinec, ki je patroljiral na Ajdovščini, je samogibno vzdignil karabinko in ustrelil proti elegantnemu Chevroletu. Streljanje v Tavčarjevi ga je bilo prestrašilo. Krogla je prebila tablico in karoserijo, šla skozi sedež in se zarila v Andrejev hrbet. Andrej se je prijel za križ:

»Fasal sem jo!« je zastokal.

Gatov brzinomer je pokazal: 90 kilometrov.

Kako je padel Tanasije Bulj

Prvikrat po petih mesecih sta se v goščavju na zaobljubljenem griču Lisču srečala Nikolova četa in Mladinski udarni bataljon.

»Oho, lejte jih, lejte, žive in zdrave?« so Nikolovi borci sprejeli mladince, očeto vsko veseli, da vnovič vidijo svoje dečke tako številne, zdrave in vesele. »Pa kako je, fantje, ali ste še med živimi?«

V oni tiski in gneči preteklo zimo, ko je sovražnik z vseh strani prodiral na njihovo zoženo in utesnjeno svobodno ozemlje, je malokdo veroval, da bo glava ostala cela in da bo nekega dne prišlo do takega svidenja. Razšli so se v slepečem snežnem meteu, ob divjem hitrem prasketanju mitraljezov in grmenju topov pa se je človeku tokrat zdelo, da se zemlja okoli njih ruši in kruši v meglenem breznju. Zbogom, pesem in lepo življenje — nikoli več!

»Pa smo ostali živi, a?« so se veselili stari znanci, se prijateljsko dregali v rebra in se trepljali po ramah. Danes tu, na spomladanskem soncu in v zelenem grmovju, se jim je zdela, kakor njihovo končno vstajenje in popolna zmaga nad težavami zime. Oživel so in se razcveteli razveseljeni, bogatejši po tem nenadnem srečanju, ki jim, glejte, znova potrjuje, da so zdravi in veseli in da jih je več, kakor so sami verovali.

Nikoletina je postopal med razgreti in hrupno množico, neroden ko medved, vesel, da se giblje in da je močan, od vseh najzastavnejši. Oglušel od hrupa se je kakor pijan gibal skozi vrvež, na lepem pa obstane, ko da ga je kdo lopnil po čelu, in vzklikne izbuljenih oči:

»A si to ti, Tanasije, pasje seme?«

»Kajpada sem jaz, kdo pa drugi!« mu veselo odvrne dolgi, od sonca ožgani orjak. »Kod pa ho-diš, Nidžo, kako se imaš?«

Stopil mu je nasproti in že je iztegnil roko, ko ga Nikoletina odločno zaustavi:

»Stoj, stoj, postoj! Pa kaj nisi ti padel to zimo, očeta ti tvoje-ga?«

»Ampak kje neki padel? Ni-sem, bratec!«

»Lažeš, mrcina, kako da nisi?«

»Nisem, vere mi!«

»Pojdi no, ne laži, grdoba gr-da!« goni svojo Nikoletina. »Kaj te nisem sam videl, kako si padel ob preboju?«

»Oha, ljubček!« je zažvižgal Tanasije. »To si se pa malo užel. Takrat sem se samo onesvestil od mine.«

»Saj to ni mogoče. Kaj te ni-sem jaz držal za ramo in te kli-

cal, ti pa ne bev ne mev? Mrtev — pa amen.«

»Kakšen pa naj bi bil, če me je pa nekaj butnilo po betici, mine še slišal nisem.«

»O brate, brate!« se je čudil Nikoletina. »Jaz sem si pa kar naprej mislil: tudi mojemu Tanasiju je črni petek prišel. E, Tane moj, moj Tane. Pa lepo poklekнем k tebi in ti snamem revolver, da ne bi prišel sovražnik v roke. Malo je manjkalo, da še mene niso živega ujeli.«

»Hvala bogu, jaz pa sem ves čas mislil, da mi je takrat sovražnik vzel revolver. Mislili so, sem si rekel, da sem mrtev, pa so me razorožili.«

»Kaj pa še, brate, to sem bil jaz,« mu odvrne Nidžo. »Izkopal sem se nekako iz tistega direnda in sem dosegel našo četo. Grem takole v koloni, gledam tisti tvoj revolver, a kar naprej mi štirikratne solze lijejo iz oči. Bilo mi je žal dobrega tovariša.«

»Eh, eh, morda pa samo lažeš,« pohiti Tanasije, a obraz se mu je od vznemirjenja skisal, ko da je ugriznil v lesniko.

»Sem, pri moji veri, jokal sem ko nebo jeseni. Še sreča, da je bila tema, pa me oni moji vragi niso opazili.«

»Ha, ha, jaz sem živ.«

»Seveda. Kdo bi bil pričakoval, da si ti tolikšen prevarant in da me boš tako ukanil?«

»Ampak, kje sem pa jaz vedel, da boš ti jokal za menoj?« se je začel braniti Tanasije. »Kdo bo neki jokal za trapastim Tanasijem Buljem iz Strmonoge?«

»E, to si strupen!« vzkipi Nikoletina in sede zraven njega v leskovo senco. »Kaj misliš, da sem ti res tako slab tovariš? E, da veš, zdaj mi je prav res žal, da sem sploh kakšno solzo potočil za tabo.«

»No, no, le poglej ga, kakšen je,« karajoče zategne Tanasije.

»Bolje sem jaz za tabo opravil

žalni obred kakor kdor koli drug,« resno nadaljuje Nikoletina. »Ko bi le vedel, kakšen govor sem imel v četi o tvoji junaški smrti.«

»Beži no!« maloverno zamežika Tanasije in uporno upre pogled v Nikoletino.

»Pa še kakšen govor, govor, brate moj. Nabrusil sem se, da so besede kakor iskre švigale iz mene. Najprej sem začel s tistim, kako je sovražnik s strani udaril z mitraljezi in metalci, ti pa si prvi skočil iz zaklona in planil v naskok.«

»Hm... no... pa res,« zamrmra Tanasije in globlje zadihaja.

»Tovariši,« sem rekel »spomnil

se je Tanasije svoje požgane vasi in zapuščenih otročičev pa je krepkeje stisnil avtomat...«

»Da, da, stisnil, to je res... Samo puška je bila...«

»Vem, da je bila puška, lepše se sliši, če se reče avtomat... Stisnil je, pravim, svoj avtomat in pohitel čez črni borov breg...«

»Da, no... skalovje je bilo...«

»Kajpak je bilo skalovje, ampak bolj žalostno pride, če se reče, da junak gre čez črni borov breg — ljudje bolj žalujejo za njim. Drvi, pravim, naš Tane, a klete krogle se usipajo okoli nje-ga ko toča nebeška.«

»Bogme, precej je tleskalo okoli mene!« se zravna fant in oči mu zasijo.

»Kaj pa misliš!« Nikoletina vznemirjeno izbuli oči. »Usipajo se krogle, mu rešajo šinjel, sivi plašč...«

»O, če bi bil imel plašč, bogme, ne bi bil tako zmrzovan vso zimo,« zagodrnja vase Tanasije, a ko Nikoletina zmerom bolj v ognju veže svoj govor, se še njemu samemu zazdi, da je bil zal in oblečen ko pravi junaki iz starih časov.

»Že se je naš Tane prebil do sovražnikovega rova,« je nadaljeval Nikoletina, »ko ga je kleti mitraljez pokosil čez junaške prsi. Presekal ga je vroči faral ko sončnico v polju zelenem.«

»No, no, prav tako pa ni bilo!« zavzdihne Tanasije. »Glej, tule me je zadelo, menda me je lopnil kakšen drobce ruševja ali kaj.«

»Pa kje te je zadelo?« se iznenada zdrzne Nikoletina in čisto trezno pogleda svojega sobesednika. »Tukajle, praviš?«

»Prav tukajle, glej.«

»E, če pa ti nisi za sto stopinj nesramen! Kako mi le moreš takole v obraz lagati? Čez sredo prsi ga je presekalo — on pa: drobce ruševja, pravi. Kaj si le izmišljuješ nesrečnik!«

»Kako si si pa ti izmišljeval, prijateljček moj!« se užaljen izprsi Tanasije.

»Jaz sem vse to videl na lastne oči. Moj Tanasije je natanko tako

padel in ni več človeka na svetu, ki bi mi lahko dokazal, da ni bilo tako.«

»Kako da ga ni? Kaj pa jaz? Tu pred tabo stojim živ in cel,« se razburi Tanasije.

»Kaj boš ti! Kaj pa si ti!« ga razdražen zavrne Nikoletina. »Ti sploh nisi tisti moj Tanasije. On je bil junak, bil je človek in pol, kaj pa ti: pa ni bil črni borov breg, pa ni bil avtomat, pa ni bil šinjel, pa brez šinjela sem bil, na koncu pa ga še z nekakšnim ruševjem nasvinja. Kajpada, to je čisto tebi podobno, mojemu Tanasiju pa...«

»Kakšnemu tvojemu Tanasiju neki?«

»Lepemu, bogme. Mojemu tovarišu Tanasiju Bulju, ki je to zimo tako junaško padel. Stokrat in stokrat sem v četi pripovedoval o tem.«

»Dobro, brate, kdo sem pa jaz potem, če je Tanasije Bulj padel? osupne fant in pogoltno slino.«

»Kdo si? Vrag vedi, kdo si. Gotovo kakšna nesreča!« mu kislo odvrne Nikoletina. »Ne bi jaz tistega svojega Tanasija dal za deset takšnih.«

Nikoletina vstane, si popravi opasac, a preden gre, še ošine začudenega borca:

»Ti pa niti v šali nikjer v misel ne jemlji, da si ti oni Tanasije Bulj iz mojega govora, smejala se ti bo vsa naša četa. Oni je bil vojak, junak, ti pa... Drobce ruševja, praviš, te je lopnil po glavi? Hm, ti si mi pa res mila jera. A da bi ti vrnil tisti revolver, mi še na misel ne pride.«

Odlomek iz redne knjige Prešernove družbe za l. 1958 »DOŽIVLJAJI NIKOLETINE BURSAČA.«

POVEST O GREHU

V vežo domov je nepričakovano pridrvel oče Jošt, kakor da je bil padel z neba, sredi nemškega umika in ko so prvi partizani že vdrl med hiše s silnim krikom »juriš«. Minka ga je še v pravem času spoznala, da ni streljala po njem. Planil je v nadstropje, kakor človek, ki si rešuje življenje, pa se mora zato skriti v najbolj varen kot. Zmeden je obstal pred lastno hčerjo, dvignil roke pred njo, ki je še vedno držala pred seboj brzostrelko: »Ne streljaj, Minček, ne streljaj!«

Uboga »Minček« je bila ravno tako zmedena nad nepričakovanim očetovim prihodom kakor on pred njo.

»Skrj me, Minček, za božjo voljo te prosim, skrij me!« je zamoledoval s še vedno dvignjenimi rokami in zbegano pogledoval v vežo. »Spodaj so Svabi in partizani. Ušel sem Svabom, partizani me pa tudi ne marajo in jaz ne teh ne onih! Skrij me!« — Minka mu je odprla duri na sobo, kjer je ležala mrtva Albina in mrtvi nemški vojak, in kjer je bila mati Jakovca. Tam je ubogi Jakovc postal le še bolj zmeden. Nemo je stal pred durmi in gledal po sobi, pomežikoval in vsega tega kratko malo ni mogel razumeti. Jakovca, ki jo je njegov prihod sprva zbegal, si je že opomogla. V njenih očeh se je pobilskavalo. Stopila je tesno do njega, zaklenila duri, še preden se je zavedel, in potem se mu je postavila za najbolj strašnega sodnika.

»Ušel sem jim,« je rekel, še preden ga je kaj vprašala.

»Komu?«

»Svabom,« je rekel. »Ujeli so me bili.«

Jakovca je visela na njem z očmi tako silno, da si tudi premakniti ni upal. Strašne misli so se ji podile po glavi. Vprašala je trdo: »Kje so te ujeli?«

»Ujeli so me bili —«, je rekel nedolžno.

»Tam, kjer delaš?« je dejala. Začelo se ji je jasiti.

»Ne, ne!« je pohitel in ponovil. »Ne, ne! Domov sem hotel, na poti so me.« Jakovc zadnje čase niti ob nedeljah ni prihajal, med tednom ga ni bilo še nikdar. Jakovca ga je še vedno gledala, kakor da si ne upa z misliti do kraja. Prijela je svojega moža za roko. Stopil je ubogljivo za njo kakor otrok, ki se za-

veda, da mora biti kaznovan za grehe. Vedla ga je do postelje, kjer je v krvi ležala Albina, gola, izmučena. Tedaj se je zdrznil, stresel, kakor da ga je kaj presunilo. S prosto roko si je zakril oči, Franca pa je rekla:

»Jakovec, Jošt — midva sva jih rodila, osem, zdaj je samo še eden v hosti. Če si mi ti privedel Svabe v hišo, da so mi to počeli s hčerjo in skrunili še otroka, te bom jaz, s svojimi rokami, tebe, Jošt, očeta tvoj otrok in svojega moža!« Bil je mrtvaško bled, drgetal je, tudi besede ni mogel spregovoriti. Očitno Jošt Jakovec takrat ni več dvomil, da ga bo žena ubila — njegov pogled ji je vse razodel. Jakovca pa ravno tako ni več dvomila, da tega ne bi bil storil Jošt. In vendar — takrat ga le še ni mogla ubiti. Celo skrila ga je, — zaklenila ga je v sobo, ko so se Svabi umaknili iz Podlese in so ji partizani prišli v obisk, hkrati pa vprašat po Albini. Jakovca je prikrila mrtvo Albino, prikrila mrtve nemške vojake v sobi, in prikrila svojega moža Jošta. Minka je bolna ležala spodaj v sobi, kadarkoli planila pokonci in hotela teči, hkrati pa kričala, naj ji dajo brzostrelko, ker da Svabi prihajajo. — »Nič, nič hudega,« je odgovarjala Jakovca z grenkim nasmehom partizanom, ki so sprševali, kaj tako strašnega se je bilo zgodilo s punco. »Minilo bo, vse bo minilo,« je tolažila Jakovca tudi sebe. — Ko so se partizani zvečer premaknili dalje, je Jakovca šla, da bi izpustila iz sobe Jošta. Našla pa je le še odprto okno.

Minka je bleda še vso noč in vso noč je Jakovca presedela pri njej, medtem ko so zgoraj v sobi ležali mrtvi. Le Albino je vso oprala, lepo umila in jo preoblekla v najčistejše in najlepše perilo, ki je bilo pri hiši, in v najlepšo praznjo obleko. Naslednjega dne — Rezke in Anke še vedno ni bilo iz mesta — je mati skrivaj izkopala dve gomili nad hišo, v borštu, ne da bi kdo opazil njeno delo. Zvečer sta z Minko prenesli tja mrtve: v posebno gomilo Albino, v posebno mrtve nemške vojake. Zjutraj je Jakovca tako prikrila grobova, da ju je bilo težko najti, medtem ko je Minka poribala sobo. In ker sta posteljno perilo kratko malo zažgali — rjuhe — drugo oprali, ni ostalo za

vsem nikake sledi. Zdelo se je, da sta nekaj tako »poribale« in očistili tudi v svojem spominu in v svojem srcu: o vsem tem nista nikdar spregovorili. Večni molk je prekril greh, grozo, žalost in bolečine sra.

Rezka in Anka sta se vrnila šele dva dni kasneje. Imeli so ju v mestu zaprte. Potem sta se zaprl z materjo v sobo. Tam sta ji povedali z razočaranjem in grozo, da je nemške vojake bil pripeljal v Podleso po skritih poteh oče Jošt.

Nesrečni Jošt je posledje češče prihajal, kakor da ga preganja nemirna vest: še med tednom je kdaj pa kdaj prišel. Zveni se je venomer opravičeval, kako težko življenje da ima in da bi najraje vse vrgel k vragu in ostal doma. Kar naprej se je plašil pred partizani in poizvedoval, če niso kje prav blizu. Toda zvečer je Jošta vselej pognalo v dolino.

Joštovi obiski niso trajali dolgo. Lepega dne se je postavil v domačo hišo Stane, komisar v partizanih. Zaprl se je z materjo zgoraj v sobo in ji tam med štirimi očmi in štirimi stenami povedal, da je oče izdajalec, on pa da ga je prišel likvidirati. Tu, v sobi ga bo počakal.

Jakovca ni bila presenečena nad sinovo odločitvijo, rekla pa je suho, zapovedujoče: »Ne boš — očeta ne boš, sin, z lastnimi rokami. In ne dam, da bi mi moža kdo drugi ubil. Kakršen je že — moj je in vaš,« je dejala odločno. — Na srečo Jošta tiste dni ni bilo nič v hribe in Stane je moral oditi. — »Vseeno, mami, da veš — Jošta Jakovca bomo ubili: če jaz ne bom utegnil, ga bom dal ubiti drugim.«

Kakor je sin odšel, je začel Jošt spet prihajati. Šele teden dni kasneje ji je uspelo, ko se je nevihta nepričakovano pripodila izza Urbana, da ga je zadržala do noči. »Zvečer ti posodim pot, da se ti ne bi kaj zgodilo,« je rekla. »Ponoči ni varno tod, da bi sam hodil v dolino.« Toda proti polnoči, ko se je nevihta podela, ji je komaj še uspelo, da ga je pregovorila za pot v dolino, tako silno se je bal!

Bliski, ki jih je spremljalo odmirajoče grmenje v daljavi, v gorah, butajoče ob stene planin, so se razgrnili čez vse nebo. Pokrajina je na trenutke postala jasna kakor čez dan, le globeli so bile še bolj globoke, pobočja še bolj strma. Franca in Jošt sta stopila na pot.

Odlomek iz povesti Miška Kranjca »MACESNI NAD DOLINO«. Knjiga bo izšla v redni zbirki Prešernove družbe za leto 1958.

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA

POMAGAJMO PRI ZBIRANJU GRADIVA ZA ZBORNIK

»Slovenska žena v NOB«

V Ljubljani so že pred časom ustanovili republiški redakcijski odbor, ki ima nalogo, da zbere gradivo za zbornik »Slovenska žena v NOB«. Redakcijski odbor je potem ustanovil okrajne delovne skupine, ki imajo nalogo organizirati zbiranje materiala na terenu. Do zdaj je največ zbranega materiala v mariborskem okraju in na Notranjskem.

Tudi v nekaterih občinah našega okraja so že začeli z delom in pravzaprav je med zadnjimi koprski občina, kjer so se aktivistke zbrale k posvetovanju šele

pretekli teden, v petek, 22. t. m. Ustanovile so prav tako kot drugod redakcijski odbor, ki poziva vse borke in aktivistke naše občine, naj napišejo svoje spomine iz časa NOB in naj jih pošljejo na okrajni odbor Zveze ženskih društev v Koprno, kjer dobijo lahko tudi vse informacije.

Naše žene so z zadovoljstvom sprejele pobudo za izdajo takega zbornika, ker so že prej same večkrat razpravljale o možnosti izdaje tovrstne potrebne publikacije, ki bi osvetlila ogromen delež, ki ga je v času narodno-osvobodilne vojne doprinesla slovenska žena, borka in aktivistka, za zmago naprednih, socialističnih idej in za našo današnjo svobodo.

Recepti
za uporabo sira CARE

SIROV KRUH

Potrebujemo: 1 kg moke, 30 dkg sira, 20 dkg sladkorja, 4 dkg kvasa, limonino lupino in po potrebi mleka. V presejano moko zmešaj vzhajen kvas, dodaj še v mlačno mleko nariban stopljen sir in sladkor. Vgneti v mehko testo, pusti, da vzhaja. Iz vzhajane testa oblikuj štručke, rogljčke in podobno ter speči.

Tako testo je dobro tudi za cvrte miške in buhteljne. Lahko ga tudi razvaljamo in namažemo s sladkim nadevom ter zvijemo v potočo.

KVAŠENI SIROVI CMOKI

Potrebujemo: 1/2 kg moke, 1 rumenjaka, 3 dkg masla, 3 dkg kvasa, 10 dkg sladkorja, 1/4 l mleka, 20 dkg naribanega sira, 5 dkg rozin, limonino lupino ali vaniljin sladkor.

Napravi kvašeno testo z rozinami, pusti da vzhaja. Vzhajeno testo oblikuj v cmoke ali štručke. Cmoke kuhaj v slani vodi 10 minut, nato štručko zavij v z mastjo namazan prtič in kuhaj 1/4 ure. Kuhano zrezano štručko ali cmoko zabeli s prepraženimi drobtinami in potresi s sladkorjem, ki si ga zmešala s cimetom.

SIROV CMOK V PRTIČU

Potrebujemo 3 dkg masla, 1 rumenjaka, skodelico mleka, skodelico zdroba, 15 dkg naribanega sira, 1 beljak.

Penasto vmešaj maslo, rumenjaka, prideni mleko, zdrob, sir in sneg beljaka. Pusti pol ure, da se zdrob napoši. Nato stresi cmok v z mastjo namazan prtič in kuhaj pol ure. Zreži ga na rezine z nitko, potresi s sladkorjem in serviraj z jabolčno čežano ali kompotom.

ZDROBOV-SIROV NARASTEK

Potrebujemo pol litra mleka, malo soli, 18 dkg zdroba, 5 dkg masla, 10 dkg sladkorja, 1 rumenjaka in beljak, 15 dkg naribanega sira, še mast in drobtine za model.

Zdrob denemo v osoljeno vrelo mleko in ga do gostega skuhamo. Maslo, rumenjake in sladkor penasto vmešamo, dodamo nariban sir, limonino lupino, sneg beljaka in ohlajen zdrob. Zmes denemo v pomazan in z drobtinami potresen pekač in pečemo tri četrt ure v pečici. Namesto zgornje količine zdroba lahko damo 15 dkg zdroba in 15 dkg kruhovih drobtin, ki jih namočimo v mleku. K narastku serviramo vroč malinov sok ali kompot.

SIROVI KEKSI

Potrebujemo: 60 dkg moke, 25 dkg sira, 5 dkg masla, 15 dkg sladkorja, 1 pecilni prašek, limonino lupino ali vaniljo.

Maslo, sladkor in nariban sir zmešamo s presejano moko in pecilnim praškom. Šele ko smo do dobrega zmešali, dolivamo po potrebi mleko. Oblikujemo kekse in spečemo v srednje topli pečici.

Sebičnost in nesebičnost

Ena temeljnih lastnosti, od katerih je v zakonu zelo veliko odvisno, včasih celo vse, je sebičnost oziroma nesebičnost. Čeprav je nesebičnost združena z vsako pravo ljubeznijo, pa je vendar v zakonu možno toliko položajev, da se zakonec lahko kaj kmalu pokaže tudi v luči grobe samoljublja. Skrajno sebičen človek ne more biti za zakon, ker ima sebe neprimerno bolj rad kot vse zakonske in družinske odnose. Nič ni čudnega, če se pojavljajo v zakonu tudi različne težave, bodisi materialnega bodisi splošnega značaja, če nastajajo kdaj pa kdaj nesporazumi in trenja. Premagajo jih lahko samo tisti zakonc, ki so nesebični, ki ne vidijo samo sebe, svoje veljave in svojih koristi, ki imajo smisel za samozatajevanje in ki znajo zato tudi kaj potrpeti in drug za drugega žrtvovati.

(Iz knjige dr. Leona Zlebnika
»Ljubzenska čustva in odnosi«)

Če ne boš pridna, ti bo dal zdravnik injekcijo

NEPOTREBNI VZGOJNI PROBLEMI:

Neka moja dobra znanka ima pet let staro punčko. Kadar jo vidim, sem vesela, ker je kot majski cvet.

Zadnjič pa jo vidim na cesti z zateklim licem; bolel jo je zob in z mamico sta šli k zobozdravniku.

Mama je bila vesela, ko me je srečala: »Pojdi z nama in ji dopovej, tebe še nekam uboga, da bo ja pridna pri zobozdravniku. Poglej, kakšna je, že dva dni jo boli zob, pa je ne spravim k zdravniku, kriči in se brani na vse kriplice.«

Pogledam otroka; res, solze mu kapljajo po obvezanem licu.

»Kaj pa je, Verica, zakaj jokaš, ali te zob tako boli?«

»Ne grem k zdravniku, ne grem, dobila bom injekcijo, bolelo me bo.«

»Tega pa nisem vedela, da se in-

jekcije bojiš, saj ne boli hudo, prav gotovo manj, kot te boli zob.«

»Ne, ne, injekcija boli in zdravnik je hud!«

»Kdo ti je pa spet to rekel?«

»Mamica pravi, kadar sem poredna, da bo prišel zdravnik in mi dal injekcijo.«

Pogledala sem mamo; niti zardela ni.

»No ja, seveda sem rekla, kadar nagajaš, in jaz nimam veliko časa.«

Res je, moja znanka je zelo zaposlena, v službi je, doma dela, dva otroka ji dasta dosti opravka, toda da bi ji z zdravnikom grozila?

»Poslušaj, Verica, ali si sploh že kdaj dobila kakšno injekcijo?«

»Jaz ne, ampak Bojan jo je dobil, ko ga je bolel vrat in je imel vročino, ker sva bosa skakala na dvorišču, in mamica je rekla, da je dobil injekcijo, ker ni ubogal, in da jo bom jaz tudi dobila. Bojana je bolelo, dli se je, vi ne veste kako.«

Verica se je zgrozila ob spominu, potegnila roko iz mamine, se obrnila in stekla po cesti. Mama za njo, jaz pa za obema. Lep prizor! Ljudje so se ozirali za nami.

Ko sva dohiteli Verico, je kričala na vse grlo.

Sedaj sem jo prišla za roko jaz. Pričela sem ji lepo prigovarjati. Mamica ji je pričela objubljeni: žogo, punčko, bonbone, vse, če gre lepo k zdravniku in če bo lepo odprla usta.

Toda Verica se je bala. Najlepše besede in objube so bile zaman. Ona noče k zdravniku in ust ne bo odprla. Tudi grožnje niso zalegle! Ves prizor je bil na cesti in meni je postajalo mučno.

»Vidiš, kako je trmasta,« se je pritoževala razdražena mama. »Se tebe ne uboga, in sploh vse te komedije, ko imam tako malo časa. Ne bom je prosila, pa pojdimo domov.«

Jezno se je obrnila in potegnila Verico s seboj. Mene sicer ni povabila, pa sem vseeno šla z njima, kajti rada bi bila spregovorila z njo nekaj besed.

Bile smo čedna družba. Mama je znala, Verica objokana in otečena, jaz pa tudi jezna, ker, kot rečeno, rada sem imela Verico in smilila se mi je, pa sem zato hotela povedati njeni mami svoje mnenje, seveda tako, da Vera ne bo slišala.

»Le čakaj, da pride očka,« je grozila razburjena mama, »tako te bo namlatil, da si boš zapomnila danesnji dan. Ali greš k zobozdravniku ali ne?« je še enkrat poskusila.

Toda Verica je odkimala. Očividno se je manj bala očka kot zdravnika in tepež ji je bil manjše zlo.

Prišle smo domov. Stara mama je začudeno pogledala. »Ste že nazaj?«

»Saj ni hotela iti, razvajenka, to je zato, ker jo ti tako grdo razvajaš, sedaj pa imaš.«

Stara mama je vzdihnila in potegnila hlipajočo Verico k sebi.

»Jaz ne grem z njo nikdar več k zobozdravniku, naj jo pelje, kdor hoče ali pa naj ji zginejo vsi zobje.«

S temi besedami je obrnila hrbet Verici in stari mami in me s kretnjo roke povabila v sobo.

»Sita sem vsega skupaj,« je potohla, »stara mama ji daje potuho, zato je tako trmasta in neubogljiva.«

»Ali ji je stara mama grozila z zdravnikom in injekcijo?«

Pogledala me je izpod čela. »Pa vendar ne boš rekla, da se otrok zato tako obnaša, ker sem ji enkrat zagrozila z zdravnikom?«

»Prav to hočem reči, sicer pa, ali si ji res samo enkrat zagrozila z zdravnikom?«

»Stela nisem, ampak zaradi tega se menda ne boji.«

»Pa se, kot sama vidiš? Sedaj pa pomisli, kaj bi bilo, če bi resno zbolela?«

»Ah kaj, če je otrok resno bolan, ga ne sprašujemo dosti!«

»Tako, k mukam boleznij pridaj še strah, ko otrok ne vidi v zdravniku človeka, ki mu hoče pomagati, ampak človeka, ki ga bo kaznoval. Si lahko predstavljaš, kako je temu otroku pri srcu?«

»Ne komplikiraj zadeve. Bom že še v pravem času otroku dopovedala, kar bo treba.«

»Aha, danes torej še ni bil pravi čas? Dva dni jo boli zob, pa ji še nisi dopovedala, da ji bo zdravnik pomagal, ampak se ga otrok še vedno blazno boji? Če bo resno zbolela, bo pa takoj razumela, da je zdravnik dober in da so bile tvoje grožnje kar tako, za zabavo?«

»Nehaj s svojimi pridigami, otrok je razvajen, zato se tako obnaša, in ne zaradi tega, ker sem ji nekajkrat rekla, ko si je hotela sezuti čevlje ali ko je preveč divjala in se razgrela, da bo prišel zdravnik, in ji dal injekcijo, če ne bo ubogala.«

»Ne morem ti dopovedati, česar nečem razumeti! Dejstvo pa je, da si ti privzogljala otroku strah pred zdravnikom. Seveda nisi pri tem nič pomislila, kakšne posledice imajo lahko tvoje besede. Če bo otrok bolan, bo že zdravnik opravil z njim, tako misliš ti in še stotine drugih mater. Ubogi zdravnik! Ali si lahko predstavljaš, kako mu je, če ima polno čakalnico otrok, pa mora enemu prigojati, naj se pusti preiskati, ali da naj odpre usta? Mati je pa še ogorčena, če vidi, da postaja zdravnik nestrpen.«

»Beži, beži, vihar v kozarcu vode.«

»Kaj pa, če tvoja Verica tega strahu ne premaga in bo raje imela gnile zobe kot bi šla k zobozdravniku; tudi ko odraste?«

Odprla so se vrata in Verica je pokukala v sobo. Solze so se ji že posušile, ko je spoznala, da ji ne grozi več zobozdravnik.

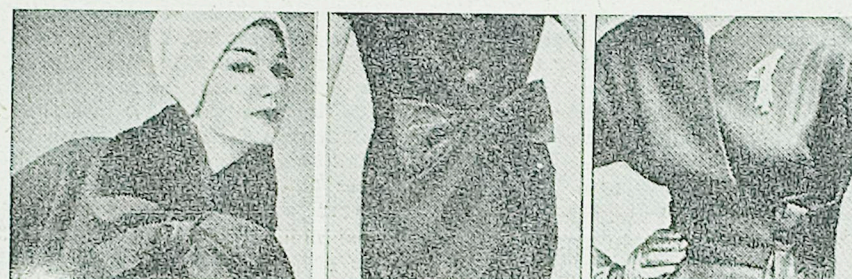
Zlezla mi je v naročje in prosila, naj ji povem pravljico.

M. B.

(Iz revije »Mladi svet«)

Pentlje, gumbi in ovratniki so posebnost nove mode za leto 1958. Najsi bo obleka športna ali elegantna, vedno mora imeti to karakteristiko, ki jo seveda zberemo premišljeno in z okusom. Šest detajlov, ki jih vidite na teh dveh slikah, vam nudijo možnost, da bo vaša nova obleka moderna ali pa da boste staro primerno prenovile

Seminar za žene zadružnice na Krasu

Pretekli teden je okrajni odbor Zveze zadružnic organiziral dnevna seminarja za žene zadružnice v Stanjelu in v Dutovljah na Krasu. V Stanjelu se je seminarja udeležilo 22, v Dutovljah pa 32 žena. K predavanjem so prihajale resno in točno, čeprav iz oddaljenih vasi in sosledile razlagi z velikim zanimanjem ter si vse skrbno beležile.

Na seminarju so govorili o številnih problemih, s katerimi se žene srečujejo vsak dan, in sicer: o skrbi žene za zdravo prehrano družine, o načinu, sestavljanja in pripravljanja preproste hrane, da bo vsebovala vse tiste snovi, ki so nujno potrebne za zdravo rast otrok ter za ohranitev zdravja in delovne sposobnosti odraslih.

Posebej še o prehrani noseče in doječe žene. Da bi moglo zadostiti vsem potrebam zdrave prehrane tudi v zimskem času, so žene zvedele kako uspešno oziroma v konzervirano čimveč sadja in zelenjave. Ker je mleko tako važno ljudsko hranivo, je treba vedeti, kako pridobivamo zdravo mleko in s tem bomo tudi znižali število prebavnih obolenj dojenčkov, kar pogosto povzroča prav nehygienično pridobljeno mleko. Obenem pa bomo mogli iz takega mleka pridolovati okusne in trajne izdelke. Posebno predavanje in razpravo so posvetile pravilnemu in higijensku za-

kolu prašiča ter načinu pripravljanja okusnih in trpežnih kolin.

Razen tega so se pomenile tudi o ureditvi prijetnega in privlačnega doma, ki bo važno in zdravo zavetje otrok in v katerem se bo mogel delovni človek odpočiti in si pridobiti novih moči za izvrševanje poklicnih dolžnosti. Dalje o medsebojnih odnosih v družini, o skladnosti med starši ter med domom in šolo pri vzgoji otrok, o navajanju otrok k delu, varčevanju, k pravilnemu odnosu do lastne in tuje imovine ter o številnih drugih vzgojnih in gospodinjstkih nalogah, ki jih morajo opravljati naše žene.

Seminar je vodila gospodinj-ska učiteljica iz Zavoda za pospeševanje gospodinjstva iz Koprja. Bila je z udeležbo, zanimanjem in sodelovanjem žena na seminarju izredno zadovoljna.

Model dvodelne zimske obleke, ki je primerna tudi za svečaneje priložnosti, posebno če je iz temnega blaga

Med kostumi in dvodelnimi oblekami je zopet vedno bolj pogosto najti klasični in preprosti kroj. Tako tudi na tej naši sliki

Nove revije

MLADI SVET, ŠT. 8

Iz vsebine:

Občina za družino, Dr. Vlado Schmidt: Pomen Oktobrske revolucije za razvoj pedagogike, Anton Semjonovič Makarenko: O razvijanju sposobnosti, da se otrok postavi na lastne noge; Načrti UNICEF za prihodnje leto; Po Tednu otroka; Vesti iz tujine; Ela Peroci: Materini zapiski, Fr. Petiček: Kar se dogaja mladim, se je dogajalo tudi nam, Radišič: Otroci, Peter Karvaš: Nesreča ne počiva, Juro Kislinger: O mladinskih gledaliških delih, Skofic Hermann: O pouku družbeno-moralne vzgoje, Helena Puhar: Zakaj je otroku potrebno prijateljstvo z živalmi, Drago Kumer: Vse leto sem čakala, Nika Podbregar: Prvo obhajilo, Bogo Germovšek: Ponarejena opravičila; Ali naj se otrok, ki še ne hodi v šolo, uči tujih jezikov? — Pomenek s starši, Moda.

MANEKEN, ŠT. 7

Naša modna revija Maneken seznanja bralce z domačo in tujo modo, objavlja modne nasvete in nekaj krajših prozinskih prispevkov. Razen tega je priložena reviji krojna pola in risbe za vezenje narodnih motivov. Za prihodnje leto obeta revija, da bo izhajala bolj redno kot do zdaj in da bo svoje naročnike in bralke obširneje seznanjala z modo doma in na tujem, svetovala v gospodinjstvu, pomagala pri vzgoji otrok in pri urejanju doma, prinašala roman v nadaljevanjih in najrazličnejše zanimivosti, seveda pa bo tudi priložena kot zdaj posebna pola za krojenje, vezenje in pletenje.

ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE

POSVETOVANJE O PETLETNI OBNOVI KMETIJSTVA V KOPRSKEM OKRAJU

Ne košček - kos kruha!

(Nadaljevanje s 1. strani)
dariti, da je vodstvo proučilo vse možnosti perspektive plasiranja proizvodov z obalnega pasu in tudi kapacitete proizvodnje, ki nemoteno lahko absorbira tako domače zaledje kakor tudi bližnje inozemstvo.

Vsa obnova bo v petih letih stala 2 milijardi 990 milijonov dinarjev, ki pa se bo bogato poplačala s proizvodnjo. Kot primer naj navedemo le to, da znašajo tržni viški samo sadja in povrtnin brez grozdja, vina in mleka že danes nad 21 ton letno, medtem ko bodo dosegli ti tržni viški v bodočih desetih letih okrog 57 tisoč ton.

Da bi pa lahko vse te površine obdelali, predvideva načrt ZPZ Koper nabavo 224 traktorjev in prav toliko traktoristov, 400 polkvalificiranih delavcev z nižjo kmetijsko šolo in okrog 40 kmetijskih tehnikov s srednjo kmetijsko šolo za vodstvo del. Seveda se bo obnova vršila postopoma. Že letos se v obalnem pasu obnavlja nad 540 ha površine, v letu 1958-59 bo obnovljenih 816 ha, v letu 1959-62 2926 ha. Načrt ZPZ Koper ne predvideva samo površine in sorte kultur, temveč tudi plasiranje pridelkov, gnojenje, prevoz in pa predelavo pridelkov v prehranski industriji, ki jo bo potrebno izpopolniti in povečati, ker že sedanje kapacitete te industrije niso kos absorbirati tržnih viškov, ki jih ne moremo prodati v svežem stanju.

Zelo plodna pa je bila diskusija, v kateri so sodelovali predstavniki Glavne zadrzne zveze, agronomske fakultete, trgovske mreže, agronomske strokovnjaki, predstavniki občin, poslovnih zvez in družbenih organizacij.

Glavno vprašanje diskusije je bilo, kako vskladiti obnovo v obalnem pasu z obnovo v višinskih predelih koprškega okraja. Še važnejše vprašanje pa je bilo, kakšnega značaja naj bi bila ta obnova. Kakor je razvidno iz sprejetih sklepov, naj bi okrajna komisija za perspektivni razvoj kmetijstva koordinirala programe vseh treh poslovnih zvez v koprskem okraju. Razen tega naj bi vse poslovne zveze imele svoje posebne komisije, ki bi bile v stalni povezavi z okrajno komisijo ter nadzorovale in vsklajevale obnovo na posameznih področjih.

Diskutanti so po daljši razpravi prišli do sklepa, naj bi se na obalnem pasu ustanovila prvenstveno socialistična posestva na večjih površinah, ker zato obstajajo vsi pogoji, saj je okrog 90% vseh obdelovalnih površin na tem področju last optantov in splošna ljudska imovina. Socialistična posestva so najplodnejša oblika obdelovanja in pospeševanja kmetijstva, obenem pa tudi najrentabilnejša, medtem ko je kooperacija nižja vrsta obdelovanja površin, oziroma prehodna stopnja k socialistični obdelavi.

V obalnem pasu bi prišla kooperacija v poštev le v višinskih legah, kjer so številna zemljišča prav tako neobdelana, zanemarljiva ali pa slabo obdelana, ker lastniki nimajo niti možnosti niti sredstev za obnovo. Prav tako je na posvetovanju prevladovalo mnenje, da bi na Krasu, Brkinih, na postojnskem in ilirskobistriškem področju prevladovala oblika kooperacij in da bi se na teh področjih prvenstveno posvetili kooperaciji v živinoreji, pašništvu, travništvu in sadjarstvu, medtem ko bi na obalnem pasu prevladovalo sadjarstvo, vinogradništvo in vrtnarstvo. Razen tega predvideva perspektivni plan, naj bi prišlo do kooperacije med višinskimi predeli in obalnim pasom glede preskrbe hlevskega gnoja in semen. V obalnem pasu naj bi se gojila živinoreja le za delno kritje potreb po lastnem gnoju, mleku in to v zvezi s samo naravo proizvodnje. Tudi v obalnem pasu bo namreč precejšnji odstotek pridelkov, ki

bodo prišli v poštev za živinorejo in ki bi v nasprotnem primeru propadli.

Podpredsednik Glavne zadrzne zveze Slovenije Krmelj je poudaril, da se je kooperacija v obalnem pasu že doslej izvajala. Z ureditvijo lastništva zemljišč v tem predelu pa je oblika socialističnega obdelovanja zemljišča edino pravilna in možna. Kooperacija, ki je le prehodna stopnja v socialistični obdelavi se pa lahko uvede le v višinskih predelih obalnega pasu, kjer ta lahko pride do popolnega izraza. Pri obnovi je pa nujno potrebna rešitev lastništva, da se bo vedelo, kakšne površine obnova lahko zajame in tudi kakšne kulture se lahko uvedejo. Pri tem pa pride tudi v poštev sodelovanje z Vodno skupnostjo, ki vrši obsežna melioracijska dela v dolinskih področjih.

Tajnik Glavne zadrzne zveze Slovenije More, je prav tako podprl socialistično obdelavo zemlje. Pri tem pa je poudaril kot eno najvažnejših vprašanj, vprašanje kadra in delovne sile, ki je že na sedanjih posestvih na precej nizki stopnji. Dejal je, da delovna sila beži sedaj s podeželja v industrijo, ker ima tam boljše življenjske pogoje. Socialistično

listično posestvo, ki pa ni nič drugega kot tovarna in ki zahteva prav tako strokovnjake in kvalificirane delavce, mora nuditi tem kadrom enake pogoje življenja, kot jim jih nudijo tovarne v mestih. Predvsem jim je potrebno zagotoviti dostojna stanovanja in prejemke kakor tudi možnost usposabljanja za svoje delo. Danes ne smemo gledati več na primitivno proizvodnjo, ker se nam v tem primeru investicije ne bi splačale, temveč na maksimalno proizvodnjo. Ta pa zahteva visokokvalificiran kader. Zato moramo omogočiti bodočim kadrom šolanje in prakso, da bodo kos rešiti vsa kmetijska vprašanja, ki jim jih nalaga socialistična družba.

Po daljši diskusiji so udeleženci te konference v glavnih obrih odobrili perspektivni načrt obnove, ki jo je izdelalo vodstvo Zadrzne poslovne zveze v Kopru s pripombo, naj ga spopolni tako, da bo v skladu s perspektivnimi načrti sežanske in ilirskobistriške poslovne zveze, z republiškim in zveznim obnovitvenim načrtom v kmetijstvu. Odras plodne diskusije pa so bili sklepi, ki dejansko predstavljajo prelomnico v našem načrtnem gospodarstvu v kmetijski panogi.

Ru

OB ODKRITJU SPOMENIKA AVGUSTU KAFOLU V KOMNU

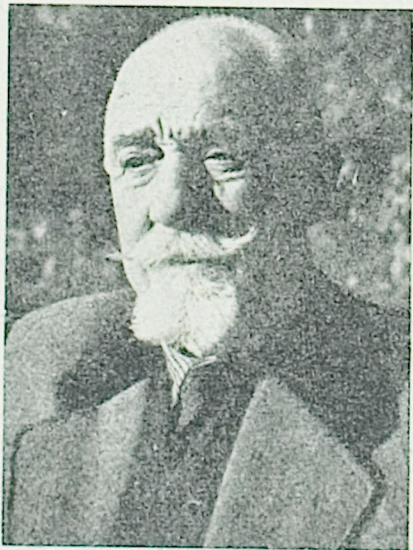
Oddolžitev zaslužnemu gozdarju

V nedeljo je Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije Slovenije odkrilo v Komnu spomenik enemu izmed najbolj zaslužnih gozdarjev Slovenskega Primorja Avgustu Kafolu.

Gozdar in sadjar Avgust Kafol (1882—1955) je bil skoraj 60 let svojega plodnega življenja tesno

ter tako pomagal širiti sadjarstvo. Bil je tudi vnet agitator zadrzne gibanja ter je po osvoboditvi postal eden izmed njegovih stebrov.

Kafolovo življenje je bilo do zadnjega diha delovni dan. Po barbarskem požigu Komna ga je okupator spomladi 1944 odpeljal v internacijo, iz katere se je vrnil ob svitu svobode, in se ves posvetil delu za obnovo porušene domovine. Svetla podoba človeka, gozdarja in delavca je ostal do svoje smrti.

Pokojni Avgust Kafol

povezan s kraškim ljudstvom v borbi za njegov obstanek in pravice. Njegovo življenjsko delo je bilo pogozdovanje Krasa, kar je opravljal s tako ljubeznijo in vestnostjo, da je užival velik ugled ne samo v ožji in širši domovini, pač pa tudi daleč izven njenih meja. V Postojni in Komnu je ustanovil drevesnice, ki so dale sadike za pogozditev približno 2000 ha kraških zemljišč. Številni lepo doraščajoči nasadi na področju Postojne, Pivke, Ilirske Bistrice, Sežane, Komna, Klane in drugod, prostrane meliorirane in ozelenele kraške goličave, veliki sadovnjaki, novi sodobni in razširjeni stari vinogradi, sodobno zgrajene gozdarske zgradbe, izbira pasem goveje živine, trdna zadrzna organizacija, vse to dokazuje, kako vztrajno je bilo Kafolovo prizadevanje za gozdarstvo, sadjarstvo in za splošno gospodarstvo našega Krasa. Uspehe svojega dela je Kafol videl v svojih zrelih letih, ko je s ponosom gledal na obsežne gozdove in sadovnjake na Krasu.

V svojih drevesnicah je gojil tudi sadike sadnega drevja tistih vrst, ki so najprimernejše za gojenje na kraški zemlji. Te sadike je brezplačno oddajal kmetom

Požrtvovalni aktiv mladih združnikov v Vanganelu sodi med najbolj delavne tovrstne aktivne pri Kmetijski zadrugi Koper. Njegovi člani delajo na domala vseh področjih, ki jim jih določajo pravila. Zavedajo se velikega pomena obvladovanja kmetijskih strojev pri intenzivni obdelavi zemlje in zato so se odločili, da bodo priredili šofersko-traktorski tečaj in se priučili upravljanju s traktorji, frezami ter drugimi kmetijskimi stroji, pa tudi z upravljanjem avtomobilov ter motornih koles.

Stiriindvajset mladincev že dva meseca obiskuje šofersko-traktorski tečaj, ki bo trajal toliko časa, da bodo vsi tečajniki na izpitih dokazali strokovno usposobljenost za delo s stroji. Dva-krat tedensko imajo teoretični pouk, v nedeljah pa praktične vožnje. Njihovi predavatelji so priznani strokovnjaki Avto-moto društva v Kopru, ki z veliko požrtvovalnostjo posredujejo tečajnikom, ki so vsi člani vanganelške sekcije tega društva, svoje bogato znanje. Zanimanje za organizacijo takega tečaja je imelo ugoden odmev tudi na občinskem ljudskem odboru, ki je prispeval 20.000 dinarjev, pri kmetijski zadrugi v Kopru, ki je razen 40 tisoč dinarjev v gotovini pripravljena kriti vse stroške goriva in je dala na razpolago stroje, na katerih se bodoči traktoristi učijo in omogočila, da vsak udeleženec tečaja prispeva le po tisoč dinarjev šolnine. Razumljivo pa je, da gre posebno priznanje agilnemu pripravljalnemu odboru, ki to nemajhno nalogo z uspehom rešuje. Pohvaliti je treba misel, da vsa denarna sredstva, potrebna za delo aktivna mladih združnikov, zbirajo na svoji hranilni knjižici, s katere črpajo sredstva

SKLEPI POSVETOVANJA

1. Komisija za perspektivni razvoj kmetijstva pri Okrajnem ljudskem odboru v Kopru naj prevzame funkcijo koordinacije programov, ki jih bodo izdelale Zadrzne poslovne zveze Koper, Sežana in Ilirska Bistrica. Ta komisija naj čimprej začne delati in poskrbeti, da bodo perspektivni programi v najkrajšem času izdelani.

2. ZPZ Koper, Ilirska Bistrica in Sežana naj izdelajo perspektivne programe razvoja kmetijstva, in sicer do sredine decembra tega leta. Pri tem naj se poslužijo izkušenj ZPZ Koper.

3. Svet za kmetijstvo pri OLO Koper naj čimprej razpravlja o programu ZPZ Koper in imenuje komisijo, ki bo proučila ta program, obsežnost obnove, časovno izvajanje obnove poleti ter naj prouči strukturo izbora sort — kultur.

4. Nadalje naj bi bila imenovana komisija, ki bo proučila možnosti plasiranja predvidene proizvodnje in sicer po vrstah potrošnje.

5. OLO Koper naj nujno posreduje, da se napravi inventarizacija lastništva zemlje. Izdelava elaborata o posestniškem stanju je pri obnovi odločilne važnosti.

6. ZPZ Koper naj izposluje pri OLO Koper in republiških organih garancije za plačilo trsnega materiala, ki bi se naročil za potrebe v letih 1958 in 1959.

7. Potrebno je izdelati program razvoja predelovalne industrije, ki je sicer že v izdelavi, pri čemer naj kot osnova služijo programi obnove Zadrznih poslovnih zvez.

8. Vzporedno s prej navedenimi nalogami naj se proučijo še vprašanja pospeševalne službe tako z organizacijskega kot s programskega vidika.

9. ZPZ Koper naj čimprej predloži ljudskim odborom občin Koper, Izola in Piran vprašanje stanovanj za kadre, ki bodo zaposleni v kmetijstvu. Potrebno bi bilo objaviti posebne odloke, po katerih bi se morale zgradbe, ki so nekoč služile kmetijskim namenom, vrniti vnovič kmetijstvu. To je osnovno vprašanje pri odstranitvi ovir, ki se pojavljajo v zvezi z obnovo kmetijstva.

10. ZPZ Koper pa naj izpolni svoj program takole:

Naj približno orientacijsko prikaže lastniško strukturo zemlje.

Naj obdela vprašanje delovne sile, strokovnega kadra in njegovo usposobljenost.

Naj obdela vprašanje dajanja na trg proizvedenih količin po vrstah potrošnje.

Naj obdela vprašanje uporabe raznih oblik kooperacije s privatnimi lastniki zemljišč.

Naj obdela podrobno in orientacijsko vprašanje melioracij in namakanja.

Naj prikaže rentabilnost naložb, oziroma investicij. Rentabilnostni izračuni prejšnje obnove naj služijo kot osnova.

Naj izdela humusno bilanco, pri čemer naj upošteva program razvoja na področju ZPZ Sežana in Ilirska Bistrica.

Naj zagotovi povezavo z gozdarsko službo in doseže skladnost med kmetijskim in gozdarskim programom.

Člani tega posvetovanja so prišli do ugotovitve, da se mora plan razvoja posameznih področij ujemati s celotnim načrtom razvoja kmetijstva na vsem področju koprškega okraja.

Da bi bolje obvladali stroje

za kritje stroškov vseh potreb, ki jih ima aktiv v zvezi s tečajem in izvrševanjem drugih nalog.

Aktiv mladih združnikov ima tudi svojo godbo na pihala. Vodi jo predsednik aktivna Vid Muze- nič, ki si prizadeva, da bi godbeniki z novimi glasbili, za katere je Kmetijska zadruga pri-

spevala 60 tisoč dinarjev, kar najbolj uspešno nastopali na raznih prireditvah in proslavah. Da pa bi se mladi kmetovalci usposobili tudi v praktičnem delu v kmetijstvu, jim bo kmetijska zadruga odstopila nekaj zemljišča, na katerem bodo delali razne agrotehnične poskuse.

Divji prašiči - huda nadloga

V zadnjem času se slišijo vedno bolj pogoste pritožbe o veliki škodi, ki jo na področju Okrajne lovske zveze Koper povzročajo divji prašiči. Ugotovljeno je, da se je ta divjad v zadnjem času močno razmnožila ter brezobzirno uničuje skromne kmetijske pridelke kraških in istrskih kme-

tov. Zato je upravni odbor Okrajne lovske zveze pred dnevi razpravljal o tem problemu ter ugotovil naslednje:

Zaradi ostrih zim in zmrzali nista v zadnjih letih obrodila niti bukev niti hrast. Zato so divji prašiči primorani, da si iščejo hrane na poljih. Naš kraški teren je za divjega prašiča zelo ugoden, ker strnjeni kompleks trnja, robidnice in drugega podobnega grmičevja ovirajo lovce in njihove pse, divjim prašičem pa nudijo odlična skrivališča. Najuspešnejši lov se torej lahko začne šele v decembru in traja do marca, ko je teren gol in zasnežen. Da pa bi čimbolj uspešno zatrli do divjad, je upravni odbor OLZ imenoval posebni štab pod vodstvom znanega lovca tovariša Derenčana iz Ilirske Bistrice, ki bo skrbel za organizacijo lova na divje prašiče.

Škoda, ki jo povzročajo divji prašiči na poljih, mora povrniti po zakonu o lovu osnovna lovska enota, ki je moralno in materialno odgovorna za določeno lovišče, to je lovska družina. Okrajna lovska zveza pa lahko, ni pa nujno, izplača odškodnino lovske družini. Zaradi tega naj vsi, ki so utrpeli škodo po divjih prašičih, prijavijo to realno ocenjeno škodo tamkajšnji lovske družini, ki bo ukrepala naprej.

Spet požar zaradi malomarnosti

V noči med 19. in 20. t. m. je izbruhnil v vasi Koče pri Prestranku na gosposkem poslopu Franca Vekarja velik požar, ki se je zaradi močne burje razširil še na dve sosednji zgradbi. Na požarišče so prihiteli gasilci iz Slavine, Pivke in Postojne, ki so le s težavo lokalizirali požar. Škoda so ocenili na več kot 3 milijone dinarjev. Posestniku Vekarju je zgorel tudi konj in štiri goveda. Vzrok požara je bilo ogelje, ki je bilo pod kotlom, v katerem so popoldne kuhali korenje za prašiče. Ker ogelje ni bilo popolnoma pogašeno, je veter razpihal žerjavico, da je zanetila skedenj. Vekarjevo poslopje ni bilo zavarovano.

ŠTINA

PALČKI V ŠKOCJANSKIH JAMAH

Paradiž bo dostopen

Ze nekaj dni me je mikalo, da bi se odpravil v Škocjanske jame. Zvedel sem namreč, da tam pripravljajo nekaj novega. Ko sem se onega dne po cesti okrog Globočaka z majhnim motorjem pripeljal prav do železnih vrat, ki zapirajo vhod v jamo, so me že čakali Milan, Janko in še nek vodnik. V rokah so držali prižgane karbidovke.

Kakih dvajset korakov po rovu so nas še spremljali poševni žarki sonca, ki se je že nagnilo na zahodno stran Globočaka. Se nekaj korakov in znašli smo se v temi. Šele tedaj so dobile karbidovke pravo vrednost. Stopali smo hitro, kakor da bi pred nečim bežali. Morda nas je preganjal čas? Nenadoma smo obstali. Nekje iz teme smo zaslišali zamolkte udarce kladiv. Spomnil sem se na pravljico o palčkih, ki kopljejo zaklad. Kdo ve zakaj? Iz teme, ki je svet prve karbidovke še ni dotipal, se je izluščila medla svetloba. Sli smo za njo. Spet udarci. Ozrem se na desno. Trije, štirje možakarji dolbejo živo skalo. Eden kleči in maha s težkim kladivom, drugi mu sveti. Drugače ne gre.

Prej je bila tu le ozka, neprehodna lina. Marljivi jamarji so jo že toliko razširili, da smo lahko šli skozi njo na drugo stran, čeprav sključeni. Za lino širijo in poglobljajo tudi prehod, ki bo odslej vodil naravnost v Paradiž.

Franc Zafred, ki je že s 17. letom vodil obiskovalce skozi jame — danes je že v pokoju, je bil prvi, na katerega smo naleteli v novem rovu. Povedal nam je: »Paradiž sodi med najlepše in najzanimivejše dele Škocjanskih jam. Obiskovalcem doslej ni bil dostopen. Poznali so ga le speleologi in domači jamarji. Zato je skrajni čas, da izklesamo skozenj udoben stezo, zlasti sedaj, ko bodo jame razsvetljene z električnimi žarometi. Delo nam gre počasi izpod rok. Če bi skale minirali, bi nastala neprecenljiva škoda na kapnikih, ki jih je prav Paradiž poln. Sedaj tudi še ne moremo pošteno zamahniti, ker je rov še nizek.«

Sli smo dalje. Ze v začetku Paradiža smo se znašli sredi gozda stalagmitov in stalaktitov. Njihove oblike presegajo človeško domišljijo. Zdi se kakor utelešenje časa. Mnogi so se že davno združili, razdalja med drugimi pa je še velika. Od stropa visijo tisočere drobne svečke. Med njimi ni malo takih, ki se svetijo kot kristal. Na levi strani

na novo trasirane steze se vzpenja grič in na njegovem vrhu kraljuje čaroben grad. Vodnik postavi vanj svetilko in pred nami se pokaže čudovit prizor: razsvetljeni oboki, vrata, okna — krasna igra narave. Na pobočju griča stojijo manjši in večji kapniki — okameneli popotniki. Kmalu za gričem smo naleteli na plitvo jezerce. Prozorno vodo izdaja samo svetlikanje luči, ki se odbija kot iz zrcala. Tudi iz jezerca se dvigajo mnogi kapniki.

Ze stopamo po ozki stezi, ki so se je doslej postluževali le jamarji, in ki vodi na glavno pot nad Tiho jamo. Tu naletimo še na dva delavca: Alojza Bernetiča in Ivana Deleza. Oba se vrtita okrog velikih skal, ki so se pred morda milijoni let ločile in padle s stropa. Prav v tem trenutku sta spustila eno v globoko temno brezno. Tako odpirata dohod v Paradiž z druge strani. Tudi njima gre delo počasi od rok. Paziti morata, da ne zadeneta ob kapnike, ki so tako krhki, in se kaj radi odlomijo ali odkrušijo. Očuvati jih morata za vsako ceno. Bernetič nam je potožil: »Delo v jami se razlikuje od dela na površju. Vse delamo po svetilki in zelo moramo paziti. Toda čaka nas veliko zadoščenje — osvojitve in izročitev obiskovalcem morda najlepšega dela jam.«

Se kratek obisk v jami, ki za sedaj še nima pravega imena in ki tudi še ni dostopna obiskovalcem. Vanjo smo se spzvali čez spolzek ilovnat rob. Posebnost te jame so kapniki v obliki spodnje polovice citrone. Ti kapniki visijo s stropa in so najrazličnejših dimenzij. Morda se

bo tega dela jame oprijelo ime Citronina jama. Tovariš Milan, upravnik Škocjanskih jam, je povedal, da bodo jamarji speljali pot tudi v to jamo, z visokega roba pa bo omogočen krasen razgled v skrivnostno Tiho jamo, ki bo tudi razsvetljena.

Čas je bil odmerjen, vendar smo hoteli obiskati še netopirje, ki jih je v jamah na tisoče. Stisnjeni na kup, kot sršenje gnezdo visijo s stropa — ponoči in podnevi — vedno na istem mestu. Nismo pa imeli sreče. Niti enega ni bilo »doma«. Ob povratku smo se pozdravili s prvo, nato pa še z drugo skupino delavcev. Za nami so odmevali zamolkli udarci kladiv. »Palčki« so kopali dalje zaklad — ne sebi, ampak vsem, ki bodo kdajkoli obiskali ta prelepi biser našega Krasa.

—er

Paradiž v Škocjanskih jamah

MLADINA PIRANSKE OBČINE

IMA NOVO VODSTVO

Kakor drugod v okraju, so tudi mladinske organizacije v piranski občini imele v preteklem tednu letne konference in izvolile novo vodstvo. Konference so bile v glavnem zelo dobro pripravljene, tako glede programa za bodoče delo teh organizacij, kot glede izbire kandidatov za vodstvo mladinskih organizacij, kakor tudi glede čim boljše poteka volitev. Najuspešnejše so bile priprave v ladjedelnici (med mladinskimi organizacijami v podjetjih in ustanovah Pirana) in v Portorožu (med vaškimi mladinskimi organizacijami).

Udeležba na letnih konferencah je bila zadovoljiva. Nekaj neopravičeno odsotnih je bilo samo v Padni, medtem ko so drugod manjkali kvečjemu opravičeno. Mladinske organizacije v Tovarni mila, v podjetju »Primorje«, dalje v Sečoveljah, Ravnu, Luciji in na Belem križu, so izvolile v svoja vodstva ljudi, ki so že doslej s svojim delom pokazali, da jim je za večji razmah mladine in za napredek njihovega kraja. Sekretar Občinskega komiteja LMS v Piranu Uroš Dežman je povedal, da je ena značilnost letošnjih mladinskih konferenc ta, da se mladina ne ukvarja izključno več s problemi, ki se tičejo nje same, temveč poskuša sodelovati

pri problemih, ki se tičejo celotnega kraja.

Tako je mladina v Padni sklenila podvzeti vse potrebne korake, da čimprej doseže in uredi dvorano, ki bi služila starim in mladim vaščanom za razne prireditve, sestanke, tečaje in podobno, skratka, ki naj bi postala žarišče življenja v vasi.

Mladina v Portorožu pa bo sodelovala s Turističnim društvom

v akciji za čim prejšnjo ureditev prepotrebne športnega igrišča. Tovariš Dežman je omenil še, da bo v Piranu poleg delujočih štirih aktivov treba organizirati še aktiv za dijake in druge mladince, ki zdaj še niso nikjer povezani. Pred kratkim je bil v tem smislu ustanovljen mladinski aktiv v bolnišnici in je že pokazal prve zadovoljive rezultate.

Jule

Slepi so zborovali

Pred dnevi je bila v Kopru okrajna konferenca slepih. Ta organizacija šteje 126 članov in je letos prvič priredila svojo konferenco, na kateri je bilo govora o pereh in pomembnih organizacijskih, materialnih ter drugih vprašanjih. Med najbolj živahnimi diskusijami so bili člani organizacije slepih iz Pivke, Ilirske Bistrice, Izole in Pirana, ki so predvsem poudarjali nujnost boljše evidence članov in tesnejšo povezavo njihove organizacije z drugimi množičnimi organizacijami. V razpravi so izrazili željo, da bi pristojni organi sprejeli njihov proračun, ki je nekoliko večji od letošnjega, so pa proračunska sredstva realna in nujno potrebna za izvedbo načrtov, ki so si jih zadali za prihodnje po-

slovno leto. Ob zaključku konference, ki ji je prisostvovala tudi podpredsednica Glavnega odbora slepih Slovenije Mimi Brežnik, so izvolili nov okrajni odbor slepih, iz katerega so konstituirali še izvršni odbor.

JC

»STARAM SE: TEMU NAVZLIC DAN SE ZA DNEVOM UČIM.«

je priznal modrijan Solon. V LJUDSKI KNJIŽNICI KOPER Vam ne bo zmanjkalo snovi, če želite hoditi po njegovi sledi.

JEZIKOVNI TEČAJI V HRPELJAH

DPD Svoboda je v Hrpeljah organizirala zimski večerni tečaj nemškega jezika, ki ga obiskuje 12 udeležencev, v glavnem gostinski, trgovski in poštni uslužbenci. Z ozirom na razvijajočo se turistični promet v tem kraju bodo tečajniki pridobili z znanjem še enega tujega jezika možnost lažjega obveščanja s tujci. Predavanja v tečaju so vsak ponedeljek, sredo in petek od 20. do 22. ure.

Odločilni izpit

(Nadaljevanje s 3. strani) spada tudi Portorož, se tega velikanskega pomena mednarodnega šahovskega turnirja zaveda od dne, ko mu je bilo sporočeno, da bo ta velika šahovska manifestacija prav v Portorožu. Takoj je sprožil vrsto posvetovanj tako po šahovsko-tehnični strani, kot po turistično-gospodarski. Vrsta naših šahovskih mojstrov, ki so sodelovali na raznih večjih šahovskih srečanjih v inozemstvu, je bila konsultirana o raznih problemih, ki se pojavljajo tako glede turnirja in njegove tehnične izvedbe kot glede oskrbe in razvedrila tekmovalcev in spremljevalcev. Vzporedna posvetovanja s turističnimi strokovnjaki pa so razjasnila celo vrsto vprašanj, ki se tičejo sodobnejših oblik turizma, takega pač, kakršnega so vajeni običajni obiskovalci mednarodnih šahovskih prireditev. Najpomembnejši rezultat vseh dosedanjih posvetovanj je bilo imeno-

vanje »Pripravljalnega odbora za mednarodni šahovski turnir v Portorožu 1958«, v katerem so najvidnejši predstavniki našega turističnega življenja (v okrajnem merilu), poleg njih pa šahovski strokovnjaki in predstavniki tistih gospodarskih panog, katerih sodelovanje je za uspeh takega turnirja najnujnejše (promet, PTT, radio itd.). Ta pripravljalni odbor bo organiziral vse številne potrebne priprave s pomočjo 6 pododborov in komisij. Njegovo delo je na kratko označiti takole: »Določiti, da bo vsako podjetje in vsak posameznik, ki bo v času mednarodnega turnirja prišel v kraj s tujcem, lahko dokazal, da smo delala velikih turističnih sposobnosti!« Ker naši ljudje vedno bolj spoznavajo in čutijo koristi turizma, je pripravljali odbor turnirja prepričan, da bo naletel povsod na potrebno razumevanje in sodelovanje.

Jule

Barba Vane pravi...

Ne vem natanko, ali je bilo v sredo ali v četrtek. Na tržnici so me obstopili trije znanci in mi hudo očitali, češ da nisem nobene povedal v zvezi s podražitvijo mesa. Pojasnil sem jim, da me to prav nič ne zanima. Naše mesnice so tako namenjene le maloobsejnejemu prometu. Res je, da sem nekajkrat poskušal priti do mesa, a me je vsakokrat minilo poželenje, preden sem bil na vrsti. Podražitev se me torej prav nič ne tiče. Če komu ni kaj prav, naj o tem pišejo tržaške »cajtenge«, saj so najbolj prizadeti njihovi ljudje.

Moje potikanje po koprskih mesnicah pa vendarle ni bilo zaman. Ze pri Pepiju sem naletel na primer, ki je bil kot naročen za v časopis. Neka stranka je kupila meso. Preden je plačala, je podvomila v količinsko stanje in prosila mesarja, naj vse skuprej vrže še enkrat na tehtnico. In ta je nepričakovano pokazala, da je bil tisti kilogram precej mladoleten. Tedaj se je začelo najbolj zanimivo: glejte, razburjala se ni oškodovana, ampak mesar. Kot da bi bila stranka kriva, če je tehtnica potegnila premalo! Toda naše zgodbe s tem ni bilo konec. Ko je po opisanem preizkusu poštenosti ista stranka prosila še za kilogram mesa, se je Pepi gladko odrezal: »Ga ni več!« Pa je bilo še, samo ne zanjo. Prav ji bodi. Kje pa smo, da bo

zdalej vsakdo na vago gledal in uganjal ne vem kakšno kontrolo!

Tudi Senožec imajo pečat maloobsejnega prometa. To sem ugotovil prejšnji teden. S prijateljem sva zavila v gostilno, da bi si privezala dušo. Sedla sva za nepogrnjeno mizo in nekaj naročila. Tudi druge mize so bile brez prtov, zato nisva obračala na to nobene pozornosti. Je pač taka navada. Tedaj pa se zunaj ustavi avto in v gostilno sta vstopila dva gospoda iz Trsta. Tema pa ni bilo treba čakati, da bi se ogrela! Komaj sta bila pri mizi, je že prifrčala natakariča s prtom, lepim belim, kot se za inozemce spodobi. Jaz sem kar zijal, ko sem videl takšno hitrico. Pa naj reče kdo, da se naš tujski promet ne razvija! Za nas domače pa en prt več ali manj, kdo bi na to gledal...

Nazaj grede sem se ustavil še na Kozini. Tam me je najprej obšla misel, da bi svetoval upravni odboru restavracije Jadrana, naj da svojem gostišču ime »Pri veseli krčmarici«. Upravnica je bila namreč tako, tako židane volje...

Na žalost se nisem utegnil ukvarjati s tem vprašanjem. Pohitel sem čez cesto v mesnico, da dobim kako kost, ki morajo biti na tem koncu res nekaj posebnega, sicer jim ne bi zvišali cene od 40 na 80 dinarjev za kilogram. Nisem pa prišel na vrsto. Ne to-

liko zaradi maloobsejnega prometa, kolikor zaradi mesarja, ki je bil zaradi »višje sile« odsoten. Nekdo je sicer pojasnjeval, da je tista »višja sila« navadna slivovka v restavraciji, ne morem pa reči, da bi bilo to res. Sam nisem videl, na druge pa se ne zanesem, če gre za tako važne reči.

Mimogrede sem se ustavil še pri bencinski črpalki, ki so jo v znaku maloobsejnega prometa tako praznili, da se mi je revica kar zasmilila. Lastniki »vesp« in drugih vseh mogočih drdr so se kar pulili za cev, kdo jo bo prej vtaknil v svoj rezervoar. »Nikar tako grdo,« sem jih prosil, »saj boste še črpalko odnesli. Vsaj to nam pustite!«

Tudi v Črnem kalu sem za postal. Ugotovil bi bil rad čudno zvezo med luno in elektriko. Zdi se, da prva brez druge ne more in nasprotno. Električna svetila le kadar sije tudi luna. Ne morem reči, da bi naredil kdove kakšno odkritje s tem v zvezi. Ugotovil sem le to, da umetni sateliti na elektriko prav nič ne vplivajo in da zaradi njih nič bolj pogosto ma ne sveti kot je prej, dokler jih ni še bilo.

Zdaj pa še nekaj za konec. Glede tistega streljšča, ki sem ga zadnjič omenil, sporočam vsem, da je razširilo svojo proizvodnjo. Zdaj že posoja zračne puške mulcem, da z njimi streljajo vrabce in druge ptice po tistem drevju okrog Triglava. Toliko na znanje in v vednost zainteresiranim.

Vsem drugim pa lep pozdrav vaš Vane

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · SAH

Odbojka

Radio Koper zmagal na Sindikalnem turnirju

Na odbojkarskem sindikalnem turnirju, ki ga je priredila koprska podružnica Novinarskega društva Slovenije v počastitev Oktobrske revolucije in Dneva republike, je zmagalo moštvo Radia Koper I. Tekmovalo je sedem ekip, kar dokazuje, da je odbojka v Kopru precej razvita. Treba je pohvaliti dobro igranje prvih treh ekip ter veliko borbenost moštvev TNZ in Gasilci. Turnir bi lahko še bolj uspel, če ne bi nastopilo nekaj nevšečnosti zaradi nediscipline ekip Slavnika in Radia Koper II.

Na slovesnem zaključku so izročili prehodni pokal zmagovalcu. Ta pokal bo prejel v trajno last ekipa, ki ga bo osvojila trikrat po vrsti ali petkrat zaporedoma. Za to sindikalno tekmovalno je pokazala skrb tudi Odbojkarska podzveza koprškega okraja, ki je podelila drugo in tretje plasirani ekipi praktični nagradi.

Ob zaključku so tudi sklenili, da bodo med sindikalna tekmovalna pogostje prirejali. Sindikalna podružnica TOMOS se je med drugim zavezala, da bo prirejala ob delavskem prazniku 1. maja, odbojkarske sindikalne turnirje. To pobudo je treba vsekakor pozdraviti.

STRELSTVO

Zanimiva prireditve v Kopru

V nedeljo so se pomerile v Kopru kar tri ekipe. Razen domačinov so prispeli še člani strelškega društva »Stol« iz Kamnika in člani strelske družine »Darko Marušič« iz Izole. V troboju članskih ekip so bili najuspešnejši Koprčani, ki so osvojili 572 krogov od 750 možnih. Kamničani so bili slabši za deset krogov, Izolani pa za 13 krogov. Koper je zasedel prvo mesto tudi v individualnem plasmanu. Filipovič je namreč osvojil 131 krogov od 150 možnih, medtem ko je Kamničan Pibernik zabeležil 122 zadetkov, Izolan Homan pa 117.

Za uradnim delom prvenstva sta se pomerili v prijateljskem srečanju še ekipi Kamnika in Izole. Kamničani so zbrali 1062 krogov od 1500 možnih, Izolani pa 1030 krogov.

Obisk v Kopru so gostje izrabili tudi za prijateljsko tekmo v odbojki z mestno sindikalno reprezentanco. Po zanimivi in borbeni igri so zmagali domačini s 3:0.

OBVESTILO

ZAVODA ZA JADRANSKE KULTURE V KOPRU VSEM ZADRUGAM IN SADRJARJEM V OBMOBSKEM PASU

Ob pregledu oljčnih nasadov na področju obmojskega pasu smo ugotovili zelo močno okužbo plodov s črvi oljčne muhe. Muha se je obdržala kljub ostri zimi v letu 1955-56, ker so posamezna drevesa obno prenesla pozebo in že prvo leto obrodila po nekaj plodov. Ti plodovi so sedaj žarišča okužbe. Če sedaj uničimo črve oziroma oljčne muhe v teh žariščih, smo za vrsto prihodnjih let, ko bodo oljke ponovno v polni rodnosti, preprečili močnejše okužbe.

V ta namen je potrebno pobrati odpadke oljke na tleh, pobrati vse plodove na drevesih in jih predati, da uničimo črve. Hkrati moramo okopati kolobarje vsem drevesom, ki so to leto rodila, da spravimo hube oljčne muhe na površino in jih na ta način izpostavimo zimskemu mrazu, da jih uniči. Vsa ta drevesa je treba po možnosti zaznamovati in v aprilu potrositi kolobarje v obsegu krova z nekim preparatom HCH (lindanom, bentoksom, geolinom in podobno) za uničenje oljčne muhe.

Tek republike v Tolminu

V počastitev Dneva republike so tudi letos v Tolminu organizirali tradicionalni Tek republike. Nastopilo je okrog 100 atletov in atletinj iz goriškega okraja ter tekači JLA. Med člani je zasedel prvo mesto na 1800 m dolgi progi Kaljak (Tolmin), Tolminčani pa so pobrali vsa prva mesta tudi v drugih disciplinah.

Namizni tenis

Uspeh Grailandove na prvenstvu Slovenije

V soboto in v nedeljo je bilo v Ljubljani republiško prvenstvo v namiznem tenisu. Udeležili so se ga prvokrat po osvoboditvi tudi primorski igralci, predvsem iz obeh središč namiznega tenisa na Primorskem — Kopa in Nove Gorice. Skupaj je nastopilo 15 igralcev, ki seveda v močni konkurenci izkušenih igralcev niso mogli poseči v boj za prva mesta, pripravili pa so le nekaj presenečenj. Predvsem je treba omeniti Koprčanko Grailandovo, ki je zasedla med 34 tekmovalkami sedmo mesto. Do tretjega kola so se prerinili tudi Goričana Ličof in Pihler ter Koprčan Vesel, medtem ko so vsi drugi izpadli že v prvem ali drugem kolu.

Nastop na republiškem prvenstvu v Ljubljani je pokazal, da ima Primorska precej talentiranih igralcev in da se ta panoga uspešno razvija. Za večje uspehe pa bo seveda potrebno izboljšati pogoje. Naj omenimo samo to, da so igralci v Kopru in Novi Gorici brez ustreznih dvoran, da jim primanjkuje miz in drugih rekvizitov, da ne govorimo o izkušenih igralcih, ki bi prenašali svoje znanje na mlajše. Upajmo, da se bodo stvari kmalu izboljšale, saj je pokazala novoustanovljena Namiznoteniška podzveza koprškega okraja mnogo dobre volje, pa tudi na Goriškem so krepko zagrabil za delo. Ze letos pozimi se obeta precej pri-

KOPER — 29. in 30. novembra ter 1. decembra mehiški film UMIRAM SREČNA; 2. in 3. decembra ameriški barvni film cinemascope INDIJANSKI BOREC; 5. decembra sovjetski barvni film NOVOLETNI PLES.

IZOLA — 29. novembra ameriški film NASILJE; 30. novembra in 1. decembra ameriški barvni film INDIJANSKI BOREC; 2. in 3. decembra sovjetski barvni film NOVOLETNI PLES; 4. in 5. decembra italijanski film SKODA, DA SI TAKA.

PORTOROŽ — 1. decembra italijanski film KRUH LJUBEZEN IN FANTAZIJA; 3. decembra indijski barvni film MANGALA HČI INDIJE; 4. decembra ameriški barvni film NORO POCETJE.

PIRAN — 1. in 2. decembra italijanski barvni film KRUH LJUBEZEN IN FANTAZIJA; 3. in 4. decembra indijski barvni film MANGALA HČI INDIJE; 5. in 6. decembra ameriški barvni film NORO POCETJE.

SECOVLJE — 30. novembra sovjetski barvni film NOVOLETNI PLES; 1. decembra italijanski film SKODA, DA SI TAKA; 5. decembra mehiški film UMIRAM SREČNA.

SKOFIJE — 30. novembra jugoslovanski film NI BILO ZAMAN; 1. decembra ameriški barvni film VZHODNO OD RAJA; 4. decembra italijanski film V ZNAKU VENERE.

SMARJE — 30. novembra italijanski film SKODA, DA SI TAKA; 1. decembra sovjetski film NOVOLETNI PLES; 4. decembra mehiški film UMIRAM SREČNA.

DEKANI — 30. novembra ameriški barvni film VZHODNO OD RAJA; 1. decembra jugoslovanski film NI BILO ZAMAN.

POSTOJNA — 29. in 30. novembra in 1. decembra japonski barvni film VRATA PEKLA; 3. in 4. decembra francoski film OČKA, MAMICA, SLUŽKINJA IN JAZ; 5. decembra angleški film RAZDOJENO SRCE.

PIVKA — 30. novembra in 1. decembra nemško-jugoslovanski film GREH; 4. in 5. decembra mehiški film LAREKIA.

SEŽANA — 30. novembra in 1. decembra madžarski film MOJ DED IN JAZ; 3. in 4. decembra poljski film UPANJE V BODOČNOST; 5. in 6. decembra ameriški film JACK LONDON.

KOŠARKA

Tudi na Primorskem pričakujejo nova pravila

Kakor je znano, bodo 1. januarja 1958 začela veljati nova košarkarska pravila. Tako je sklenila Mednarodna košarkarska zveza in postavila košarkarske trenerje in igralce pred precej težko nalogo. Nova pravila bodo namreč zelo spremenila način in taktiko igre, predvsem bo odpadla prednost tako imenovanih sidrašev (dvometraši, ki so se usidrali pod košem in »polagali« žoge v cilj). Zdaj se bo namreč prostor okrog koša razširil na šest metrov, žogo bo lahko zadrževal posameznik le pet sekund, moštvo

SMRTNA KOSA

Pretekli teden so v Slavini pokopali 87-letnega domačina, upokojenega poštnega upravnika Franceta Deklevo. Pokojnik je bil širok po Primorski znan kot človek izredne delavnosti ter kot dober organizator, priljubljen družabnik in srčno dober ter zaveden Slovenec. Bil je

Pokojni Franc Dekleva v razgovoru z upravnikom Notranjega muzeja v Postojni Leonom Vilharjem. Slika je bila posneta pred dvema mesecema

duša vse kulturne dejavnosti v Slavini, saj so prav pod njegovim vodstvom Slavinci prirejali lepe prireditve, ki so vedno razgibale vso bližnjo okolico. Posebno rad se je udeleževal v gasilski organizaciji in je bil pred 55 leti ustanovitelj Gasilskega društva v Slavini ter večletni načelnik društva. Še sedaj v visoki starosti je rad pomagal gasilem z nasveti in za svoje požrtvovalno delo prejel tudi več gasilskih odlikovanj. Med narodnoosvobodilno vojno je pokojni Dekleva vneto sodeloval kot aktivist in v vneto podpiral partizane. Ker je bil moč trdnega značaja in neustrašen v borbi za pravice ljudstva, je bil med vsemi, ki so ga poznali, zelo priljubljen. To je dokazal tudi njegov pogreb in velika udeležba ljudi, ki so ga spremlili na zadnji poti.

Pretekli teden so v Sembijah pokopali zavednega Slovenca Andreja Dolganova. Njegov pogreb je dokazal, kako je bil pokojnik priljubljen med vsemi, ki so ga poznali. Na zad-

pa največ 30 sekund. Spremembo pravil so predvsem pozdravili gledalci, ki so bili čisto prikrasani za užitek zaradi zavlačevanja igre moštva, ki je imelo odločujočo prednost v koših.

Nova pravila zdaj sistematično proučujejo po vsej državi, zlasti pa seveda v moštvih prve zvezne lige. Toda proučevanju smo se pridružili tudi na Primorskem. Pobudo je dal član slovenske košarkarske lige postojniski Partizan ki je v Sežani organiziral seminar za košarkarske sodnike in inštruktorje. Seminarja se je udeležilo 14 sodnikov in inštruktorjev iz Kopa, Postojne, Ilirske Bistrice, Sežane, Pivke in Tolmina. Vodil ga je zvezni trener Aca Nikolić.

MED PRVIMI PODRUŽNICA OBRATA TOS V HRPELJAH

Začeli so se sindikalni občni zbori

Te dni sindikalne podružnice prirejajo redne letne občne zборе, ki več ali manj dobro potekajo, in skušajo dati veran dokaz dela članov sindikatov. Med prvimi občnimi zbori je bil občni zbor sindikalne podružnice podjetja TOS-obrata v Hrpeljah, na katerem je bilo dosti govora predvsem o načinih povečanja delovne storilnosti in o izboljšanju

delovnih pogojev. Obravnavali so tudi stanovanjsko vprašanje, ki dela podjetju precej težav. Po živahni razpravi so sklenili, da bodo posebne komisije delale na vseh področjih sindikalne dejavnosti in vzgajale člane v družbenem upravljanju. Organizirali bodo tudi strokovna predavanja in poživili delo na kulturno-prosvetnem področju, za katerega kaže mladina veliko zanimanje. Po sprejetih sklepih o bodočih nalogah sindikata, med katerimi je eden izmed najvažnejših tudi politično-ideološko vzgajanje članov, so izvolili nov šestčlanski upravni odbor sindikalne podružnice. JM

Zgradili so dvorano

Na področju postojnske občine deluje 10 vaških mladinskih organizacij, v katerih je vključenih nekaj manj kot 500 mladincev in mladink s prostovoljnim delom uveljavila mladinsko sobo, kjer se bo sedaj v zimskih mesecih odvijalo njihovo društveno življenje. Približno 250 prostovoljnih ur so porabili za ureditev sobe, kmetijska zadruga in vaški odbor SZDL pa sta mladim graditeljem pomagala z gradbenim materialom in denarnimi sredstvi. V Bukovju, kjer bi si tudi radi uredili svojo mladinsko sobo, pa za ta dela nimajo potrebnih sredstev, se dekleta pridno udeležujejo gosposodinskega tečaja. Tamkaj se tudi pripravljajo na proslavo, ki jo bodo priredili ob Dnevu republike. V tej mladinski organizaciji deluje tudi strelska družina.

PREKLIC

Marija Kocjan, rojena Bubnič, Poljane št. 16 preključuje neresnične izjave, ki jih je izrekla 28. junija o Mariji Kocjan, rojeni Kocjan, Poljane št. 17 in se ji zahvaljujem, da je odstopila od zasebne tožbe. Marija Kocjan

Rižanski vodovod Koper

nudi strgarske usluge po konkurenčnih cenah

Za nakup novih in rabljenih LAMBRET se obrnite na trgovko Aldo Merolli v Gorici, ul. Garibaldi št. 5, telefon 2723. Trgovka uredi vse potrebno za izvoz. Pišite nam in dali Vam bomo vsa potrebna navodila!

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, ciklomotorji od 44.000.— dalje ter Vespe, nove in rabljene, Vam nudi trgovka Marcon, Trst, ulica Pietà 3. Pošljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

Tvrška BELTRAM, uvoz-izvoz, Trst, ulica Valdirivo 3, telefon 36-991 ima na zalogi vsakovrstna nova in rabljena vozila:

AVTOMOBILE, VESPE, LAMBRETE, MOTORJE, MOTOCIKLE, ŽENSKA IN MOŠKA DVOKOLESA od 5.000 lir naprej.

Z lastno ekspedicijo odpremlja darilne pakete za Jugoslavijo.

RIZANSKI VODOVOD — KOPER

proda po ugodni ceni

1 vrtni stroj na nožni pogon, učinek vrtnja do 25 mm

1 elektromotor znamke »Marelli« tipa 150/4 KW 9,56, V 220/380-50, n. 1420 obr/min, cos φ 0,88, motor 20 A

Prednost imajo podjetja. Po preteku 14 dni prodamo tudi drugemu ponudniku

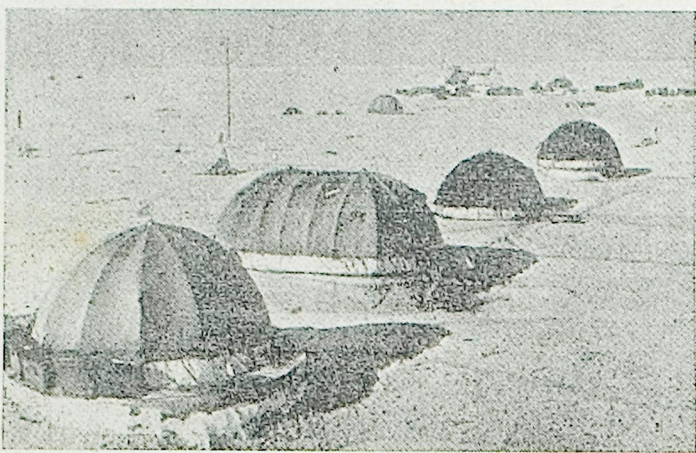
MAGAZZINI

»S. GIUSTO« s. a. r. l. TRST

plašči, dežni plašči, obleke, suknjiči, srajce, spodnja in zgornja trikotaja za moške, ženske in otroke

NAJNIZJJE CENE V TRSTU!

TRST, Corso Garibaldi 1, telefon 94-178

V okviru geofizikalnega leta nameravajo med drugim temeljito proučiti tudi področja okrog obeh zemljinih tečajev. Vse velike sile imajo svoje odprave in znanstvena oporišča na Arktiki in na Antarktiki. Na sliki vidimo sovjetsko znanstveno postajo na ledeni plošči v neposredni bližini Severnega tečaja. Postaja daje med drugim dragocene podatke o vremenskih razmerah, ki jih s pridom uporabljajo pri vremenskih napovedih.

Da bo več mornarjev

Kljub temu, da se mora Anglija zahvaliti v glavnem svoji mornarici za ugled in moč, ki jo je imela dolga stoletja, prav nič ne kaže, da bi se tega zavedali tudi Angleži. Ti se namreč mornarice še posebno otepajo in vedno manj je tistih, ki bi se prostovoljno priglasili za službo v njej namesto v drugih rodovih vojske. Da pa bi povečali priliv v mornarico, so si izmislili posebne vrste agitacije: novince naj pridobivajo navadni mornarji. Tem pa so obljubili za vsakega, ki se jim ga bo posrečilo pridobiti, teden dni dopusta.

MESTO ZNANSTVENIKOV

Pred dnevi je namestnik predsednika Akademije znanosti SZ v svojem govoru na moskovskem radiu dejal, da bodo zgradili v bližini Novosibirsk veliko »mesto znanstvenikov«.

— Tega res ne razumem: še pred dvema minutama je bil tu!

nikov«, kjer bo prostora za 20.000 profesorjev in študentov, ki se bodo posvetili proučevanju jedrske energije, avtomatizacije, reaktivne in raketne tehnike in podobno. Prvih 1000 do 2000 znanstvenikov bo odpotovalo v novo mesto že prihodnje leto, dokončno pa bo mesto zgrajeno v treh letih.

TRAMVAJ S KONJSKO VPREGO

Vsi vemo, da je bilo predhodnik današnjega tramvaja vozilo, ki so ga po tirnicah vlekli konji. Takšni tramvaji so se ohranili po posameznih evropskih mestih ponekod manj, drugje pa dalj časa. Večinoma pa so izginili že v začetku našega stoletja. Seveda pa so bile tudi izjeme in ena izmed njih je približno kilometer dolga tramvajska proga s konjsko vprego med mestecema Fintone in Enniskillena v Irski. Ta »konjski« tramvaj so ukinili šele pred nekaj dnevi in ga zamenjali s sodobnejšimi prevoznimi sredstvi.

MILIJON INŽENIRJEV

Na 767 visokih šolah in univerzah v SZ študira več kot dva milijona mladih ljudi. Lani je končalo študije 260.000 študentov, ki so jih zaposlili na najrazličnejših področjih. S tem je število ljudi z visokošolsko izobrazbo doseglo 3.900.000. Od tega je samo inženirjev 1.000.000.

SPUTNIK NA NJIVI

V bližini Novare v Italiji sta dva lovca našla na neki njivi kovinsko kroglo s premerom kakih 60 cm, iz katere je prihajalo skrivnostno brnenje. Iz krogle sta moleli tudi dve anteni in na njej je bila petokraka rdeča zvezda. Lovca sta najdbo prijavila karabinjerjem, ki so takoj prihiteli na kraj in zastražili vso okolico. Nemudoma so poklicali visoke vojaške osebnosti in pa znanstvenike, ki naj bi razvozlati uganko. Ti sicer niso izdali še nobenega uradnega pojasnila, sodijo pa, da je bilo vse skupaj uspela potegavščina neznanih hudomušnežev, ki so izkoristili psihozo, nastalo v zvezi s sovjetskima »sputnikoma«.

Spet ena iz dežele rekordov. Tokrat vam predstavljamo Toma Bairda, ki se je proslavil kot — balinar. V 65 urah je odigral 286 partij, ne da bi vmes kaj počival. Še jedel je kar med igro. Partnerji so se seveda menjavali.

3.000 LET STARA KOČIJA

Na obali jezera Sevan v Jermenski sovjetski republiki so arheologi izkopali skoraj popolnoma ohranjeno kočijo; tako imenovano »arabko«. Kočija je visoka nekaj več kot dva metra, narejena pa iz ključno iz lesa, brez kakršnihkoli železnih žebeljev ali klinov. Sodijo, da je stara od 3.000 do 3.100 let.

ORJAŠKI GASILSKI AVTO

V ZDA so izdelali gasilski avto, za katerega po pravici pravijo, da je največji na svetu. Avto ima razen običajnih gasilskih naprav rezervoar za 8.000 litrov vode, 800 kg pene in 960 kg ogljikove kisline. S svojimi močnimi brizgalnicami lahko v manj kot četrt ure pokrije s sredstvi za gašenje požara 3.000 kvadratnih metrov in na tem področju popolnoma zaduši ogenj.

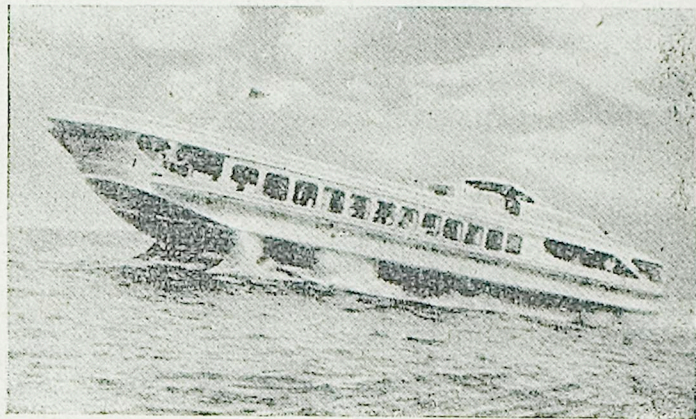

V severnih predelih, na sami meji večnega ledu, se pasejo velike črede severnih jelenov, ki dajejo skromnim Laponcev vse, kar potrebujejo za življenje. Dvakrat na leto zberejo črede skupaj, da jih potem spet razdelijo in jim določijo pašnike. Pogled na tisoče ponosnih severnjakov je naravnost impozanten.

Čudovita goba

V Srednji Ameriki raste neka goba, ki ji domačini pravijo teonanakati. Goba je pravzaprav strupena, toda njen strup kaj čudno deluje na človeški organizem. Tisti, ki jo užije, nekako po dveh urah zaspi. V tem omotičnem spanju mu strup pričara čudovite

sanje, vse okrog njega je neverjetno lepo, počuti se srečnega in neopisljivo zadovoljnega. Te lastnosti omenjene gobe so pozna že stari Indijanci, ki so jo uživali pri raznih verskih obredih. Zdaj proučujejo možnosti njene uporabe v zdravilstvu.

Danes nihče več ne dvomi o visokih sposobnostih sovjetskih znanstvenikov. Mimo Sputnikov vemo, da bo v kratkem zaplula tudi prva sovjetska atomska ladja, da pripravljajo načrte za ogromno atomsko električno centralo in podobno. Na sliki pa vidimo model moderne turistične ladje. Na krov sprejme 100 ljudi, ima Dieslov motor, ki razvija 750 KM in doseže hitrost 70 kilometrov na uro.

400 KG TEŽKA OBTOŽNICA

V Parizu se je te dni začela največja sodna razprava po vojni. Na zatožni klopi se je znašel neki pariški lekarnar, ki je s svojim »čudežnim« zdravilom povzročil smrt 102 ljudi, medtem ko je zdravilo imelo hujše posledice pri 150 klientih. Med tistimi, ki so za las ušli smrti, je tudi neki švicarski bivši minister. Posledice lekarnarjevega zdravljenja so podrobno opisane v obtožnici, ki tehta skupaj s prilogami nič manj kot 400 kilogramov.

ZAVAROVANJE PROTI SATELITU

Iz Londona poročajo, da je zavarovalna družba Loyd zavarovala prvo zgradbo proti škodi, ki bi jo utegnil narediti umetni satelit. Gre za stanovanjsko hišo, katere lastnica se boji, da bi utegnil pasti umetni satelit nanjo in jo porušiti. Zavarovalnina se ne nanaša le na sovjetski Sputnik, ampak na vse satelite, ki jih bodo še poslali za njim.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

80

POČLOVENIL RADO BORDON

»Mlajši je kot kdaj koli. Snoči je pred večerjo spil tri šampanjske koktajle.«

»Kako pa igra biljard?«

»Dobro. Mene vselej premaga. Ko sem mu povedal, da ste tu, je bil zelo vesel. Tu nima s kom igrati.«

Grofu Greffiju je bilo štiriindevdeset let. Bil je Metternichov sodobnik, starec z belimi lasmi in brki ter lepih manir. Nekoč je bil v diplomatski službi, tako avstrijski kakor italijanski, sprejemi ob njegovem rojstnem dnevu pa so bili velik družabni dogodek v Milanu. Imel je namen dočakati sto let in igral je spretno in gladko biljard, kar je bilo v nasprotju s krhkostjo njegovih štiriindevdesetih let.

Spoznal sem se bil z njim že prej v Stresi, nekoč izven sezone; igrala sva biljard in pila šampanjec. To se mi je zdela sijajna navada. Dal mi je petnajst točk prednosti na sto in me premagal.

»Zakaj mi niste povedali, da je tu?«

»Pozabil sem.«

»Kdo je še tu?«

»Nič, ki bi ga poznali. Vsega skupaj je samo šest oseb.«

»Kaj pa zdaj počnete?«

»Nič.«

»Pojdiva loviti ribe.«

»Lahko bi šel za eno uro.«

»Pojdiva. Vzemite s sabo trnek.«

Točaj si je oblekel suknjico in odšla sva ven. Spustila

sva se dol in vzela čoln. Jaz sem veslal, točaj pa je sedel na krmi ter metal trnek z vabo in svincem na konju, s kakršnim se lovijo jezerske postrvi. Veslala sva ob obali; točaj je držal v roki ribiško palico ter tu in tam trznil z njo. Z jezera je bila Stresa videti popolnoma mrtva. Videti je bilo dolge vrste golih dreves, velike hotele in zaprte vile.

Zaveslal sem proti Isoli Belli in se približal stenam, kjer je bila voda zelo globoka, da je bilo videti, kakor da se skalna stena poševno spušča v bistro vodo, potem pa sem veslal ob Otoku ribičev. Sonce je bilo za oblakom, voda pa je bila temna, gladka in zelo mrzla. Ničesar nisva ujela, čeprav sva videla na vodi nekaj krogov od rib, ki so se poganjale navzgor.

Odveslal sem na nasprotno stran od Otoka ribičev, kjer so bili privezani čolni in so ljudje krpali mreže.

»Bova kaj popila?«

»Lahko.«

Potisnil sem čoln h kamniti obali, točaj pa je zvil vrvico, jo spustil na dno čolna in zataknil trnek z vabo za rob čolna. Izstopil sem in privezal čoln.

Stopila sva v majhno kavarno, sedla za golo leseno mizo in naročila vermut.

»Ste utrujeni od veslanja?«

»Ne.«

»Nazaj gredé bom veslal jaz,« je rekel.

»Rad veslam.«

»Mogoče bova imela več sreče, če boste vi držali trnek.«

»Prav.«

»Povejte mi, kako je z vojno.«

»Ogabno.«

»Meni ni treba iti. Prestar sem, kot grof Greffi.«

»Morda boste vseeno še morali iti.«

»Prihodnje leto bodo poklicali moj letnik. Toda jaz ne pojdem.«

»Kaj boste storili?«

»Odšel bom iz te dežele. Nočem iti v vojno. Nekoč sem že bil v vojni, v Abesiniji. Dovolj! Zakaj ste vi šli?«

»Ne vem. Bil sem neumen.«

»Še en vermut?«

»Lahko.«

Pri povratku je veslal točaj. Lovila sva na jezeru onkraj Strese, potem pa nedaleč od obale. Držal sem vrstico in občutil, kako se trnek z vabo polagoma pomika in vrti, medtem pa sem gledal temno novembrsko vodo jezera in zapuščeno obalo.

Točaj je veslal z dolgimi zamahi in ko se je čoln premaknil naprej, je vrstica zatrepetala. Enkrat sem že hotel potegniti: vrstica se je nenadoma napela in trznila. Potegnil sem in začutil živo težo postrvi, toda potem je vrstica spet popustila.

Ušla mi je.

»Je bila velika?«

»Še kar precéj.«

»Nekoč, ko sem lovil sam, sem držal vrstico z zobmi. Ena je prišla in mi skoraj odtrgala usta.«

»Najbolje je, če jo privežeš za nogo,« sem rekel.

»Potem čutiš, če potegne, in ne izgubiš zoba.«

Segel sem z roko v vodo. Bila je zelo mrzla. Zdalj sva bila že skoraj nasproti hotela.

»Moram iti,« je rekel točaj, »da bom v hotelu ob enajstih. L'heure du cocktail.«

»Prav.«

Povlekel sem vrstico in jo namotal na deščico, ki je bila na obeh koncih zarezana. Točaj je potisnil čoln v majhno vdolbino v kamnitim zidu ter ga pritrdil z verigo in žabico.

»Kadar koli boste želeli,« je rekel, »vam bom dal ključ.«

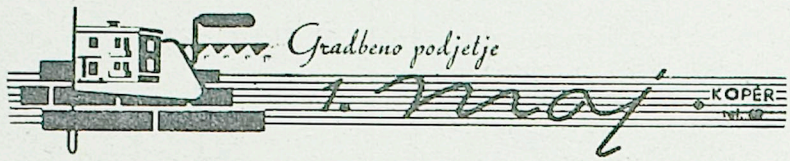
»Hvala.«

Vrnila sva se v hotel in v bar. Nisem bil razporejen, da bi vnovič pil tako zgodaj zjutraj, in sem odšel v najino sobo.

Sobarica je pravkar končala s pospravljanjem sobe, Catherine pa se še ni vrnila. Legel sem na posteljo in si prizadeval, da ne bi na nič mislil.

Ko se je Catherine vrnila, je bilo vse spet v redu. Fergusonova je spodaj, je rekla. Prišla je na zajtrk.

»Vedela sem, da ne boš imel nič proti,« je rekla Catherine.

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM
OB PRAZNIKU REPUBLIKE
TER ŽELI VSEM DELOVNIM
KOLEKTIVOM OBILO DELOV-
NIH ZMAG

TRGOVSKO PODJETJE

»Moda«

I Z O L A

čestita ob prazniku Repu-
blike svojim odjemalcem in
vsem delovnemu ljudstvu.
Vse potrošnike vabi, da si
ogledajo njihove posloval-
nice v IZOLI in PIRANU,
ki so odlično založene

»BOR« KOPER

TRGOVSKO PODJETJE Z LESOM,
KURIVOM IN GRADBENIM MATERIALOM

Brzjavi: Bor Koper - Telefon št. 96

Iskreno čestita ob prazniku 29. novembru
vsem delovnim ljudem naše domovine

AVTOPODJETJE
„SLAVNIK“
KOPER

priporoča svoje prevozniske usluge gospodarskim
organizacijam in posameznikom
Ob 29. novembru vsem naše iskrene čestitke!

OKRAJNA
ZADRUŽNA
POSLOVNA
ZVEZA
V KOPRU

čestita vsem Zadružnim poslovnim zvezam,
zadružnim podjetjem, zadrugam, kmetijskim
posestvom in ekonomijam, vsem zadružnikom,
delovnim kolektivom, kmetovalcem in vsem
državljanom k 29. novembru in jim želi
čimveč uspeha pri graditvi našega socialisti-
čnega kmetijstva

MEDNARODNA ŠPEDICIJA IN TRANSPORT - KOPER

»Intereurop«

čestita vsem poslovnim prijateljem in delovnim ljudem Jugoslavije

GOSTINSKA
ZBORNICA
ZA OKRAJ KOPER
K O P E R

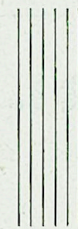

čestita v imenu svojih članov
vsemu delovnemu ljudstvu ob
Dnevu republike ter jim želi mnogo
uspehov pri graditvi socializma

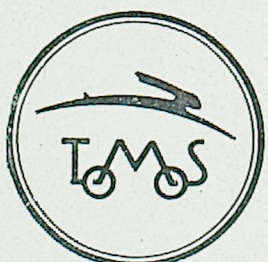
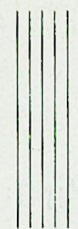
Partizanka - KOPER

TOVARNA

ZA PREDELAVO PLASTIČNIH MAS,
IZDELAVO ŠČETK IN ČOPIČEV

čestita vsem delovnim kolektivom, svojim poslovnim
prijateljem ter delovnemu ljudstvu k 29. novembru

TOVARNA MOTORNIH KOLES „TOMOS“ KOPER

čestita vsemu delovnemu ljudstvu Jugoslavije k državnemu
prazniku - 29. novembru in jim želi mnogo uspeha pri delu

Občinski ljudski odbor
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL **Ilirska Bistrica**

čestitajo k Dnevu republike - 29. novembru
vsem delovnim ljudem in jim želijo mnogo
uspehov pri skupni graditvi socializma

Mizarstvo »Bolčič«

KLANEC PRI KOZINI

JE ZNANO PO SVOJIH
KVALITETNIH
IZDELKIH

K Dnevu republike -
29. novembru iskreno
čestita vsem poslovnim
prijateljem

Ob prazniku narodov
Jugoslavije iskreno če-
stita ter se priporoča
za obisk naše trgovine

KOLEKTIV
TRGOVINE
Z MANUFAKTURO

»Tekstilija«

ILIRSKA BISTRICA

V TRGOVINI

»JELKA«

ILIRSKA
BISTRICA

boste vedno postreženi s
prvovrstnim blagom po
konkurenčnih cenah -
vključno vabljeni, - Vsem
odjemalcem čestitamo
k Dnevu republike!

TRGOVSKO
PODJETJE

»TOBAK«

SEŽANA

čestita k državnemu pra-
zniku - 29. novembru
ter se toplo priporoča
svojim odjemalcem

OBRTNO
PODJETJE

»SODAVICA«
KOPER

priporoča svoje
brezalkoholne
pijače odlične
kakovosti

K prazniku jugoslovanskih
narodov - 29. novembru
iskreno čestita!

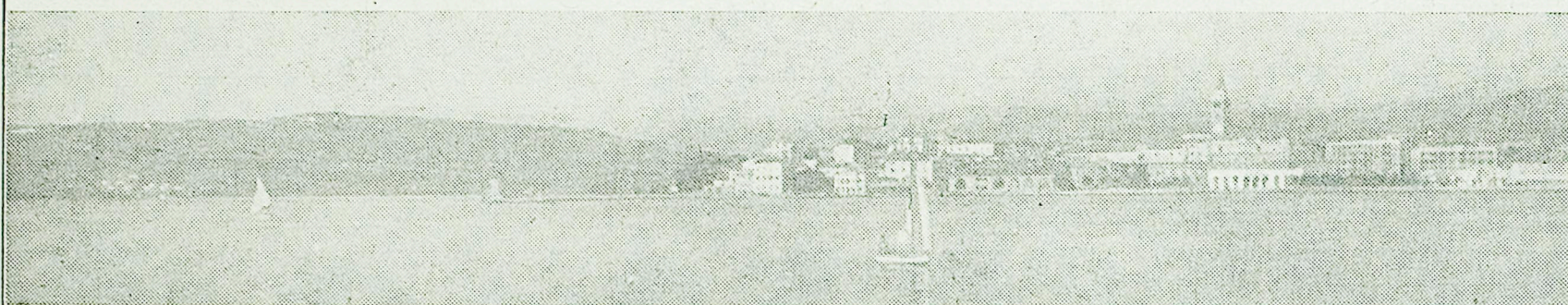
Stil

TOVARNA POHIŠTVA - KOPER

TELEFON 17

(ŠKOCJAN)

čestita vsem delovnim kolektivom Jugoslavije ob državnem
prazniku - 29. novembru in želi še nadaljnjih uspehov
vsem delovnim ljudem

Občinski ljudski odbor Koper
Občinski odbor SZDL Koper

Občinski komite ZKS Koper
Občinski odbor ZB Koper

čestitajo vsem delovnim kolektivom ter vsemu delovnemu ljudstvu z željo, da bi še naprej
z revolucionarno silo prispevalo vse moči k dokončni socialistični izgraditvi naše domovine

Ob obletnici ustanovitve
nove Jugoslavije - 29. no-
vembru, čestita vsem svojim
poslovnim prijateljem ter
delovnemu ljudstvu

PROJEKT
KOPER

Ob Dnevu republike čestitamo vsem delovnim ljudem in jim
želimo mnogo uspeha pri nadaljnji skupni graditvi socializma

Občinski ljudski odbor Pivka
Občinski komite ZKS Pivka
Občinski odbor SZDL Pivka

»Javor« Pivka

TOVARNA VEZANIH PLOŠČ IN FURNIRJA

Priporoča svoje znane lesne izdelke: panel plošče,
kakovostne vezane plošče in furnir za potrebe naše
industrije in za izvoz — Kolektiv tovarne iskreno
čestita ob prazniku jugoslovanskih narodov vsemu
ljudstvu naše socialistične domovine.

ZADRUŽNA POSLOVNA ZVEZA ILIRSKA BISTRICA

z obrati: trgovina »SNEŽNIK«, »ZADRUŽNIK-ZIB« in kmetijsko posestvo ZABIČE čestitajo vsem poslovnim
prijateljem in vsemu kmečkemu prebivalstvu k 29. novembru — dnevu rojstva socialistične Jugoslavije

K NAJVEČJEMU PRAZNIKU JUGOSLAVIJE
ČESTITAJO:

Občinski ljudski odbor Piran
Občinski komite ZKS Piran
Občinski odbor SZDL Piran

VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU in mu želijo
novih delovnih zmag

DESTILERIJA
»Ex CORRADO«

PROIZVODNJA
LIKERJEV
IN SIRUPOV

K O P E R

čestita vsem poslovnim
prijateljem k prazniku
29. novembru

TOVARNA FURNIRJA IN LESNIH IZDELKOV

»Topol«

ILIRSKA BISTRICA

čestita vsemu delovnemu
ljudstvu naše domovine
K DNEVU REPUBLIKE

K Dnevu republike
iskreno čestita vsem
delovnim ljudem naše
domovine, posebno svo-
jim cenjenim
odjemalcem

ELEKTRO-SEŽANA
SEŽANA

V počastitev 29. novembra - Dneva republike
čestitajo:

Občinski ljudski odbor Sežana
Občinski komite ZKS Sežana
Občinski odbor SZDL Sežana

vsem delovnim kolektivom in občanom
k njihovem požrtvovalnemu delu pri
graditvi socialistične domovine

»Jelka«

PODJETJE ZA REZANJE IN PREDELAVO LESA
K O Z I N A

se priporoča vsem svojim
naročnikom tudi v prihodnje
ter jim čestita k 29. novembru

**DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA „KLAS“
KOPER**

čestita vsem cenjenim odjemalcem k Dnevu republike
Vse potrošnike vabimo, da si ogledajo naše poslovalnice ter
novo delikatesno trgovino

GOSTINSKO **»JADRAN« Kozina**
PODJETJE

se toplo priporoča za obisk restavracije - Vedno
dobite topla in mrzla jedila po nizkih cenah

Vsem cenjenim gostom čestitamo k Dnevu republike

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA SEŽANA
z obrati:
trgovina

**„GRUDA“ in
„MLEKARNA“
V SEŽANI**

čestita ob 29. novembru vsem kmetijskim zadrugam,
kmetijskim gospodarstvom in vsem svojim odjemalcem
ter jim želi nadaljnjih uspehov pri razvoju kmetijskega
gospodarstva

Konto NB Sežana 654-T-338
Telegrami: Jadran Sežana

Telefon interurban št. 4, 62, 66
Poštni predal številka 24

„Jadran“

EXPORT - IMPORT

SEŽANA
JUGOSLAVIJA

Iskrene čestitke vsem našim poslovnim prijateljem
ter vsemu ljudstvu k DNEVU REPUBLIKE
Sprejemamo naročila za uvoz in izvoz
po goriško-tržaškem sporazumu

Trgovsko podjetje „PRESKRBA“ SEŽANA

čestita vsem svojim odjemalcem k Dnevu republike — Potrošnike vabimo, da si ogledajo naše dobro založene trgovine

Telekomunikacije

INDUSTRIJSKO PODJETJE ZA ELEKTROZVEZE
LJUBLJANA - PRŽANJ, OBRAT III.

Sežana

čestita vsem delovnim kolektivom
Jugoslavije k Dnevu republike z željo,
da bi imeli pri svojem delu mnogo
uspeha

TOVARNA KLJUČAVNIC IN KOVINSKE GALANTERIJE

DEKANI pri KOPRU

PRIPOROČA SVOJE KVALITETNE IZDELKE
CENE ZMERNE — ZAHTEVAJTE PONUDBE
K Dnevu republike vsem odjemalcem iskrene
čestitke — DELOVNI KOLEKTIV

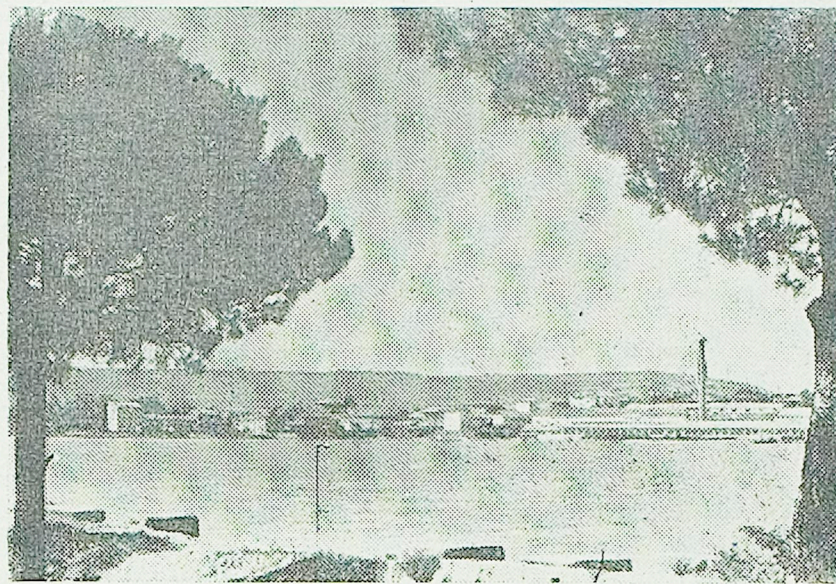
Z vlaganjem na hranilno knjižico Komunalne
banke Koper, koristiš sebi in družbi. — Banka
obrestuje hranilne vloge od 5 do 6 %.

**KOMUNALNA BANKA
KOPER**

s svojimi podružnicami v SEŽANI, POSTOJNI,
ILIRSKI BISTRICI in PIRANU čestita vsem
delovnim kolektivom k največjemu prazniku 29. novembru

TRGOVSKO PODJETJE

„Pivopromet“ Izolačestita vsem svojim odjemalcem -
gostincem k Dnevu republike**UPRAVA ZA GOZDARSTVO
OLO KOPER**in sekcija za pogozdova-
nje in melioracijo Krasa
v SEŽANI in ILIRSKI
BISTRICI pošilja ob
državnem prazniku -
29. novembru vsem držav-
ljanom iskrene čestitke**»MEHANOOTEHNIKA«
TOVARNA IGRAČ IN KOVINSKIH IZDELKOV, IZOLA**čestita k državnemu prazniku - 29. novembru
vsem delovnim kolektivom Jugoslavije

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE ZA PREDELAVO RIB

**„Iris“
I Z O L A**čestita ob 29. novembru - velikem prazniku
jugoslovanskih narodov - vsem odjemalcem,
delovnim kolektivom in ustanovam k njihovim
— — delovnim znagam in uspehom — —**TRGOVINSKA ZBORNICA
ZA OKRAJ KOPER**čestita v svojem in v imenu vseh svojih
članov ob Dnevu republike delovnim
ljudem naše socialistične skupnosti**VELEBLAGOVNICA
„TRGOVSKI DOM“
KOPER**Vam nudi vse vrste potrošniškega blaga po zelo
ugodnih cenah - Obiščite našo veletrgovino!
Ob 29. novembru iskreno čestitamo
vsem našim odjemalcem**SLAVICA****TRGOVSKO PODJETJE Z INDUSTRIJSKIM BLAGOM NA DEBELO - KOPER**čestita vsem poslovnim prijateljem in odjemalcem k Dnevu republike
Hkrati se priporoča svojim cenjenim odjemalcem za nabavo raznega industrijskega blagaDELOVNI
KOLEKTIV
PODJETJA**»Autocommerce«
KOPER**čestita k Dnevu republike vsem
poslovnim prijateljem in šoferjem

T O V A R N A

**»Ex ARRIGONI«
I Z O L A**ČESTITA K PRAZNIKU - 29. NOVEMBRU,
vsem delovnim ljudem naše socialistične skupnosti**Občinski ljudski odbor
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL****I Z O L A**

čestitajo vsemu prebivalstvu in članom množičnih organizacij ob Prazniku republike z željo, da bi še nadalje vlagali vse napore za izgradnjo socializma